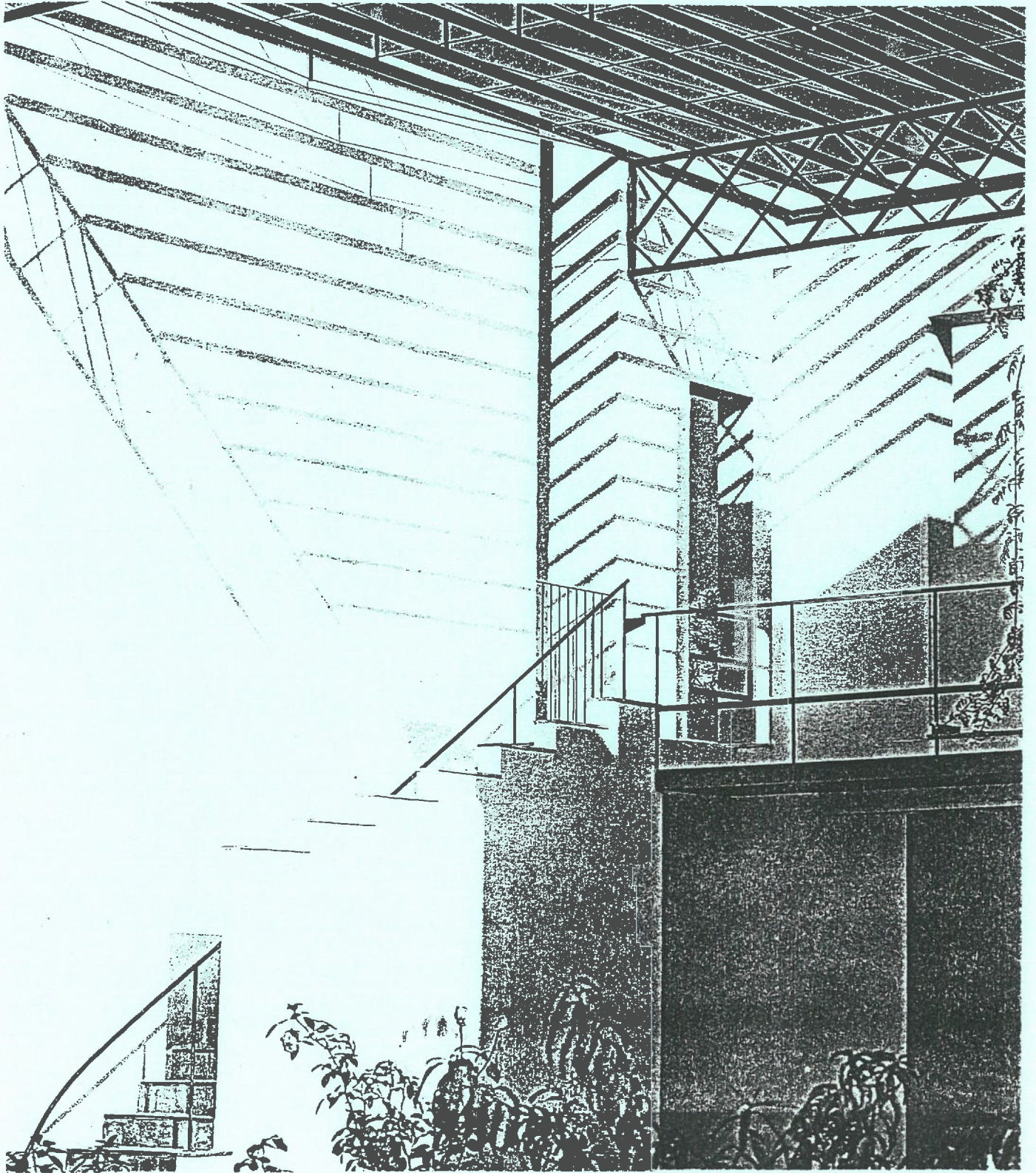
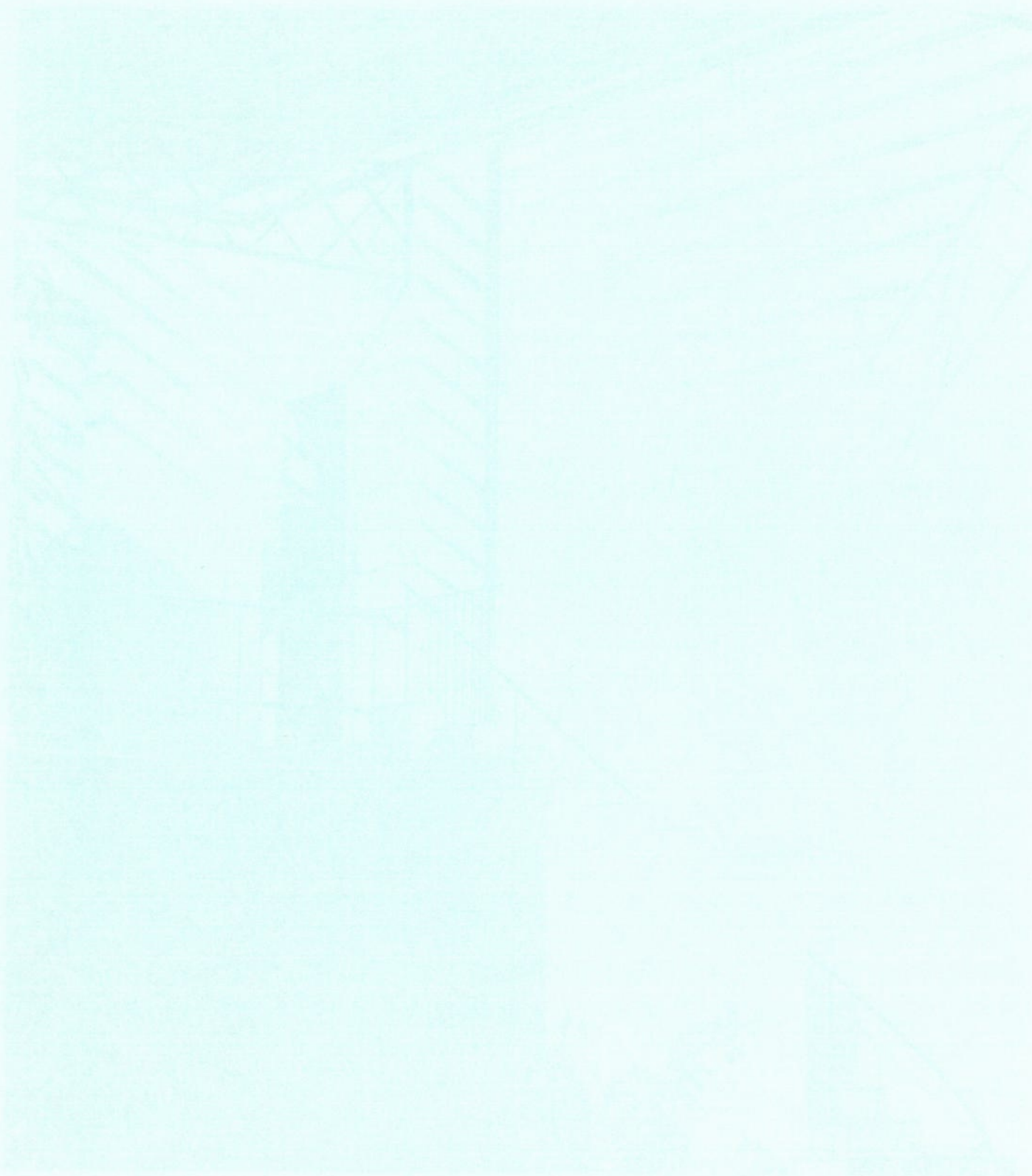

deel 3: sevilla

A et A excursie spanje oktober 1988

51152-2122

1957

DEELNEMERSLIJST A & A EXCURSIE SPANJE 22 t/m 29 OKTOBER 1988

1. • D.N.H. Hazewinkel-ter Hofstede
Sassenheimstr. 20 hs
1059 BH Amsterdam

2 en 3. • Cees en Josephine Dam
Singel 148
1015 AG Amsterdam

~~4 en 5. • Hans van Olphen en D.I.Hiel *Dicht*
Oranje Nassaulaan 44
1075 AR Amsterdam~~

6. • J.F. Pot-Keegstra
Haringvlietstraat 14
1078 KC Amsterdam

7. • Hyle Ahrens
Benedendorpsweg 16
6862 WJ Oosterbeek

~~8 en 9. • Rob en Joke Budding-Fels
Nieuwe Leliestraat 147
1015 HC Amsterdam~~

10. • Auke Mulder
Nassaukade 112
1052 EA Amsterdam

11 en 12 Marinus L. en Nel Dorst-van Esch
Europalaan 19
2912 TB Nieuwerkerk a/d IJssel

13. • Evy Augusteijn
Emmastraat 10
1075 HT Amsterdam

~~14. • Tom Kroeze
Parkstraat 69a
2514 JE Den Haag~~

15 en 16 Jos Bijnen en Max Bijnen-van Sleeuwen
Staringstraat 1
5343 GA Oss

~~17. • Jelle de Boer
Cantaloupenburg 7
2514 KJ Den Haag~~

~~18. • Annette de Koning
Binnenkant 30
1011 BJ Amsterdam~~

- 19 en 20 Antonio en Elseke Salvatore-Sandifort
Zwaardemakerlaan 17
3571 ZA Utrecht
21. • Bé Niegeman-Brand
Koningin Wilhelminalaan 6
1261 AG Blaricum
22. • Frans van Hoeken
Hofdijkstraat 15
1814 EC Alkmaar
23. • Pim van Oostrum
Blijdorplaan 159
2015 CJ Haarlem
24. A.Th. Bordes
Keizersgracht 576
1017 EM Amsterdam
25. • Maarten D. van Wensveen
Plasoord 34
3054 LL Rotterdam
- 26 en 27 Hans D. en Broni Davidson
J.J.Viottastraat 25
1071 JN Amsterdam
28. • Dorien Boasson
Vechtstraat 93 II
1079 JC Amsterdam
29. • Katie Tedder
2e Schuytstraat 169
2517 TM Den Haag
- 30 en 31 Johan en Annette Bakker-Wuite
Egelantiersgracht 594
1015 RR Amsterdam
32. • Sytze Visser
Bloemgracht 86
1015 TM Amsterdam
33. • Trude Hooykaas
Keizersgracht 610
1017 EP Amsterdam
- 34 en 35 Fons Verheijen en Joost de Haan
Postbus 48
2215 ZG Voorhout

- 36 en 37 Otto en Annemarie van Dijk
Bredestraat 8
6631 BC Horssen
38. Moshé Zwarts
Gein 10
1108 AD Driemond
39. Jan van Iersel
Rijnsburgerweg 28
2333 AA Leiden
40. Ton van Namen
Bazarstraat 33
2518 AH Den Haag
41. Gerard Rosbach
O.Z. Achterburchwal 141
1012 DG Amsterdam
42. Bert de Bruijn
Overwaard 11
2904 SJ Capelle a/d IJssel
- 43 en 44 Ronald en Jopie Wilken
Schapenweg 2
1704 DS Heerhugowaard
45. Li Lian Thé
Hoge Nieuwstraat 26
2514 EL Den Haag
- 46 en 47 Christof Schwencke en Gigi Calkoen
O.Z. Achterburchwal 141
1012 DG Amsterdam

woensdag 26 oktober

Tot

- 15.30 uur: heeft men de tijd om de stad Cordoba te bezichtigen (koffers beneden in hotel laten).
- 15.45 uur: verzamelen in de hal van het hotel, bus vertrekt naar station
- 16.39 uur: vertrek trein (TALGO - 1e klas) naar Sevilla
- 18.12 uur: aankomst station Sevilla, bus staat gereed en brengt ons naar het gebouw van de Colegio Oficial de Arquitectos (arch. Cabrero & Perea - winnend prijsvraagontwerp, '76-'82), waar de architect Mosquera een lezing geeft over de architectuurgeschiedenis van, en recente ontwikkelingen in Sevilla. Tijdens de lezing eten we een paar tapas en drinken we een glaasje jerez. Ondertussen gaat de bus door naar het hotel en worden de koffers in de hal gezet.
- 20.00 uur: wandelen naar hotel Porta Coeli (vlakbij), inchecken.
- avond vrij.

Abstracting the past

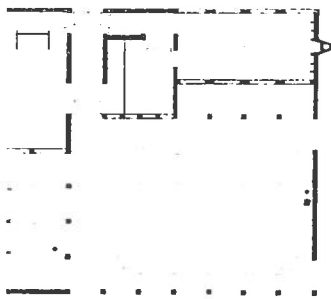
Seville

The white cubist forms of the architecture of Andalusia, of which Seville is capital, were an inspiration to abstract modern architecture. But abstraction in architecture, as in modern art, is derived from two very different impulses. One is towards compositions that refer to nothing outside the disciplines of geometry and the material medium, and especially not to historic precedent. The other starts from representational figures or forms from precedent and distorts and distils (abstracts) them into geometric forms or patterns. The end results may, or may not, be similar and both strategies may be used either to eliminate or intensify emotional impact.

Much of the best modern architecture is derived from the latter strategy. Abstraction was intended not so much to remove representational or historic content as to distil to an essence that was more emphatic or allusive. Once abstracted, forms or devices from several sources could be combined or overlaid, as if homogenised, into a language that allowed dense synthesis. (Too often they were homogenised into cold hermeticism.) This sort of modern architecture was intended less

as a break with history than as a transcendence of both its blind march, and a decadent and claustrophobic immediate past, into a future that was in part a deliberate telescoping together of selected parts of the past. Such intentions are clear in the work of Aalto and Le Corbusier and much of Wright and today their work is most profoundly understood in these terms. The contemporary Neo-Rationalist concern with typology is also as an abstraction to essences.

In and around Seville some of the most interesting recent architecture resists abstraction into mute white cubes. Instead it abstracts historical forms and devices to achieve a contemporary contextualism and historic allusion. This is seen in the two buildings by Madrileños illustrated above. Moneo elaborates with abstract versions of craft elements to try to match the intricate complexity of surrounding buildings, while Ruiz Cabrero & Perea have overlaid traditional craftwork on Rationalist abstracted historic forms. Amongst local architects: Cruz & Ortiz have, in three apartment blocks, reworked the traditional patio typology in contrasting

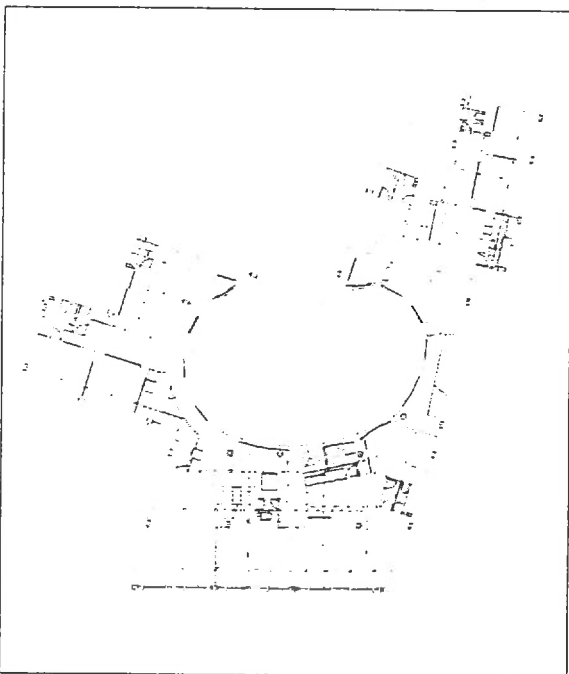

abstract gridded floor plan of Casa Blanco by Antonio González Cordón.

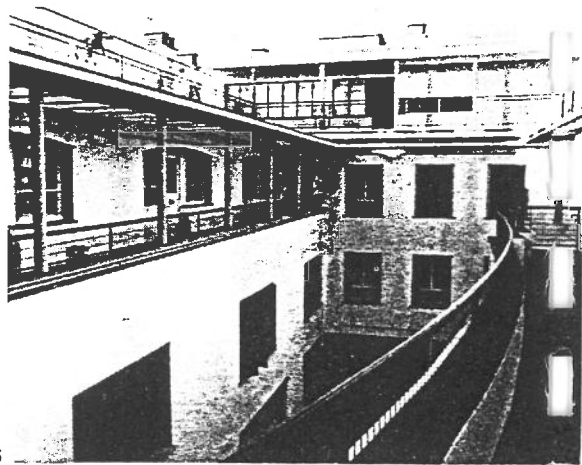
three housing schemes in central Seville by Antonio Cruz Villalón & Antonio Ortiz García, each of which explores the patio typology.

housing in Calle Doña María (1976).
typical floor plan.
perspective of patio.
block plan.
patio in recently completed housing Calle Hombre de Piedra.
block plan of housing in Calle Ambreras.
block plan of 5.

0. Casa Blanco in Mairena del Alfar, Seville by Antonio González Cordón. A Neo-Rationalist abstraction of Mediterranean archetypes whose irony of nostalgia is intensified by Rationalist grid.
1. views of patio and pool.
corner of house.

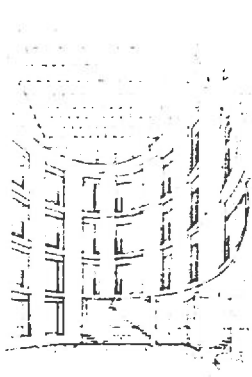

2

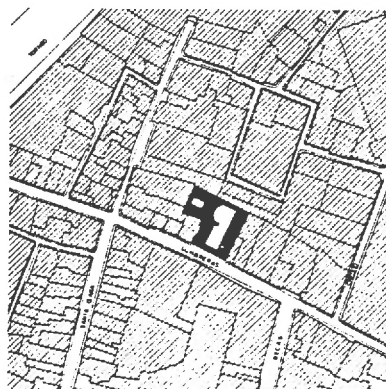

6

modern vocabularies; González Cordón, in a house outside Seville, subjected abstracted traditional typologies to such an insistently Rationalist frame as to achieve the dreamy ambience of the irrational; while Vasquez Consuegra, in another country house, has gathered together the abstracted typologies of village and farmstead.

4

5

7

3. SEVILLA. EEN ELEGANTE STAD

Lang is de weg en heet de vlakte – de braadpan van Andalusië – tussen Córdoba en Sevilla. Halverwege ligt de oude en schilderachtige stad Écija; vanuit de verte laat ze al haar twaalf torens zien. De huizen zijn bijna allemaal helder wit.

Sevilla, de koningin van Andalusië, heeft ruim een half miljoen inwoners; de stad ligt in een vruchtbare vlakte aan de oever van de Guadalquivir. In de Romeinse en Westgotische tijd was het al een belangrijk centrum. Na de val van het kalifaat van Córdoba hebben de Moren Sevilla tot hun hoofdstad gekozen; ze is dat gebleven tot ze in 1248 door koning Ferdinand de Heilige van Kastilië werd veroverd.

“Hercules bouwde mij, Julius Cesar omgaf me met muren en torens, de heilige koning veroverde me,” staat er op een van de stadspoorten gebeteld. Na de ontdekking van Amerika kreeg Sevilla het monopolie van de handel op de Nieuwe Wereld; nu is het een levendige stad met een flinke industrie en een grote rivierhaven.

Het is een gezellige en elegante stad met veel witte huizen en veel groen, met bloemen tegen de huizen en sinaasappelbomen langs de straten. Hier klopt het echte Spaanse hart, dit is het land van Figaro, van Carmen en Don Juan, het land van gitaren en castagnetten, van hoofse gebaren en trotse levensstijl, van hartstochtelijke dansen en vreugdevolle feesten, zoals tijdens de feria in april (blz. 42).

De Giralda en de kathedraal

Het mooiste monument en het symbool van Sevilla is de Giralda, een 12e-eeuwse minaret, nu de klokketoren van de kathedraal; ze is in de 16e eeuw verhoogd tot 98 meter. De vierkante okergele toren heeft mooie nissen en Moorse versieringen op de 2,5 m dikke muren. Het hoogste punt wordt ingenomen door een 4 m groot bronzen beeld dat zachtjes meedraait met de wind. De naam van de toren is afgeleid van het woord “girar” dat draaien betekent.

De 15e-eeuwse kathedraal is een van de mooiste gotische kerken van Spanje; na de Sint-Pieter van Rome en de Sint-Paul van Londen is ze de grootste ter wereld. Ze is 136 m lang en 76 m breed, telt 80 kapellen, heeft een orgel met 5000 pijpen, een koor van 250 zangers, bezit prachtige gebrandschilderde ramen, rijk versierde koorstoelen en hekwerken, talrijke schilderijen van Spaanse kunstenaars en enkele pompeuze graven van Spaanse koningen. Vele kostbaarheden kan men bewonderen in kerk, schatkamer, sacristie, bibliotheek en kapittelzaal.

De Puerta del Perdón (poort van de vergiffenis) geeft toegang tot de Patio de los Naranjos (hof van de sinaasappelbomen). Daar staan zes rijen frisgroene sinaasappelbomen; ze krijgen hun water toegevoerd via stenen gootjes in de vloer.

Het koor met de gotische koorstoelen wordt omgeven door een hekwerk en ligt midden onder het hoge gewelf. Het hoofdaltaar heeft een zeer grote retabel in plateresco-stijl.

Eenmaal per jaar dansen zes jongens in middeleeuwse kledij, begeleid door klepperende castagnetten, vóór dit altaar, terwijl de kardinaal van Sevilla en vele anderen toekijken. Toen eens een paus dit dansen wilde afschaffen, stak er een storm van verontwaardiging op. Daarom besliste de paus: “Ze mogen blijven dansen zolang hun kleren in een behoorlijke staat verkeren.” Dat zijn ze na eeuwen nog, want de kledingstukken worden regelmatig vernieuwd zodat het dansen vóór het altaar kan blijven doorgaan.

In de koninklijke kapel bevinden zich enkele koningsgraven. We zien er ook het 13e-eeuwse beeld van de Virgen de los Reyes en lezen het opschrift: Per me reges regnant, door mij regeren de koningen.

Het graf van Columbus

In de zuidelijke kruisbeuk bezoeken we het grafmonument van Columbus. De grote ontdekkingsreiziger was in 1506 onder armoedige omstandigheden gestorven in een franciscanen klooster te Valladolid en daar begraven. Drie jaar daarna is zijn lijk overgebracht naar hier. Om te voldoen aan de laatste wilsbeschikking van Columbus werd het lijk in 1556 naar Haiti gevoerd; toen de Spanjaarden echter in 1795 Haiti moesten verlaten namen ze het mee naar Havana op Cuba. Toen Spanje in 1898 ook Cuba verloor, is het lijk teruggebracht naar Sevilla. Maar was het wel het echte lijk van Columbus? Havana en Sevilla betwisten elkaar nog steeds de eer het lichaam van Columbus te bezitten; beide beweren de onomstotelijke bewijzen te bezitten dat Columbus bij hen begraven ligt! Het dwaze voorstel om het lijk in Sevilla en dat in Cuba middendoor te delen en elke stad een van de helften naar de ander te laten sturen, heeft men toch wijselijk maar niet uitgevoerd, hoewel er dan zekerheid zou zijn dat iedere partij tenminste een halve echte Columbus bezat.

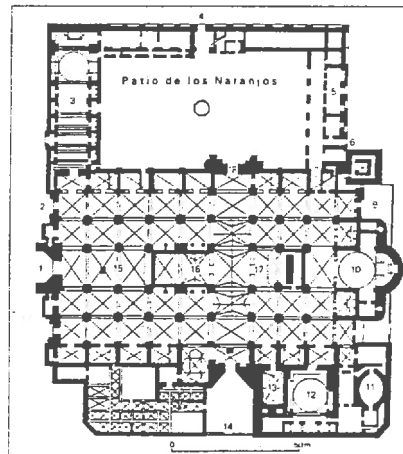
Op 12 oktober, de Día de la Hispanidad, de dag van de ontdekking van Amerika, worden in beide plaatsen herdenkingsdiensten gehouden bij het graf van Columbus.

Uiterlijk van de kerk

We beginnen met de buitenkant van de kerk te bekijken. Als we vertrekken bij de ingang, naast de Giralda aan de Plaza de la Virgen de los Reyes zien we boven de *Puerta de los Palos* een mooi reliëf in het timpaan (gevel driehoek); het werd gemaakt door Miguel Perrin en stelt de aanbidding door de Drie Koningen voor. Het timpaan in de *Puerta de las Campanillas* (naar links lopen) toont ons eveneens een reliëf van Miguel Perrin: ‘Jezus’ intocht in Jeruzalem’.

Voordat we om de kerk heen lopen, kijken we naar het plein. Het is er druk, een waar knooppunt, waar auto's, touringcars en koetsjes elkaar verdringen rond de aardige lantaren. De vele bezoekers en voetgangers agenten en bedelende zigeunervrouwen bevolken het pleintje dat niet is meegroeid met de veranderende tijd.

Aan de oostzijde van de kathedraal bevindt zich de *Puerta de la Lonja*, ook wel de *Puerta de San Cristóbal* genoemd. Aan de westzijde, aan de drukke Avenida de la Constitución, liggen drie poorten. De middelste, de *Puerta Mayor* (hoofdpoort), is voor het publiek gesloten. De andere poorten – rechts de *Puerta de San Miguel* of de *Puerta del Nacimiento*,

1. Puerta Mayor; 2. Puerta del Bautismo; 3. Sagrario; 4. Puerta del Perdón; 5. Bibliotheca Colombina; 6. Puerta de Oriente; 7. Puerta del Lagarto; 8. Giralda; 9. Puerta de los Palos (entree vanaf Plaza Nuestra Señora de los Reyes); 10. Capilla Real; 11. Sala Capitular; 12. Sacristía Mayor; 13. Sacristía de los Cálices; 14. Puerta de San Cristóbal (Puerta de la Lonja); 15. Praalgraf voor Columbus; 16. Koor; 17. Capilla Mayor; 18. Puerta de los Naranjos (aan buitenzijde).

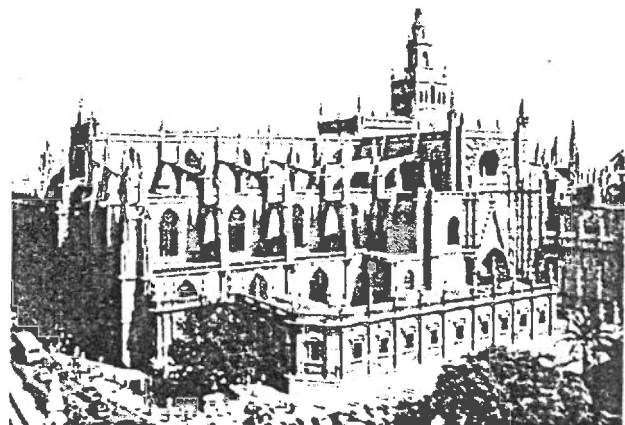
Plattegrond van de kathedraal.

genoemd naar het mooie reliëf ‘Christus’ geboorte’, en links de *Puerta del Bautismo*, met uitbeeldingen van heiligen – zijn zeer fraai.

Aan de noordzijde van de kathedraal valt de *Puerta del Perdón* op. Deze hoefijzervormige poort stamt nog uit de Moorse tijd en werd in de 16e eeuw verfraaid in platerescostijl. Door de poort komen we in de *Patio de los Naranjos*. Hier pleegden de islamieten hun rituele wassingen. In het midden is een fontein uit de tijd van de Westgoten. We blijven even stilstaan, omdat van hieruit de Giralda en een deel van de kathedraal prachtig te zien zijn.

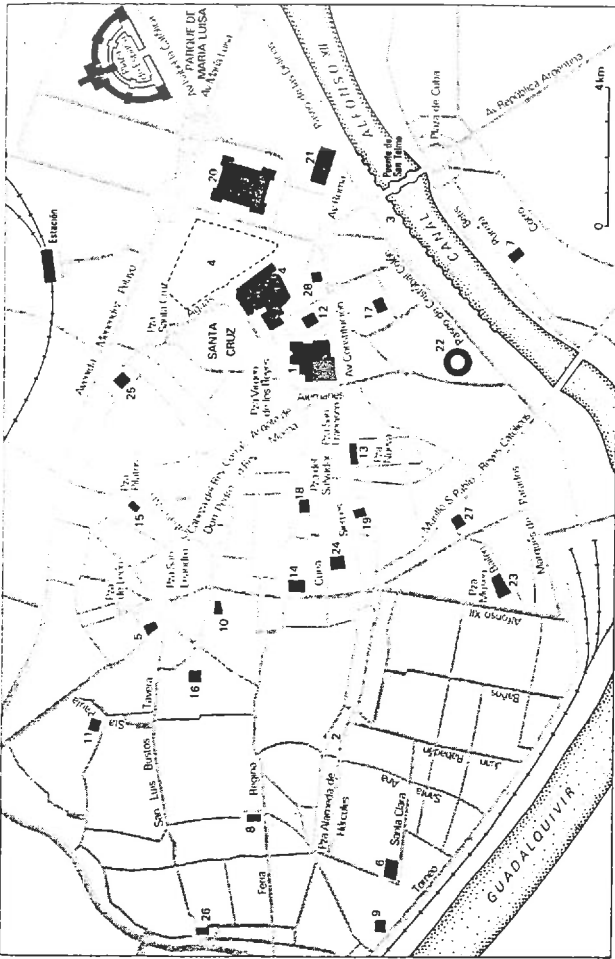
Aan de oostzijde is de Columbusbibliotheek, de *Biblioteca Capitular Colombina*. Zonder voorafgaand verzoek is het niet gemakkelijk hier binnen te komen. Het trappenhuis toont Romeinse en Westgotische inschriften. De verzameling boeken is ontstaan uit een fusie tussen het kapittelhuis en de nalatenschap van Hernando Colón, een zoon van Columbus. In de boeken zien we veel aantekeningen en aanvullingen van Columbus, waaruit blijkt dat hij belezen was. Dat laatste geldt in nog sterkere mate voor zijn zoon. De bibliotheek omvat meer dan drieduizend boeken en handschriften.

Aan de westkant bevindt zich een zelfstandige parochiekerk, de *Sagrario*, met een mooie retabel van Pedro Roldán uit de 17e eeuw. De verbinding tussen de patio en de kathedraal wordt gevormd door de *Puerta de los Naranjos*, met een rijk versierde gevel.

Overzicht van de kathedraal met de Giralda erboven uitstekend.

Andere bezienswaardige gebouwen van Sevilla

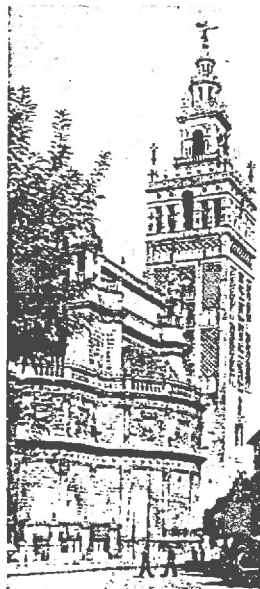

Plattegrond van Sevilla.

1. Kathedraal en Giralda; 2. Alameda de Hércules; 3. Torre del Oro; 4. Alcázar en tuinen; 5. Iglesia de Santa Catalina; 6. Santa Clara; 7. Iglesia de Santa Ana; 8. Iglesia de Omnium Sanctorum; 9. Monasterio de San Clemente; 10. Iglesia de San Pedro; 11. Convento de Santa Paula; 12. Archivo de Indias (Casa Lonja); 13. Ayuntamiento; 14. Universidad Antigua; 15. Casa de Pilatos; 16. Palacio de las Dueñas; 17. Iglesia y Hospital de la Caridad; 18. Iglesia del Salvador; 19. Capilla de San José; 20. Fábrica de Tabacos; 21. Palacio de San Telmo; 22. Plaza de Toros; 23. Museo de Bellas Artes; 24. Casa de la Condesa de Lebrija; 25. Iglesia de Santa María la Blanca; 26. Basílica de la Macarena; 27. Iglesia de Santa María Magdalena.

Het graf van Columbus

De Giralda

Langs de Guadalquivir staat de Moorse Torre del Oro, in 1220 gebouwd ter bescherming van de haven. Even verder, aan de Paseo de Colón, La Maestranza, de beroemdste arena van Spanje.

De wijk aan de overkant van de rivier heet Triana, naar keizer Trajanus, die daar geboren is. In de typische volkswijk hebben de huizen rieten matten voor de vensters om de zon te weren.

Heel iets anders is de oude aristocratische wijk, Barrio de Santa Cruz, met schilderachtige straatjes en witte huizen, stille patios, mooie hekken en balkons vol bloemen. Zeer romantisch is een wandeling door deze wijk bij volle maan.

Sevilla is rijk aan oude en mooie kerken, kloosters en adellijke paleizen. Het paleis van de hertog van Alva (Casa de la Dueñas) is gebouwd in mudéjar-renaissance-stijl. Het Casa de Pilatos uit 1540 behoort aan de hertogen van Medinaceli. Het draagt die naam, omdat een van de hertogen, na een reis door het Heilige Land, hier het paleis van de landvoogd Pilatus liet nabouwen. De grote patio heeft een grote fontein: de muur eromheen is versierd met glanzende tegels en fijn stucwerk.

De Lonja (beurs) is een renaissance-gebouw; het ligt tussen de kathedraal en het Alcázar. Nu wordt er het "Archivo de Indias" bewaard, een belangrijke collectie documenten over de ontdekking van Amerika.

Het grootste park van de stad is Parque de María Luisa. Ernaast ligt het Plaza de España dat gedeeltelijk begrensd wordt door een reusachtig half rond gebouwcomplex van bruine stenen en blauwe tegeltableaus. Iedere grote Spaanse stad is er vertegenwoordigd door een tableau tegen de muur met enkele typische bijzonderheden en door een landkaart van de stad en naaste omgeving op de vloer ervoor.

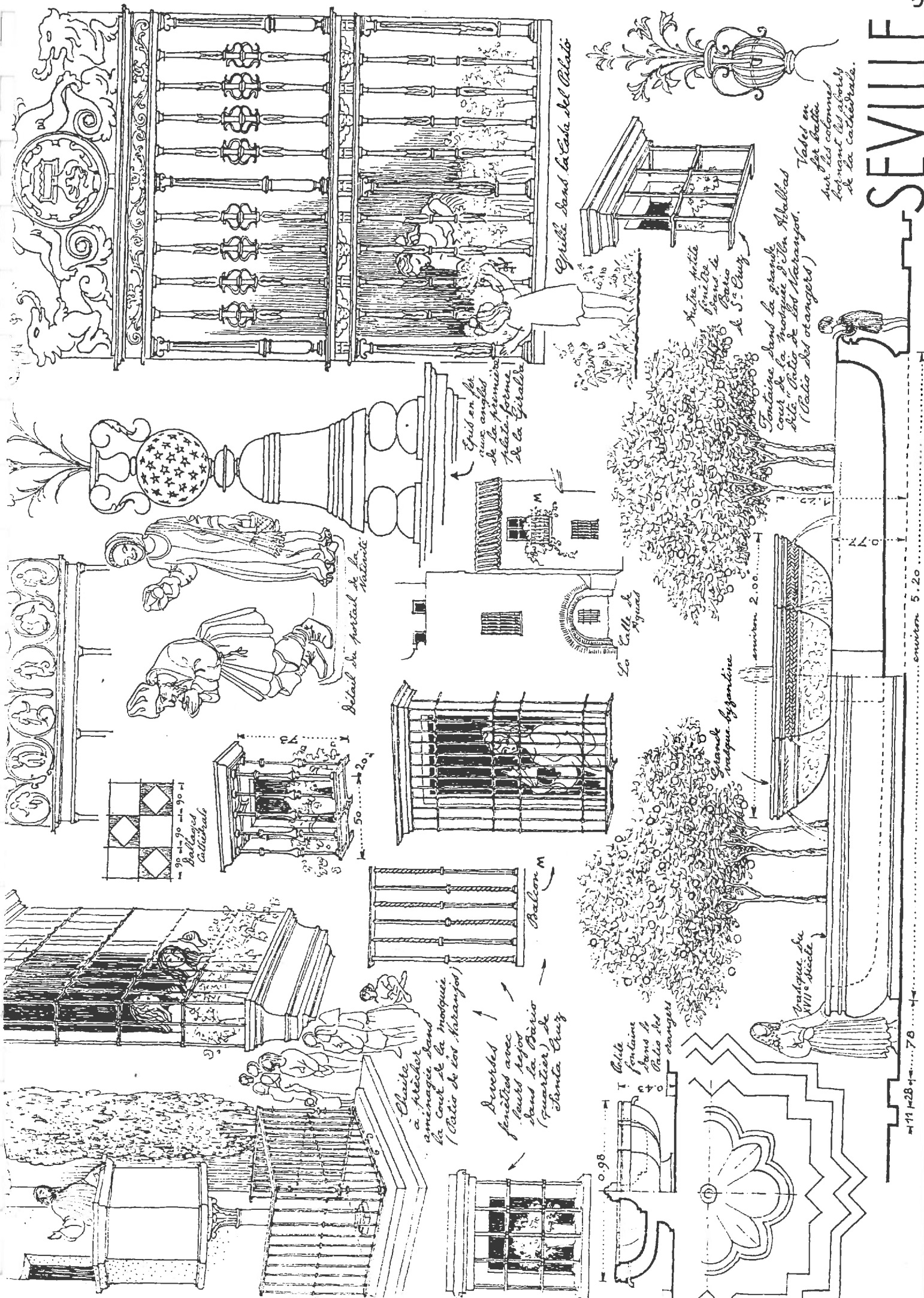
De Calle de las Sierpes is een gezellige smalle straat; over de straat hangen tentzeilen gespannen om de zon te weren; nu en dan worden de straatstenen en de zeilen met water besproeid om alles fris te houden. Tegevoelens avond nemen Spaanse mannen – leden van de "club van kijkers" – hun plaats in op de stoelen die in lange rijen achter elkaar zijn geplaatst. De keurig verzorgde heren op leeftijd praten over zaken en politiek, maar bekijken intussen intens alle voorbijwandelande dames. Langzaam draaien de hoofden mee; vaak wordt er goedkeurend gemompeld of luidop de loftrumpet gestoken. Als er een bijzonder knappe dame passeert, zeggen ze een paar vleedende woordjes en kussen zich de vingertoppen.

Het Alcázar Real

Door de Puerta del León betreden we het gebouwcomplex van het Alcázar Real. Het is eerst bewoond geweest door de Moorse vorsten, daarna door de Spaanse koningen. De laatsten hebben er veel aan toegebouwd; koning Pedro de Wrede heeft er in de 14e eeuw een prachtig mudéjar-paleis van gemaakt door het door christenvaklieden te laten ombouwen met behoud van de Moorse stijl.

Vanaf de grote patio, waar bananen en sinaasappels rijpen, hebben we een prachtig gezicht op de Giralda en de kathedraal. We wandelen door de verschillende zalen van het paleis; de ene is nog mooier dan de andere. Rond de Patio de las Doncellas (maagden) liggen de slaapvertrekken van de Moorse vorsten. De Gezantenzaal is de mooiste en grootste zaal van het Alcázar. We wandelen verder door de vertrekken van Filips II, Koning van Venetië en Maria de Padilla. Over een fraaie trap gaan we naar de bovenverdieping om er o.a. de kapel van Ferdinand en Isabella te bezoeken.

De tuinen zijn één afwisseling van fonteinen, beelden, vijvers, poorten, bloem- en grasperken, exotische bomen en planten.

Grille dans la Casa del Alcaide

Fontaine dans la grande cour de la Mosquée d'Al-Madrasa (Palais de los Miramoyes) (Palais des oranges)

Vase en fer battu sur les colonnes formant les arcades de la Cathédrale.

Autre petite fontaine dans le Palais de Ste Cruz

Epitaphes en fer sur angles de la première plate-forme de la Giraldilla

Détail du portail de la Madrasa

La Calle de Agual

Grandes Madrasas de Agual

Madrasa du VIIIe siècle

Arbres plantés avec leurs jets dans la Plaza (quartier) de Santa Cruz

Chaire à prêcher aménagée dans la cour de la mosquée (Palais de los Miramoyes)

Petite fontaine dans le Palais des oranges

90 x 90 = 8100
Balconnet Cathédrale

50 x 20

Balcon M

environ 2.00

11 m 28

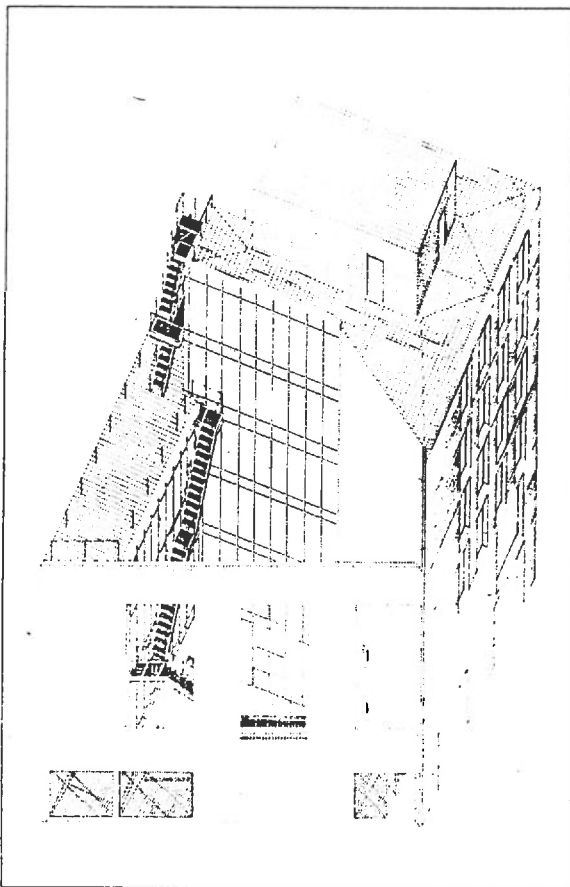
environ 5.20

Gabriel Ruiz Cabrero & Enrique Perea

The College of Architects in Seville—headquarters of the provincial institute—manages to be contextualist and historicist yet thoroughly modern. But that is to be expected from its authors' background. Gabriel Ruiz Cabrero's uncle and mentor was Francisco Cabrero, architect (with Rafael Aburto) of the famous Casa Sindical that in 1950 surreptitiously returned modern architecture—in Italian Rationalist disguise—to Franco's Madrid. Ruiz Cabrero and Enrique Perea studied together in Madrid, first under De la Sota, then under Moneo. Moneo remains close (they are restoring the Cordoba Mosque together) and the major influence on them—though both have taught with Oiza over a long period. Ruiz Cabrero is also the editor of *Arquitectura*, magazine of the Madrid College of Architects.

Set in the old town of Seville, the College is prominent on the corner of a square and facing also a wide street cut through the old fabric. A third side faces a quiet lane. The commission was won in a national competition. To line up with the neighbours the conditions required that the building be six-storied along the new street and four facing the square. Also a quarter of the site had to be a patio to conform to Sevillian typology.

The conceptually elegant and rational solution reflects a Tendenza-inspired analysis of the conditions and context—though formal resemblances to the Tendenza are superficial. Basically it consists of a six-storey rectangular block against the back-street with a narrow four-storey one along the party wall. Towards the new road the tall block splay out on the site diagonal to fill the street frontage. Stretched

between the end of the splay, which gives acute emphasis to this key corner, and the lower block, is a free-standing facade which encloses the patio. Screened from the square by this facade, the sides of the blocks overlooking the patio are enclosed in a steel and floor-to-ceiling glass curtain wall. All other facades are in the pale shallow Seville brick into which openings and windows are punched without any articulation—not even the arches and soldier-coursing on the competition drawings.

Though the low block lines up with its neighbours, the brick facades with their large blank openings contrast with the white stucco and balconied windows of the rest of the square. But materials and scale, and particularly the step up to the taller block capped with its *tempietto* plant room, do link the building to the church across the wide street and so help complete and close the square. A flag-balcony in the opening above it marks the main entrance from the square into and through the patio. A velarium (canvas awning) shades patio and curtain walls in summer while a small fountain pumps water that seeps into the sub-basements then a pool before overflowing away. Velarium and fountain, like the Seville brick, are remnants of Roman days.

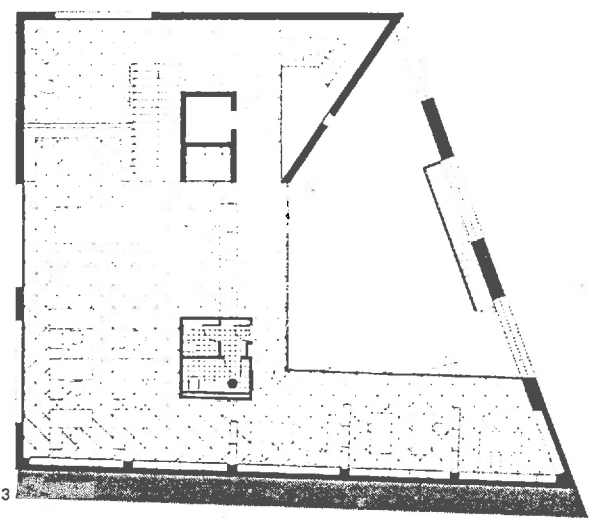
Inside, on the ground floor are reception and an exhibition area which continues downstairs adjacent to where the meeting hall fans out below the patio. From reception a prominent stair leads to the library on the *piano nobile*. Above are offices while the stair moves into the triangular shaft created by the diagonal splay and which is tiled in the traditional Islamic patterned *ezulejos*. Because they are more durable than modern equivalents these also tile the lavatories.

The building mixes traditional Sevillian elements and crafts with modern abstraction, fluid space and construction (such as the curtain wall imported from Barcelona). But in so doing it is an uncomfortable fusion of the diagrammatic and overly abstract and the too literal. Passing public read the building more in its contrast to its neighbours than in its contextualism—even the arcade which extends that already along the wide street is more an idea of arcade than pleasant and practical reality. Yet the real traditional craft items of tiles and fountain are in this context too literal and dainty. They can be mistaken for later additions and verge on kitsch. Only the urn on top of the party wall, which is made to look part of the neighbouring and more recent pastiche, is used with any dissociative irony.

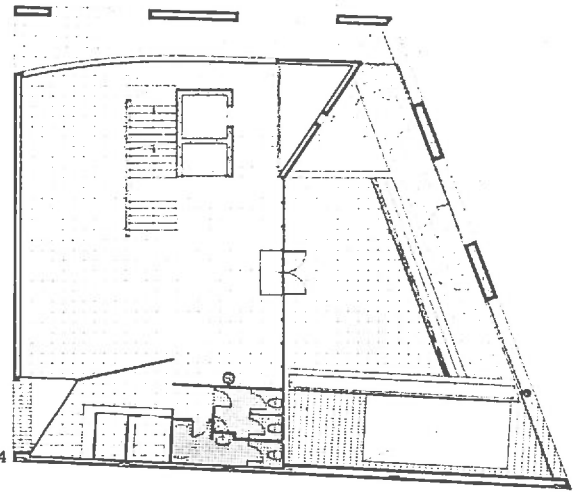
Nevertheless this is an admirable building, extraordinarily straightforward in its solution to many complex and conflicting issues, and very pleasant in its spaces and workings.

1. view from plaza. College continues cornice line of plaza, but materials and massing step towards the church thus appropriating it as part of the plaza.

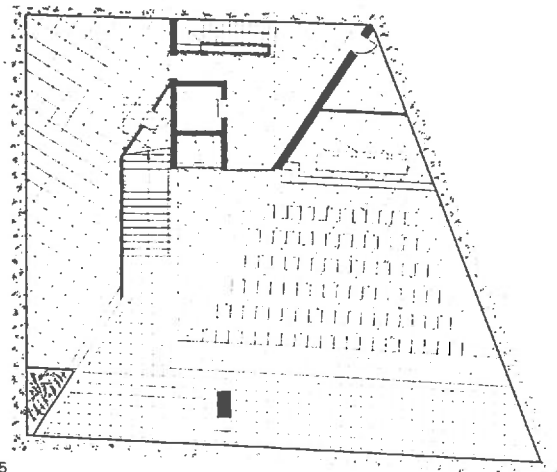
2. axonometric view from plaza.

3

4

5

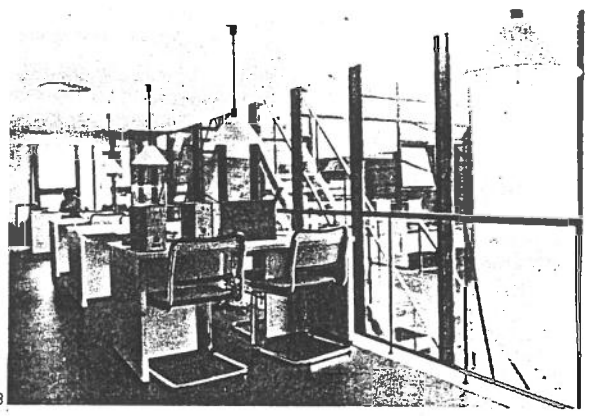

6

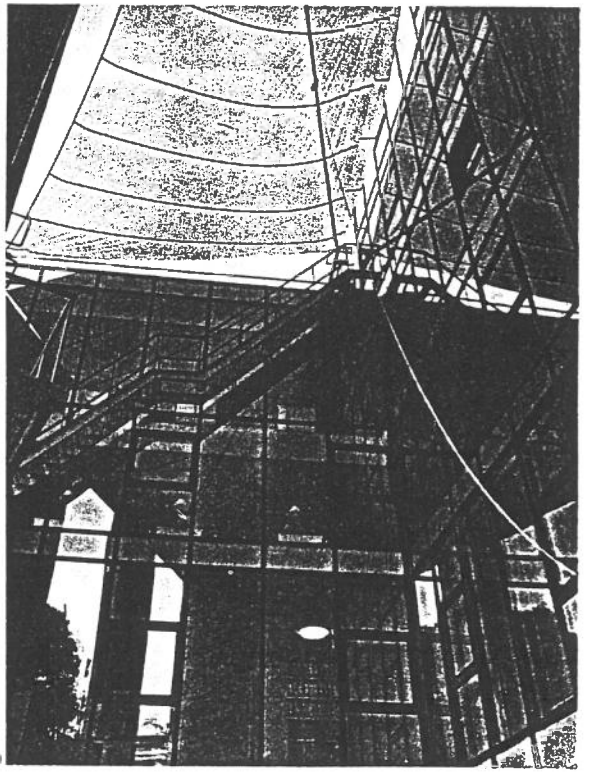

7

3, first floor plan.
 4, ground floor plan: reception and exhibition area.
 5, first basement: hall and exhibition area.
 6, 7, views across wide street showing relationship to neighbours.
 8, typical office floor.
 9, view up from patio showing curtain wall shaded by velarium.

8

9

donderdag 27 oktober (voor nummering projekten: zie de
hiernavolgende kopieën van de kaart:
'plano guia de arquitectura Sevilla')

9.00-11.00 uur: projekten Cruz & Ortiz:

- 300 : woonblok aan de Calle Maria Coronel
- 311 : woonblok aan de Calle Hombre de Piedra
- 188 : gemeente-archieff (Antiguos Juzgados) aan de Calle Almirante Apodaca
- : Lumbreras-woonblok aan de Calle P. Lumbreras

11.00-11.30 uur: koffie

11.30-13.30: projekten Cordon:

- 312 : Kamer van Koophandel
- 313 : Woningbouwprojekt aan de Calle Gerona

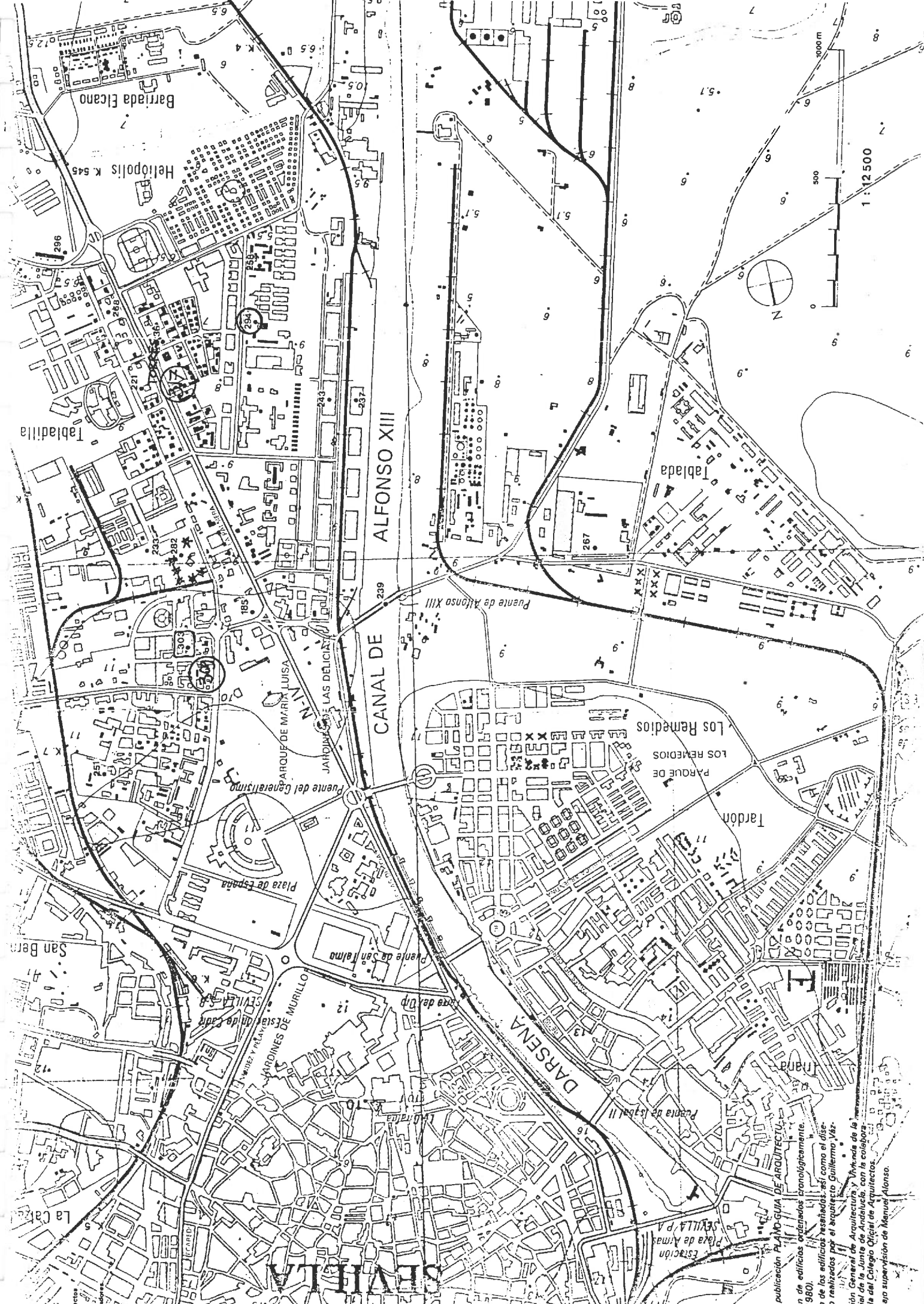
13.30-15.00 uur: lunch

v.a. 15.00 uur : projekten Guillermo Vazquez Consuegra:

- 315 : woonblok aan de Calle Ramon en Cajal esquina, Calle Urbion
- 316 : Architectuurinstituut, Patio de Banderas 14
- Casa Rolando , Mairena del Aljarafe
- (jardin de Olivares)

Avond vrij

n.b. over de vet gedrukte projekten volgt hierna dokumentatie

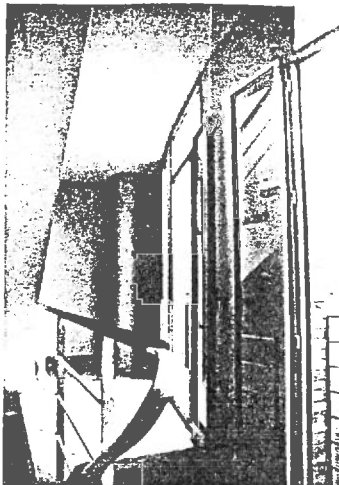
SEVILLA

Publicación PLANO-GUÍA DE ARQUITECTURA
 de edificios ordenados cronológicamente.
 1980.
 In de los edificios reseñados así como el diseño
 realizado por el arquitecto Guillermo Vár-
 sula General de Arquitectura y Urbana de la
 ciudad de Sevilla, con la colaboración
 del Colegio Oficial de Arquitectos,
 bajo supervisión de Manuel Alonso.

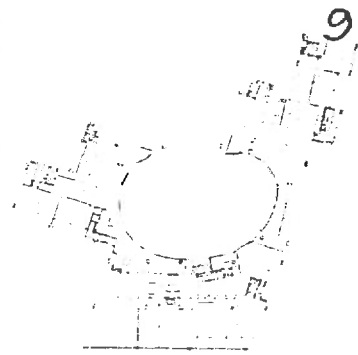
Cruz en Ortíz

Doña Maria Coronel

Foto: Rob de Graaf

Situatie.

Woonverdieping.

Indeling in appartementen.

Antonio Ortíz García (Sevilla 1947) en Antonio Cruz Villalón (Sevilla 1948) hebben hun opleiding gevolgd aan de Escuela Tecnica Superior de Arquitectura van Madrid (1971-1974) en werken vanaf hun studietijd samen. Ze hebben ook samen lesgegeven aan de Architectuurschool van Sevilla.

Het werk van Cruz en Ortíz concentreerde zich tot voor kort op woningprojecten. Onlangs zijn er echter anderssoortige opdrachten bijgekomen, zoals voor een brandweerschool in Jerez en het archeologisch museum van Cádiz. Beheersheid en realisme zijn sleutelwoorden in de architectuur van Cruz en Ortíz. Voor problemen die ruimtelijk gecompliceerd zijn (zoals de 'inbouw'-woningprojecten) zoeken ze antwoorden waar nooit de architectuur als autonome factor overheerst: de juist op één bepaalde situatie toegesneden oplossing telt voor hen veel sterker dan het al of niet herkenbaar zijn van een persoonlijke architectonische taal. Zij hebben ook geen absolute voorkeur of afkeer ten opzichte van te gebruiken materialen: de aard van de opgave bepaalt welke keuze wordt gedaan en verschillende materialen worden vrijelijk naast elkaar gebruikt.

Evenmin laten ze zich leiden door de internationale ontwikkelingen, al zijn ze er duidelijk van op de hoogte. Ze bereiken zo een overtuigend evenwicht tussen programma, vorm en omgeving.

Foto: Cruz en Ortíz

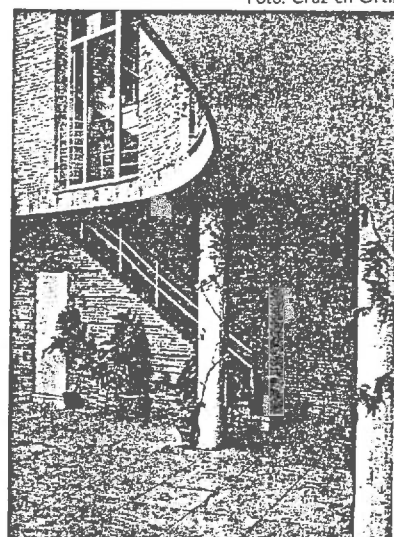
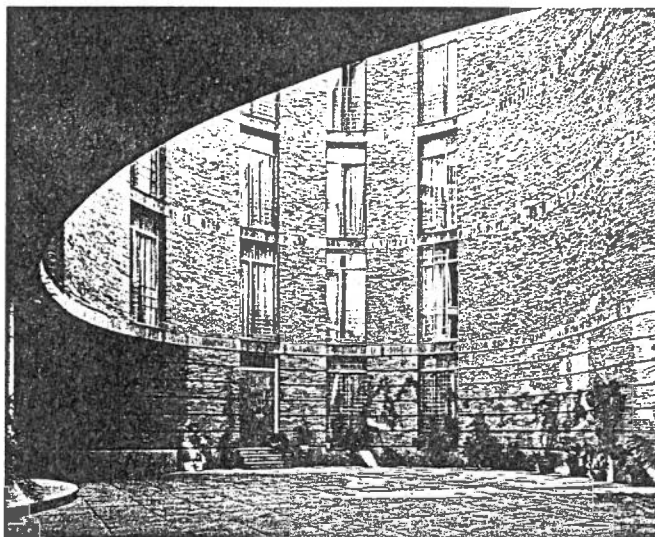

Foto: Cruz en Ortíz

Sevilla, drie woningbouwprojecten Doña Maria Coronel, 1973-1975 Lumbreras 1978-1980 Hombre di Piedra 1982-1985

In verschillende perioden hebben Cruz en Ortíz plannen gemaakt voor de invulling van open gaten in de binnenstad van Sevilla. In alle gevallen gaat het om gesubsidieerde woningbouw. De drie plannen (hier genoemd naar de straten waarin ze gevestigd zijn) vertonen sterke overeenkomsten, die vooral bepaald zijn door de situatie en het programma. In de uitwerking hebben ze elk een geheel eigen karakter.

Overeenkomstig de traditie van de Andalusische stad zijn de woongebouwen aan de straatkant tamelijk gesloten en zitten de voordeuren van de woningen aan de patio's. Ook in de bouwwijze is aangesloten

bij de tradities: baksteen en pleisterwerk, waar nodig of verkiezelijk gecombineerd met beton en staal.

Het eerste plan besloeg een buitengewoon moeilijk terrein met vele hoeken en geheel ingesloten door andere bebouwing. Cruz en Ortíz gebruikten de uitstekende hoeken volledig door de sanitaire voorzieningen tegen de bestaande bebouwing aan te leggen en kleine patio's te introduceren voor ventilatie van de slaapkamers. De woningen hebben daardoor alle een bijzondere plattegrond gekregen.

De grillige vorm is in de patio met een grote vanzelfsprekendheid in een vloeiende lijn opgelost. Om het ontbreken van buitenruimte te compenseren is over het hele gebouw een dakterras gemaakt, waarop zich ook bergingen bevinden. Om ook 's zomers een aangename temperatuur in de patio te hebben is op het dak een voorzie-

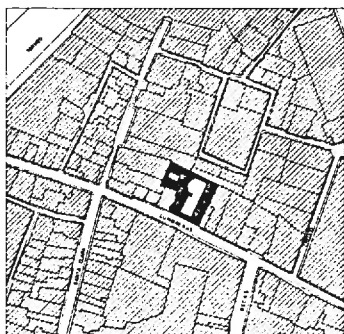
ning gemaakt om een doek boven de opening te spannen, zoals dat ook in de oude stadshuizen van Andalusia gebruikelijk is. In tegenstelling tot de beide andere gebouwen opent de gevel in Lumbreras zich met een hoge glazen pui naar de straat, waarvoor zich balkons bevinden. De beschikbare ruimte is in twee patio's verdeeld. De ronde wand in de grootste daarvan zorgt voor daglicht in drie woonkamers. In combinatie met de tweede patio is zo een maximale benutting van de ruimte verkregen. Tegelijk zorgen de ronding en de als zelfstandige elementen uitstekende balkons voor een effect van ruimte dat boven de eigenlijke maat uitstijgt. Het gebruik van verschillende materialen is een rechtstreeks gevolg van de constructie, maar verlevendigt tevens het karakter van het gebouw. Ook in het laatste gebouw is de ruimte over twee patio's verdeeld. Door het tus-

senlid is het hoogteverschil tussen de twee patio's overbrugd, de ingang naar de parkeergarage vormgegeven en op een logische manier ruimte voor bergingen gevonden. Op de eerste verdieping is er een woning in ondergebracht. doordat het gebouw op een hoek ligt krijgt de lange vleugel van twee kanten daglicht. Hiervan is gebruik gemaakt om een ander woningtype te ontwerpen, dat over anderhalve laag gaat. De bovenwoningen worden daarbij vanaf een galerij op de tweede verdieping ontsloten. Twee kleine woningen zijn als 'penthouses' op het dak gelegd van het bouwdeel langs de Hombre di Piedra. Ook hier zijn verschillende materialen gebruikt, in overeenstemming met constructieve eisen. Zowel door de vormgeving als door het kleurgebruik lijkt met name de grote patio sterk terug te gaan op de traditie van het Nieuwe Bouwen.

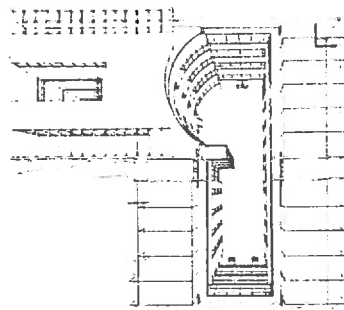
ARCHIS 4-86

Lumbreras

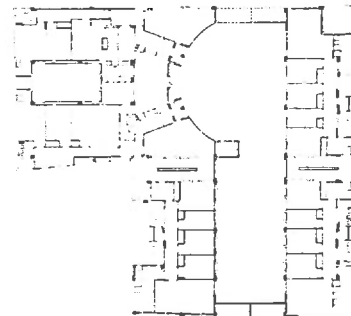
Situatie.

Indeling in appartementen.

Axonometrie.

Woonverdieping.

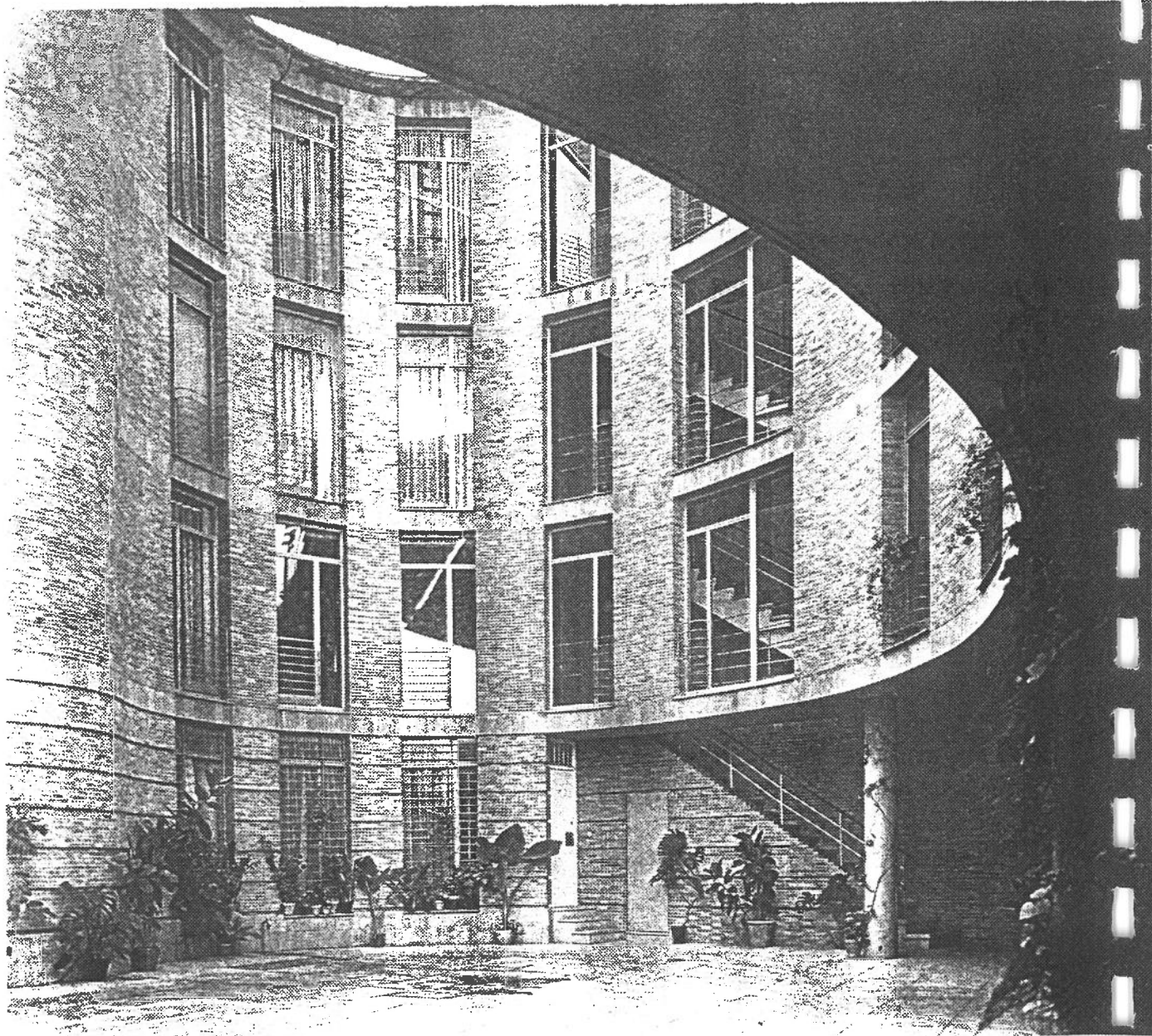
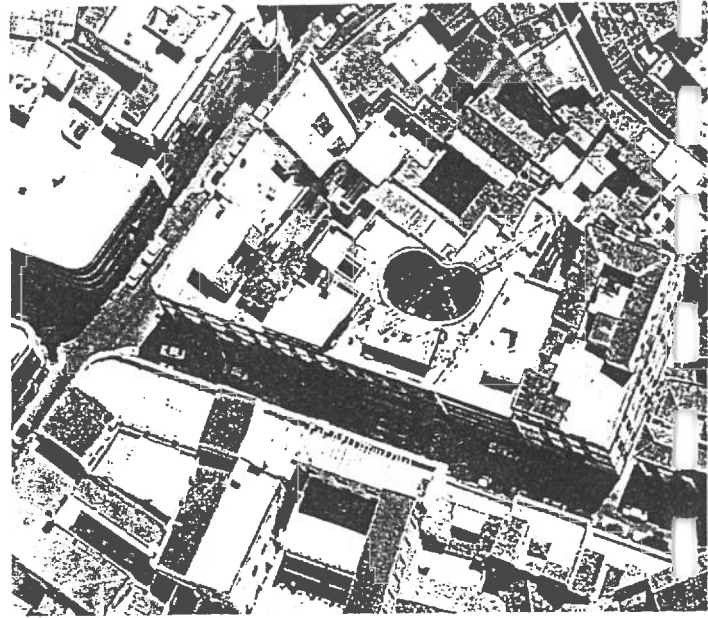
*Housing block on Doña María
Coronel Street, Seville*

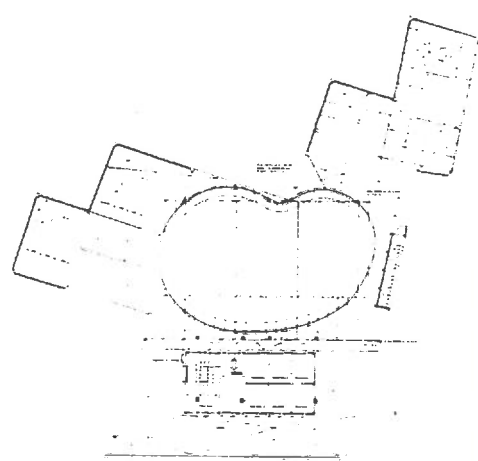
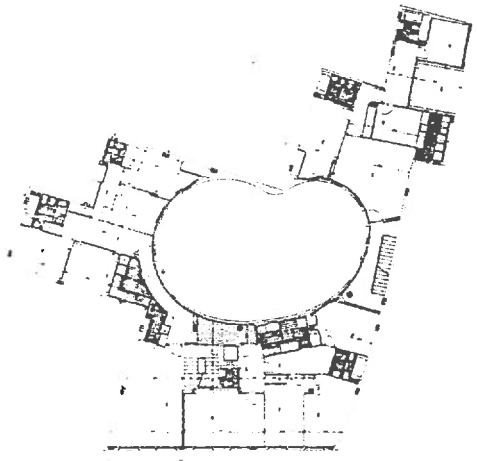
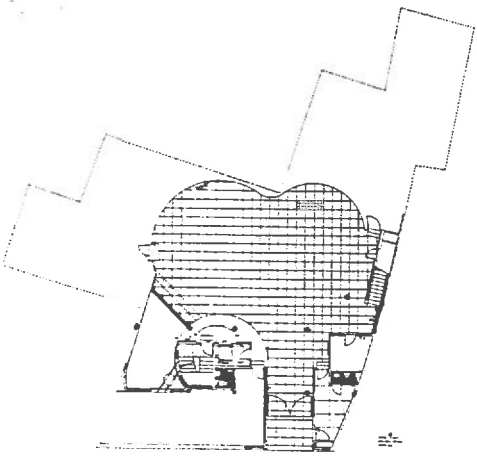
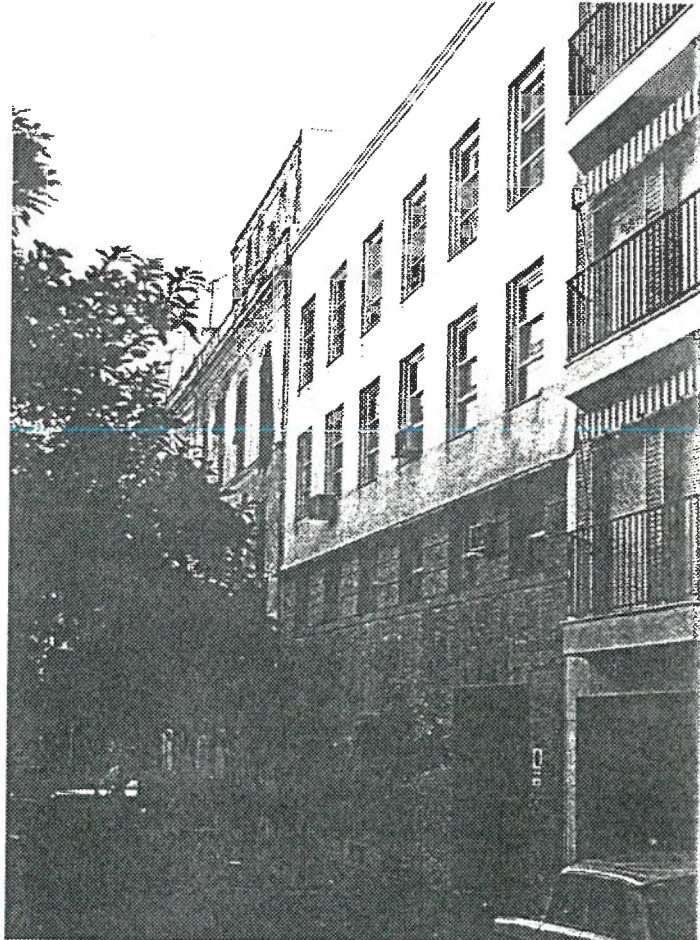
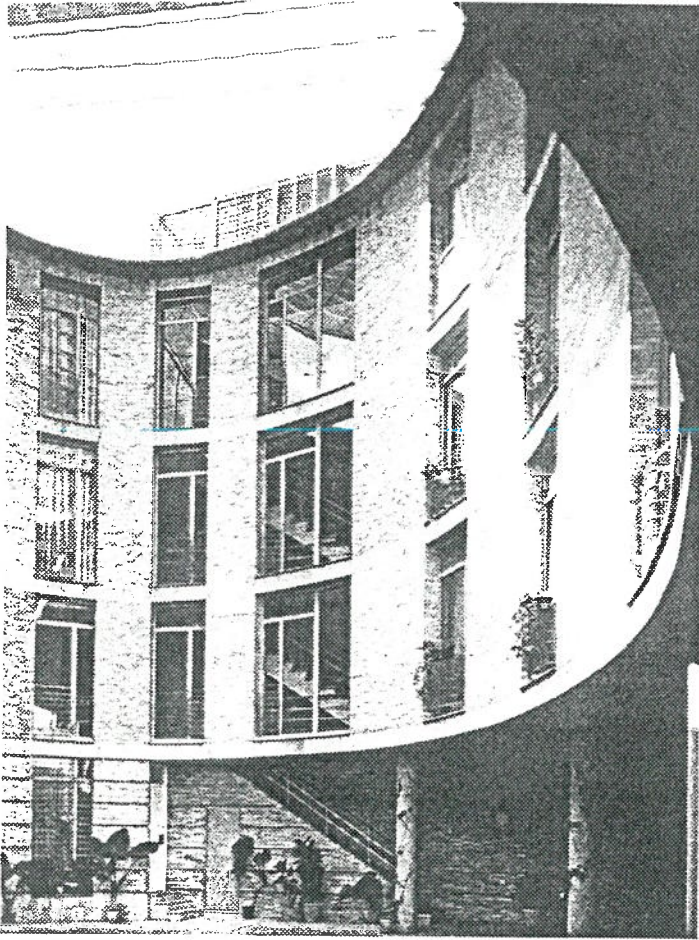
A courtyard was proposed, whose main feature was that of unity, in spite of the difficulties presented by the irregular lot.

The courtyard is entrusted with the role of resolving the layout of the building, defining the different zones to be occupied by dwellings, thus facilitating the placement of staircases, as well as the inclusion on the ground floor of accesses for vehicles to the basement and neighbors to staircases and lift.

A rectangular canvas awning, parallel to the alignment of the facade, was foreseen on the roof to cover the courtyard and control excess sunlight in Summer.

The importance given to a construction that exacts sizes and thicknesses in its elements has, to a large extent, been responsible for the building's final character, contributing to endow it with a relative intemporality, ever the more desirable when the construction is located in a historic center.

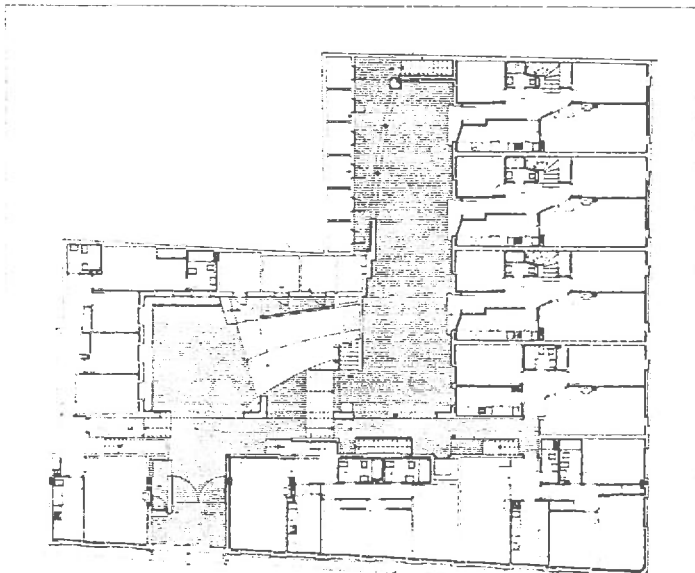
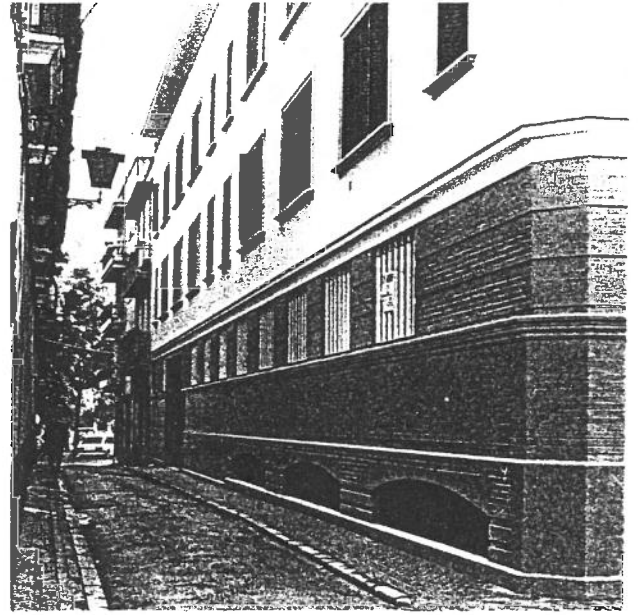
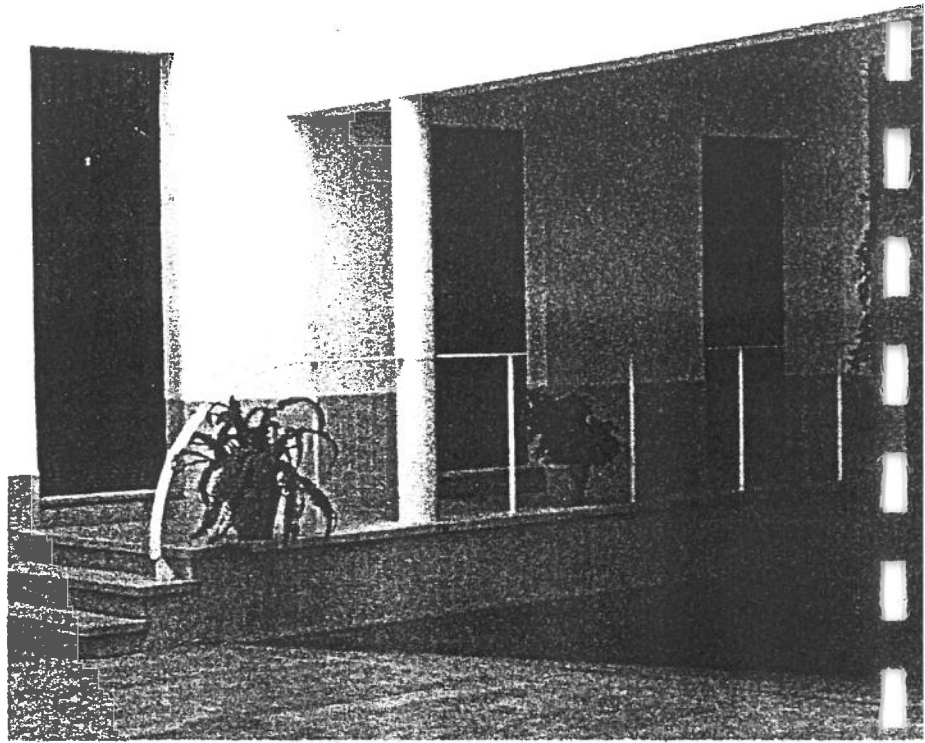

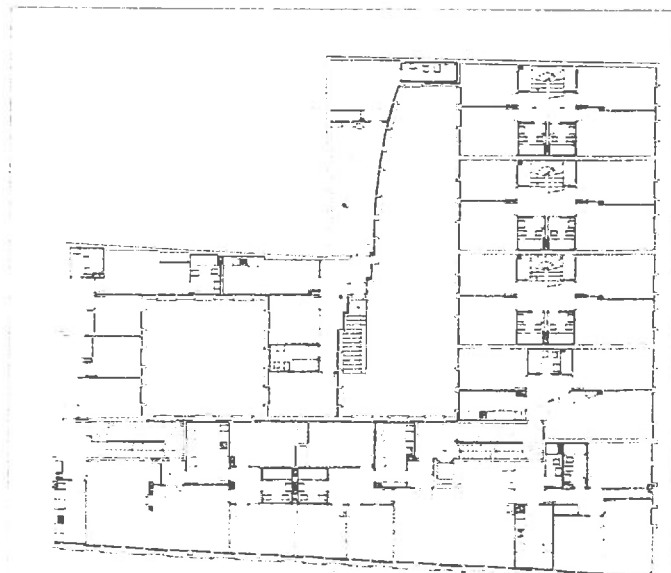
Housing block on Hombre de Piedra Street, Seville

The chosen organization was one of two different, but related, courtyards. Vehicles descend to the underground parking area from the first square-shape courtyard. Passing under a part of the building, the second courtyard is reached, its shape being basically a prismatic one with a rectangular plan, but allowing, through the treatment of some of its elements, the appearance of other freer forms.

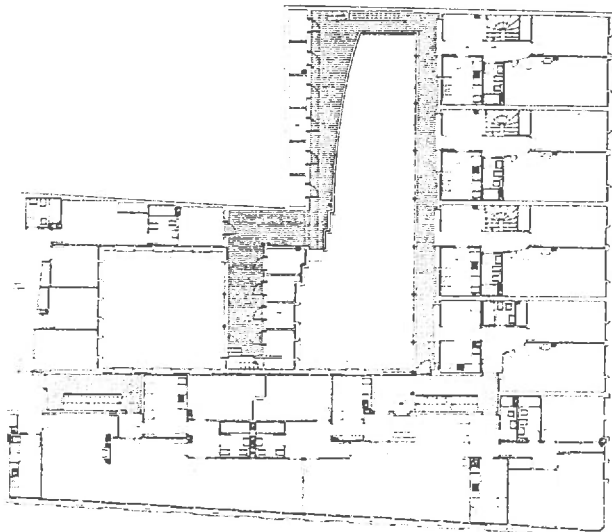
The direct accesses to the apartments, the layout of the staircases, the small storage rooms, all related by means of galleries and arcades, complete and underline the chosen organization – from the ground floor to the roof – tending ways to mix elements in order to reach a complete sense of unity.

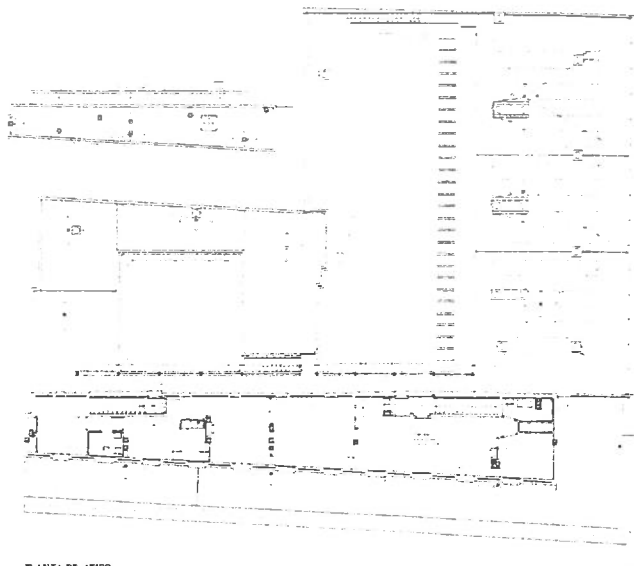
PLANTA BAJA

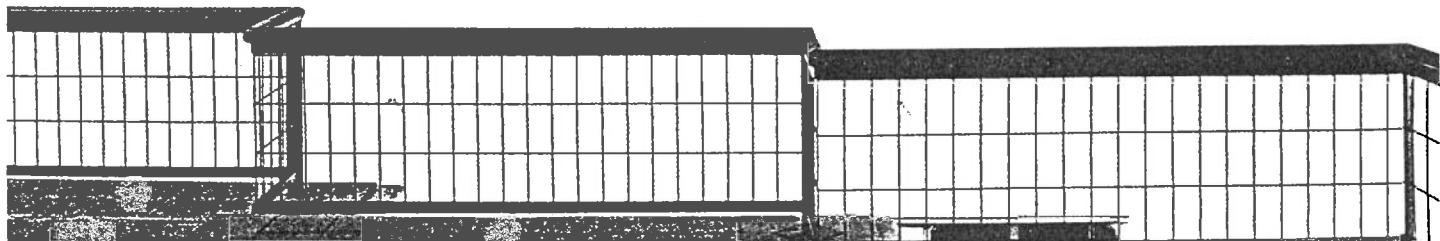
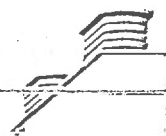
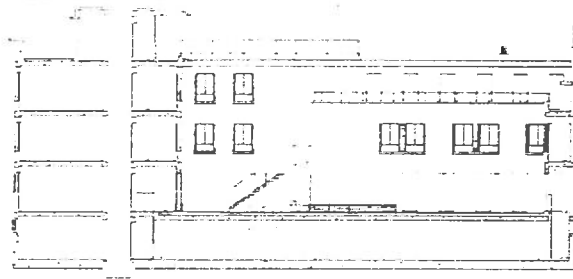
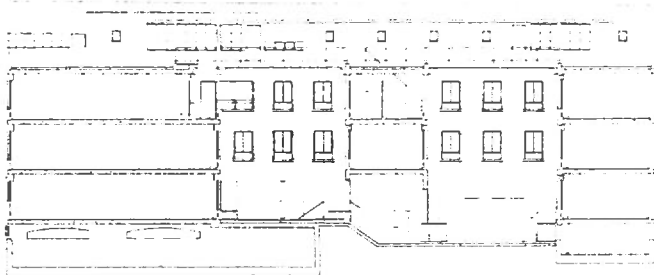
PLANTA PRIMERA

PLANTA SEGUNDA

PLANTA DE ATICO

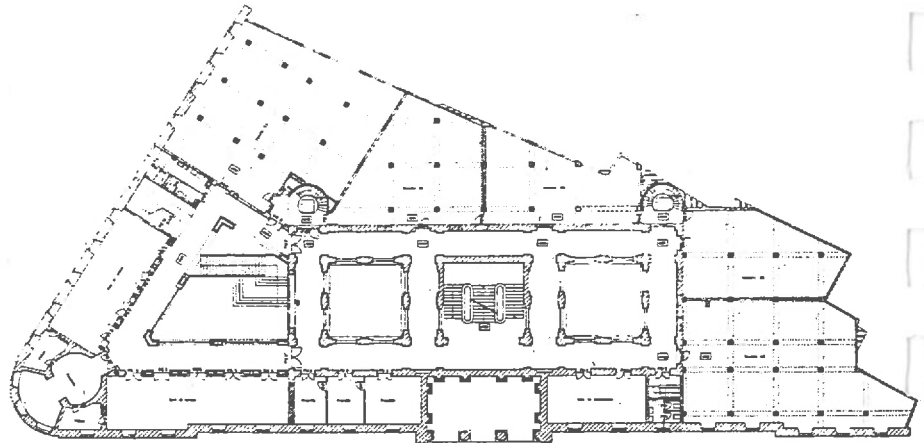
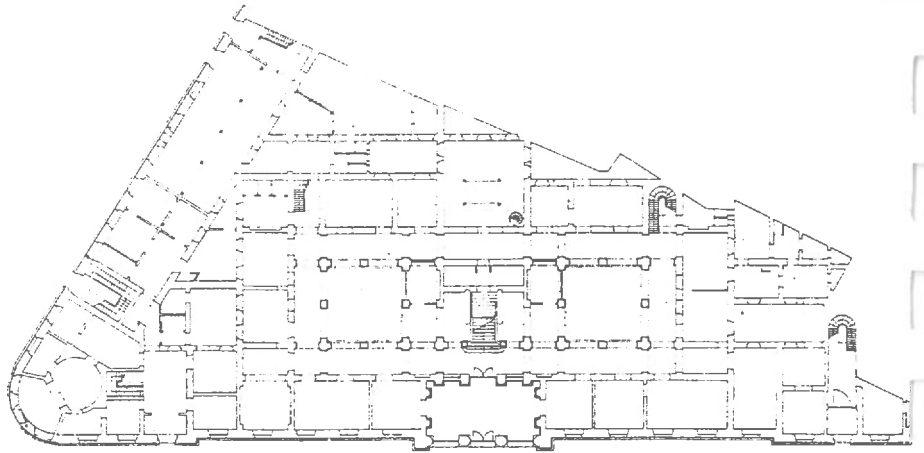

Adaptation of the old Hall of Justice to the Provincial Archives and the Municipal Archives, Seville

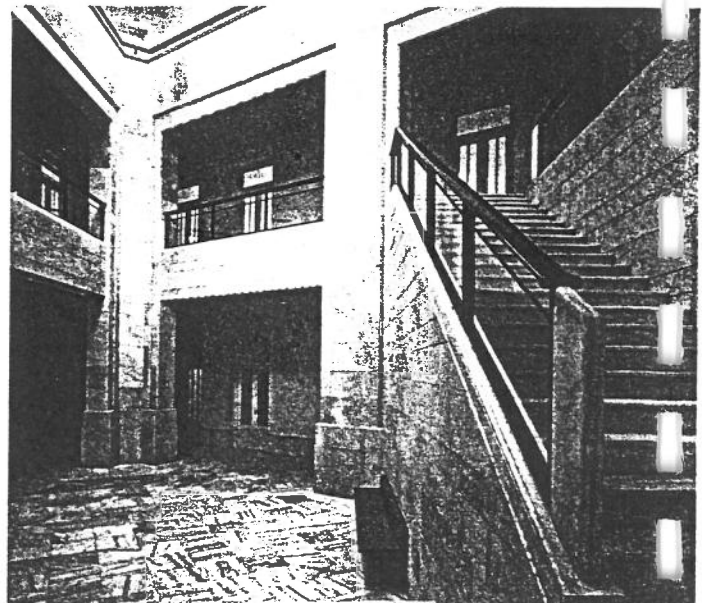
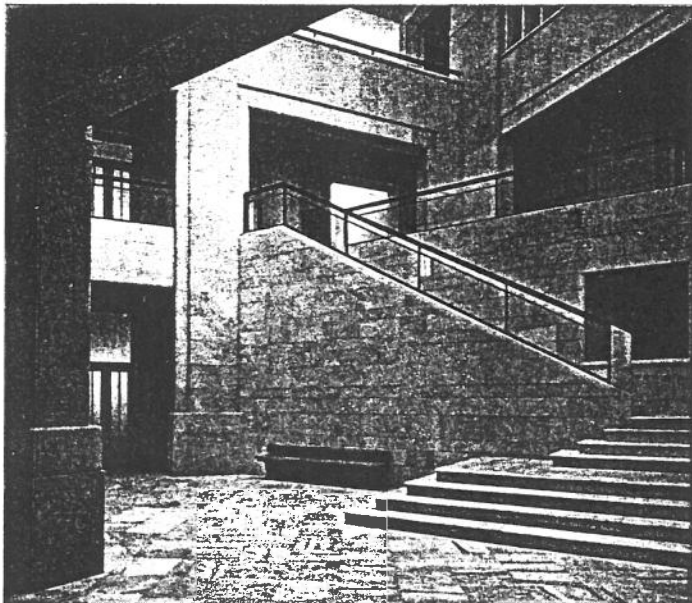
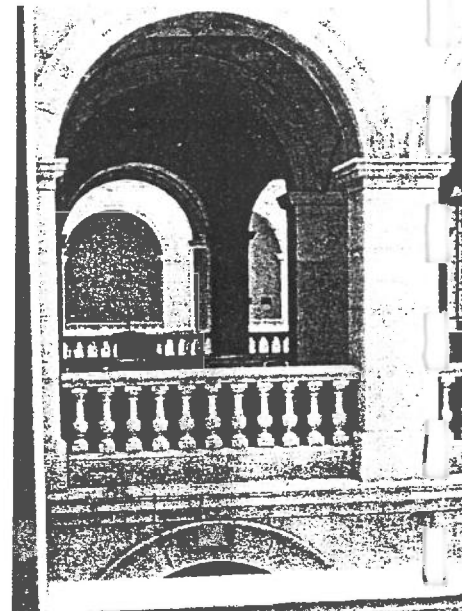
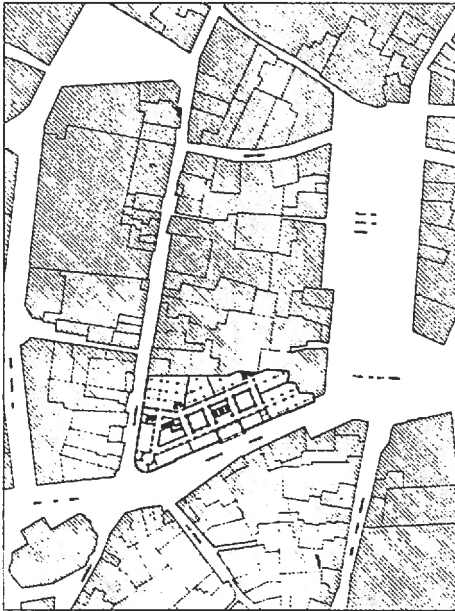
The scheme of organization of the building's core—two courtyards and central stairway with perimetral galleries—has been extended through the construction of a new hall, whose elements are arranged in accordance with the bisecting line of the corner.

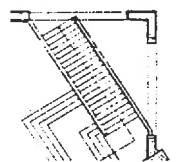
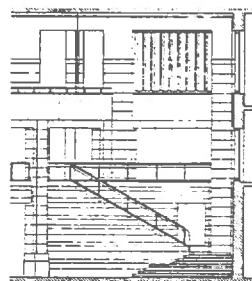
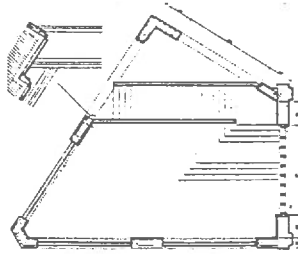
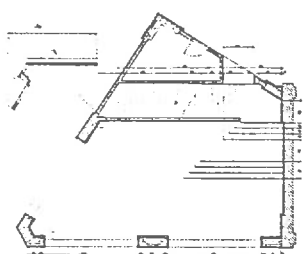
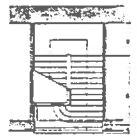
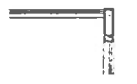
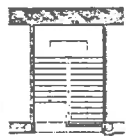
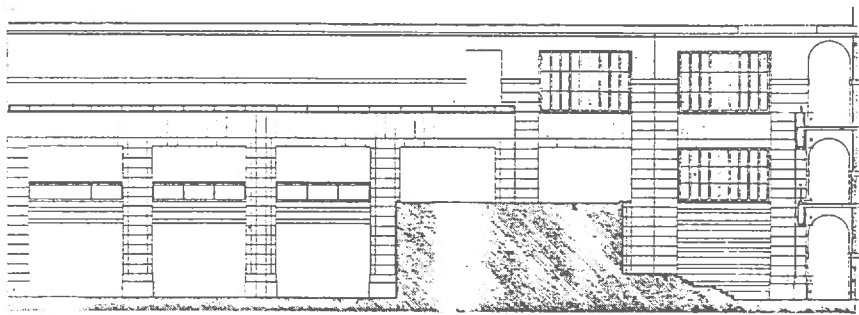
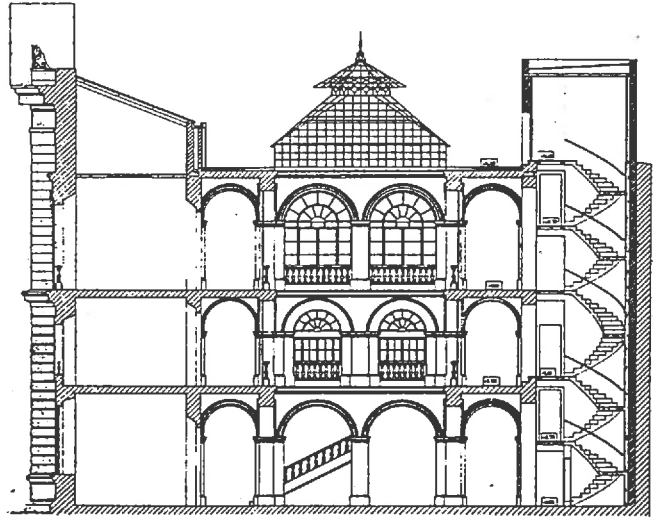
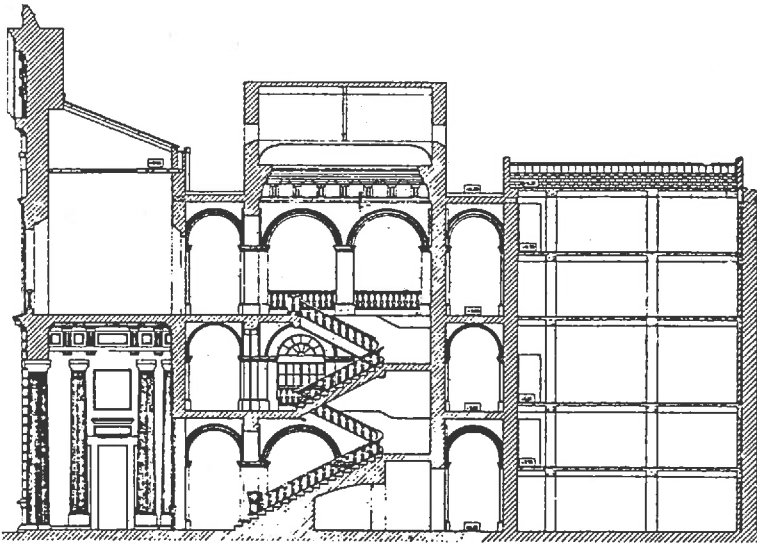
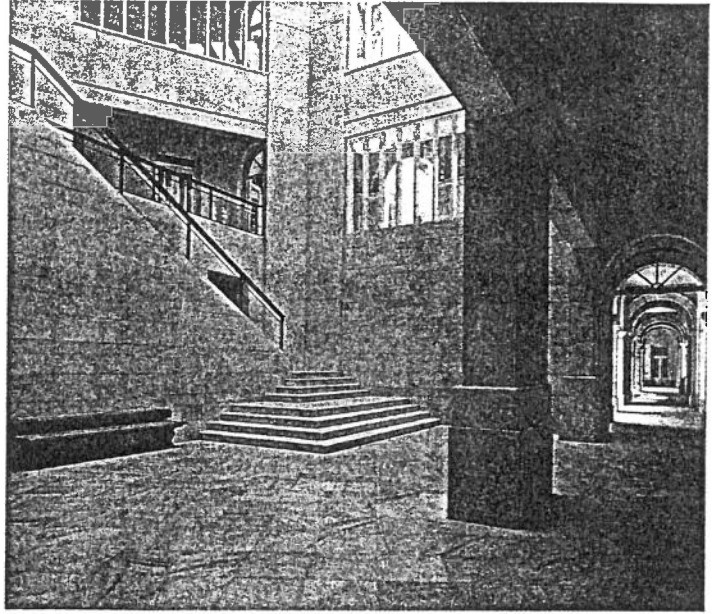
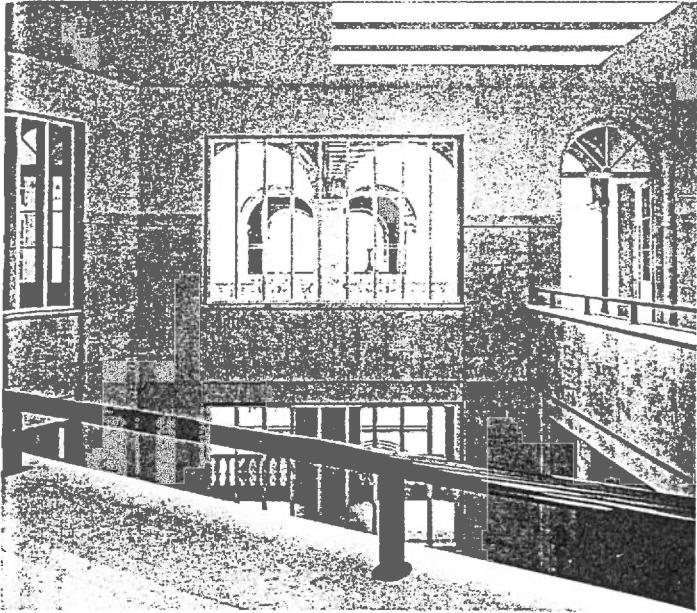
Here, a second entrance has been opened, since the building will be shared by two different institutions, both using it for archives.

The architecture recurred to here is one that shares sizes and thicknesses of its elements with the existing one and, though recognized as new, avoids as much complacency in juxtaposition and contrast as in stylistic continuity.

Site plan and exterior and interior views

Antonio Cruz Villalón
Antonio Ortiz García

*Town Houses on P. Lumbreras St.
Sevilla, 1978-80*

Antonio Cruz Villalón

1948

Born in Sevilla.

1971

Graduated ETSAM, Madrid.

Antonio Ortiz García

1947

Born in Sevilla.

1974

Graduated ETSAM, Madrid.

1974

First Prize. Pharmacists
Headquarters. Córdoba.

1978

Third Prize. Sciences Faculty,
Córdoba.

1979

First Prize. MEC Schools
Competition.

1980

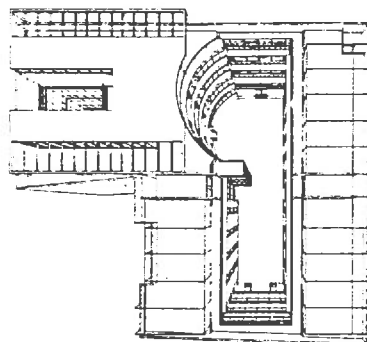
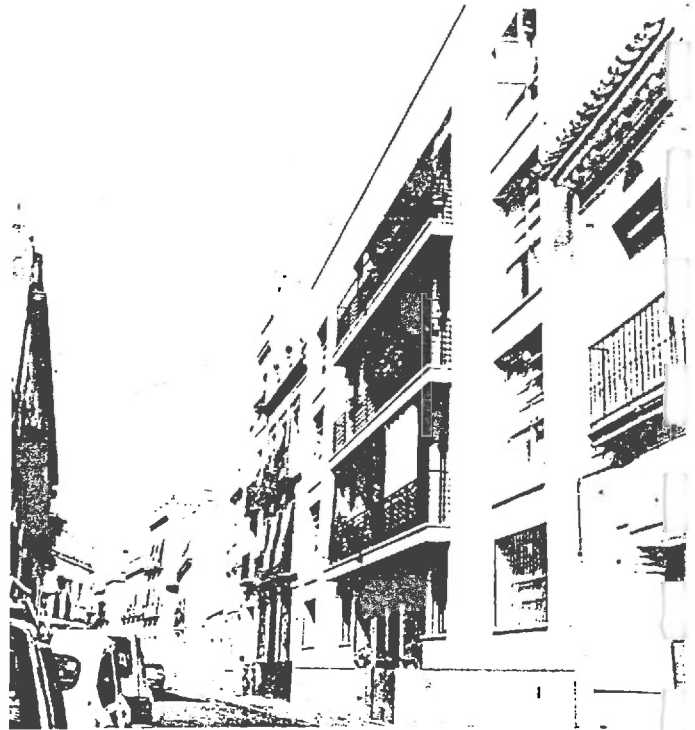
Pérez Carasa Award. Huelva.

1983

Ciudad de Sevilla Award. Sevilla.

1984

First Prize. City Hall Addition,
Ceuta.

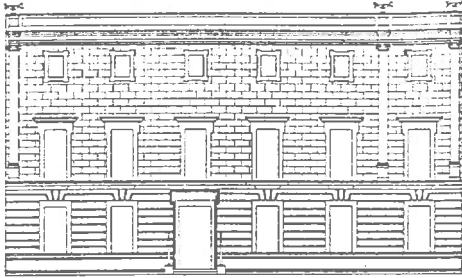
Nuovi architetti TENDIDO DIPINTO

architetto Antonio González Cordón
foto Carlo Santi

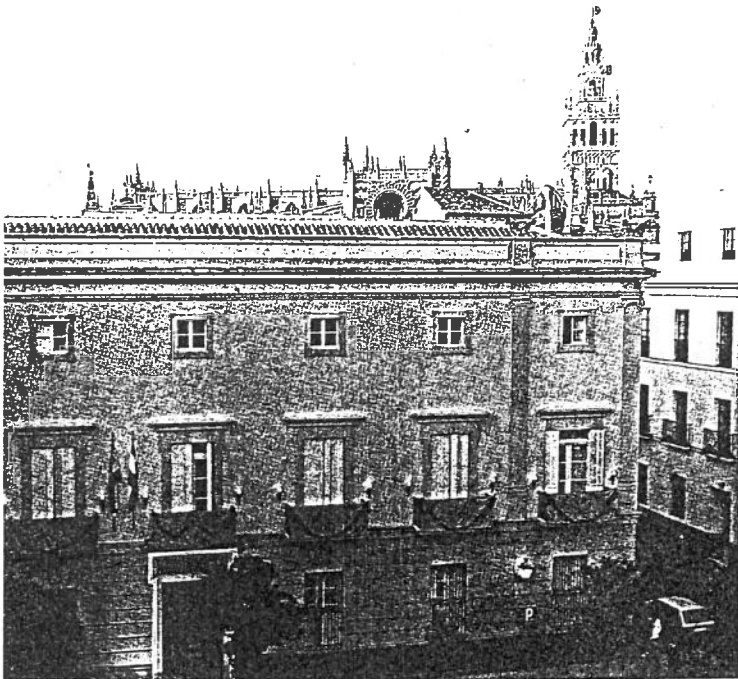
• il confronto fra il disegno della facciata preesistente, lo studio per la facciata attuale e la foto della facciata realizzata mostra una puntigliosa volontà di restauro "filologico", che accentua la sorpresa del lavoro compiuto all'interno. Al secondo piano un ballatoio ha sostituito i tre terrazzi preesistenti, il patio è stato coperto da un lucernario. Nella foto alla pagina a lato, un'immagine del patio: i muri "sbrecciati" danno l'idea di un reperto archeologico, il "tendido" che scherma il lucernario è decorato con motivi mitologici che aggiungono ironia a ironia.

← facciata precedente
original front

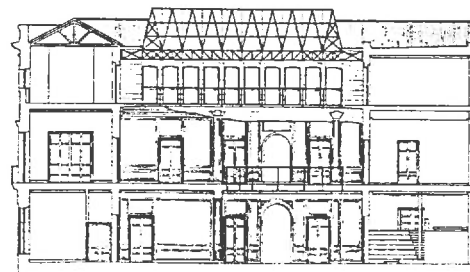
← studio per la facciata attuale
study for the present front

• The comparison of the drawing of the existing façade, the study for the present façade, and the photo of the completed front shows the architect's obstinate aim at "philological" restoration, enhancing the surprise-effect of the work done inside. A gallery has been built on the second floor in place of the three original terraces, and a skylight has been built over the patio. The photo on the opposite page shows a view of the patio: the "crumbling" walls give the idea of an archaeological find, and the "tendido" screening the skylight piles irony upon irony with its mythological motifs.

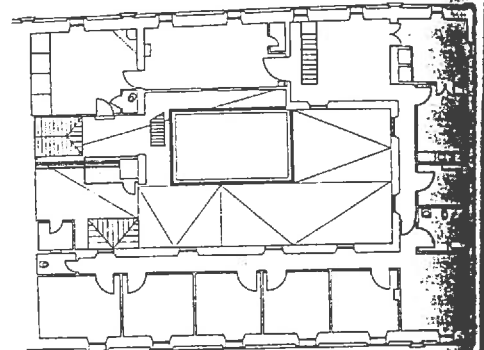

← sezione precedente
original section

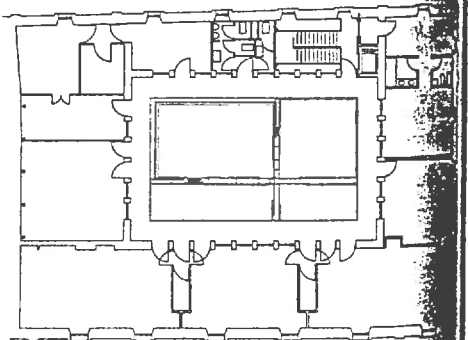

← sezione attuale
present section

Un edificio residenziale del 1905, costruito in un farraginoso stile neoclassico più o meno di importazione francese, e successivamente manipolato per adattarlo a nuove esigenze abitative, venne acquistato nel 1979 dalla Camera di Commercio di Siviglia per farne la propria sede. Le modeste qualità architettoniche e un aspetto complessivamente dimesso, se non lugubre, consentivano in base alle norme edilizie locali un intervento di ristrutturazione anche radicale, al limite del rifacimento. Di fatto il progettista è intervenuto restituendo all'esterno una dignità neoclassica mai portata a termine in precedenza e compiendo all'interno un'arguta operazione di esasperazione stilistica. Essa si basa da un lato sul ripristino dei decori originali, dall'altro sulla contrastante messa a nudo di componenti strutturali con effetti di vero e proprio scavo archeologico, dall'altro ancora sull'inserimento di elementi nuovi (il ballatoio al secondo piano, il lucernario sul patio). L'edificio acquista così un nuovo valore monumentale, che è allo stesso tempo enfatico e ironico.

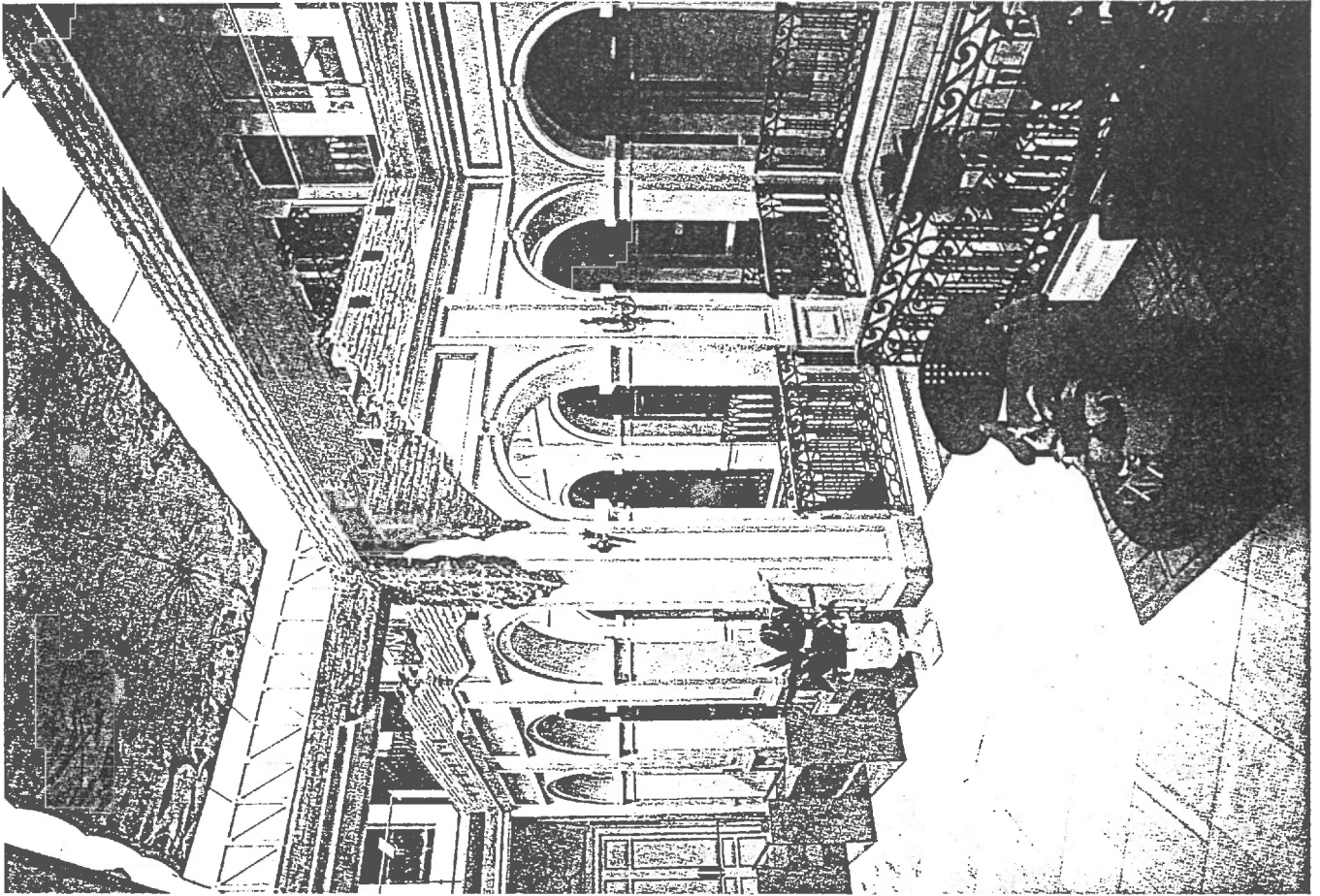

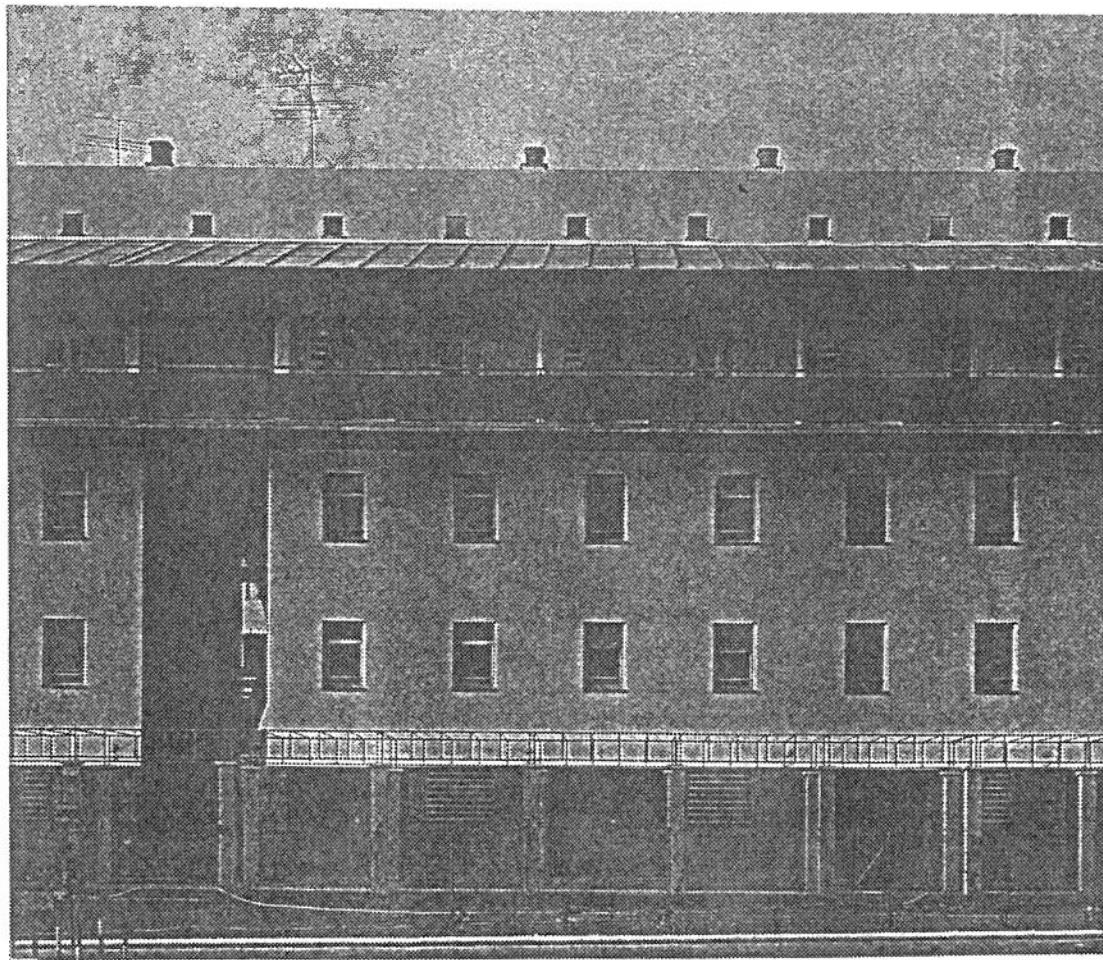
→ pianta precedente del secondo piano
original second-floor plan

→ pianta attuale del secondo piano
present second-floor plan

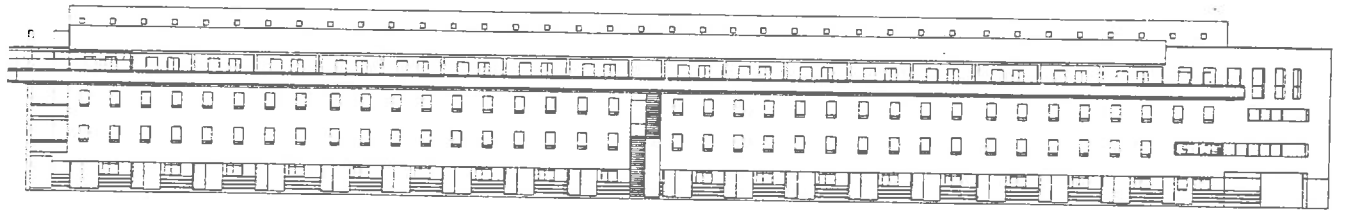
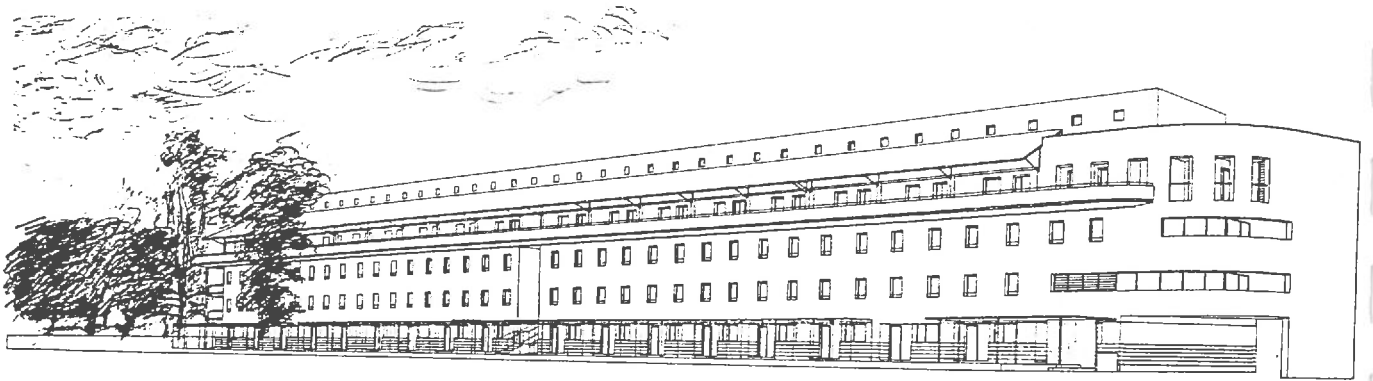
New architects: a painted "tendido" Dating back to 1905, and built in a flowery neoclassical style more or less imported from France, residential building was subsequently renovated to make way for new living requirements. It was bought in 1979 by the Seville Chamber of Commerce, as its head offices. The absence of particular architectural quality and the block's overall lack of distinction allowed for fairly radical restructuring — almost rebuilding, in fact, under the local building regulations. The architect behind the renovation has restored a neoclassical dignity to the exterior that it probably never had, while the interior has undergone an ironic frenzy of stylistic exhibitionism. This partly consists of the restoration of the original decorative features, and partly of the contrasting exposure of certain structural elements: the resultant effect is that of an archaeological dig. Some totally new elements have been added (the second floor gallery and the skylight over the patio); the result is that the building achieves a new, monumental feeling that is both emphatic and ironic.

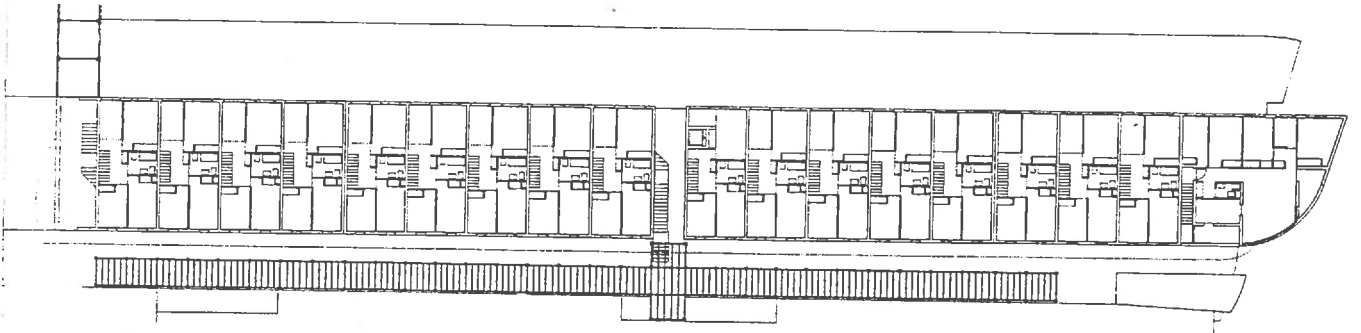

SEVILLA 1964-1967
ARQUITECTO: GUILLERMO VAZQUEZ CONSUEGRA

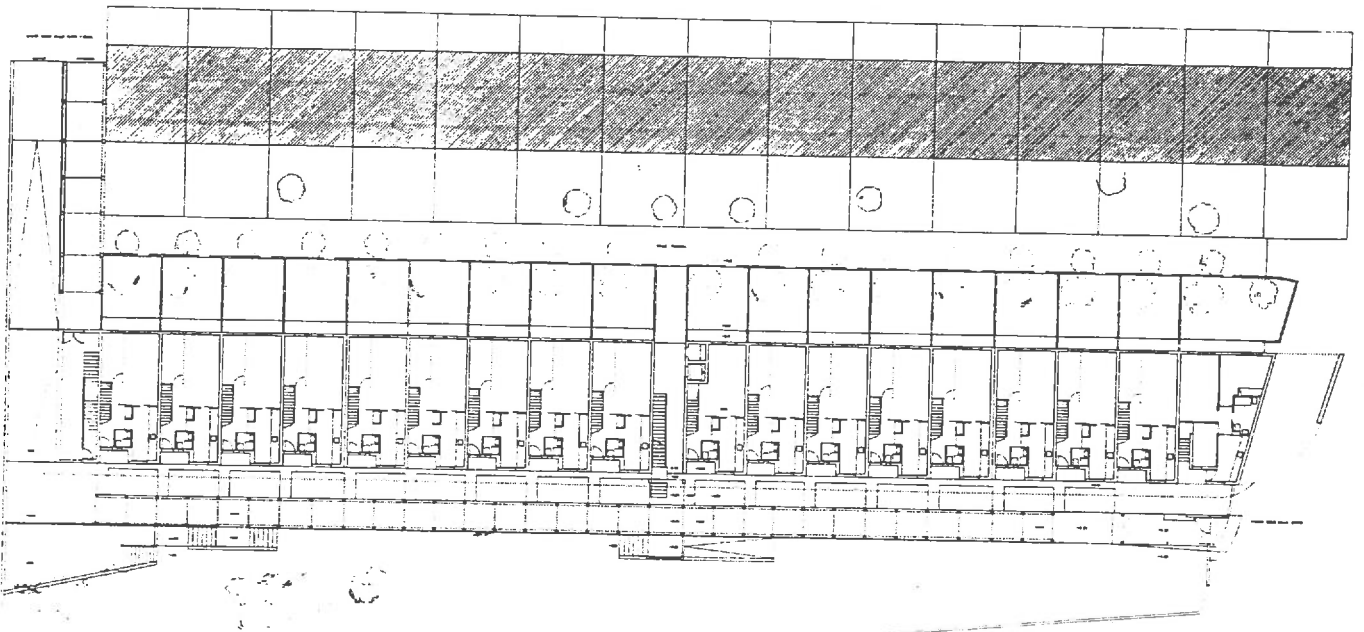
APARELADOR: MARCOS VAZQUEZ CONSUEGRA
FOTOGRAFÍAS: HISAO BUZANI

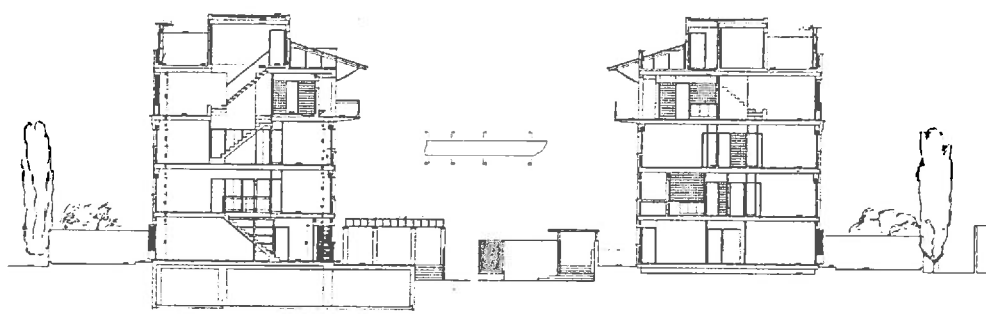

Alzado principal

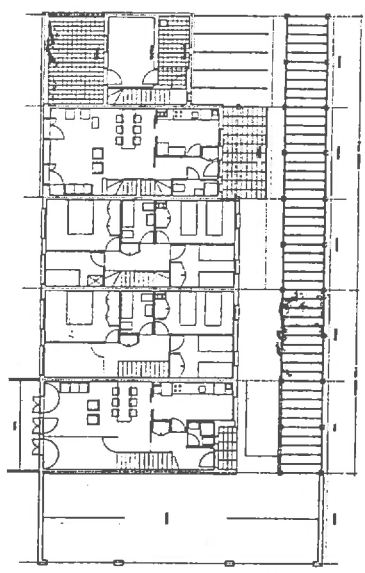
Planta primera

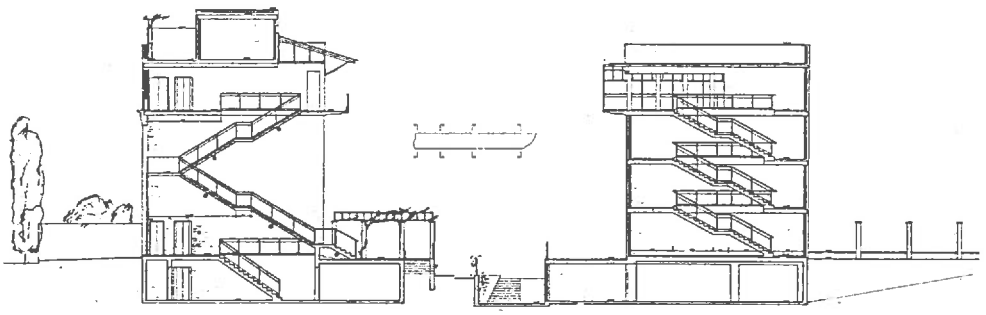

Sección transversal por viviendas A-A

Sección transversal por viviendas B-B

Plantas Tipo

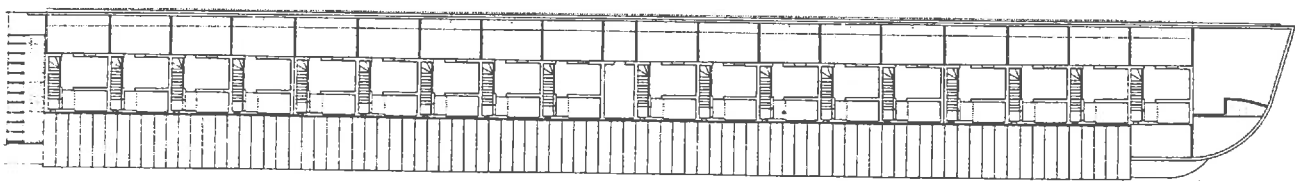

Sección transversal por escalera central

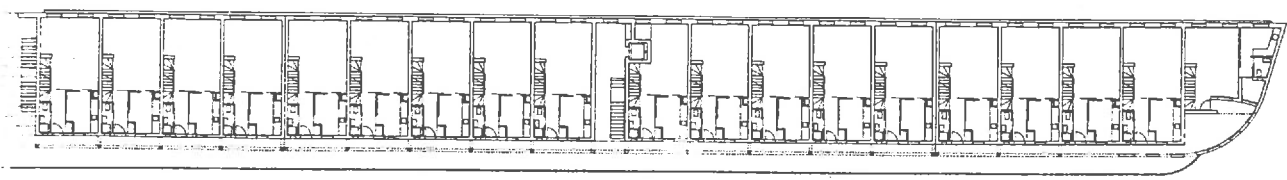
Sección transversal por escalera lateral

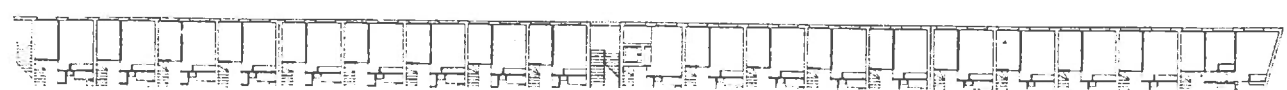
Alzado posterior

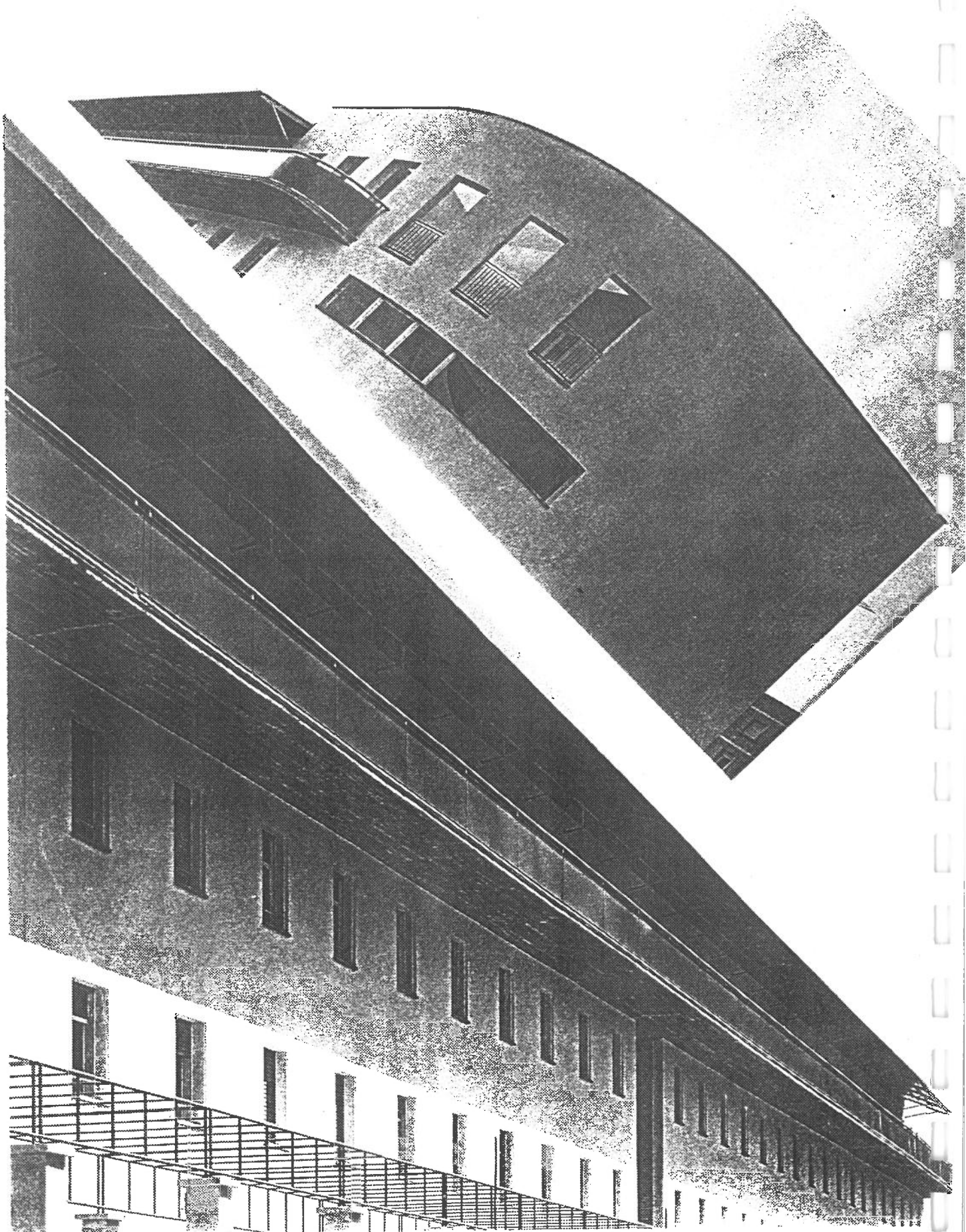

Alzado de terrazas

Planta tercera

REHABILITACION DE EDIFICIO EN PATIO DE BANDERAS.

ARQUITECTO: GUILLERMO VAZQUEZ
CONSUEGRA

PRESUPUESTO: 39.403.334 pts.

La casa rehabilitada está situada en el Patio de Banderas antiguo Patio de Armas, del Alcázar Sevillano, adosada a una de las murallas.

Se encuentra, pues, en el recinto histórico más cualificado de la ciudad, junto a la Catedral, Archivo de Indias y Reales Alcázares.

La construcción, sobre restos preexistentes, podría localizarse a finales del XIX, aunque la estructura figurativa de la fachada responde a los códigos formales utilizados en el caserío sevillano en el siglo XVIII.

En cuanto a su estructura organizativa, responde a la tipología de casa con patio sevillana. Una primera cruzija de fachada, que incluye el zaguan de entrada y un patio en segunda erujia que organiza a su alrededor el resto de las piezas de la vivienda; la escalera se situaba al lado derecho del patio, adosada a la medianera y en una posición sesgada respecto a la perpendicular de la fachada.

El proyecto trata de adecuar la estructura de la casa al programa de usos del Centro de Investigaciones Arqueológicas que la Consejería de Obras Públicas y Transportes de la Junta de Andalucía prevé localizar en dicho edificio.

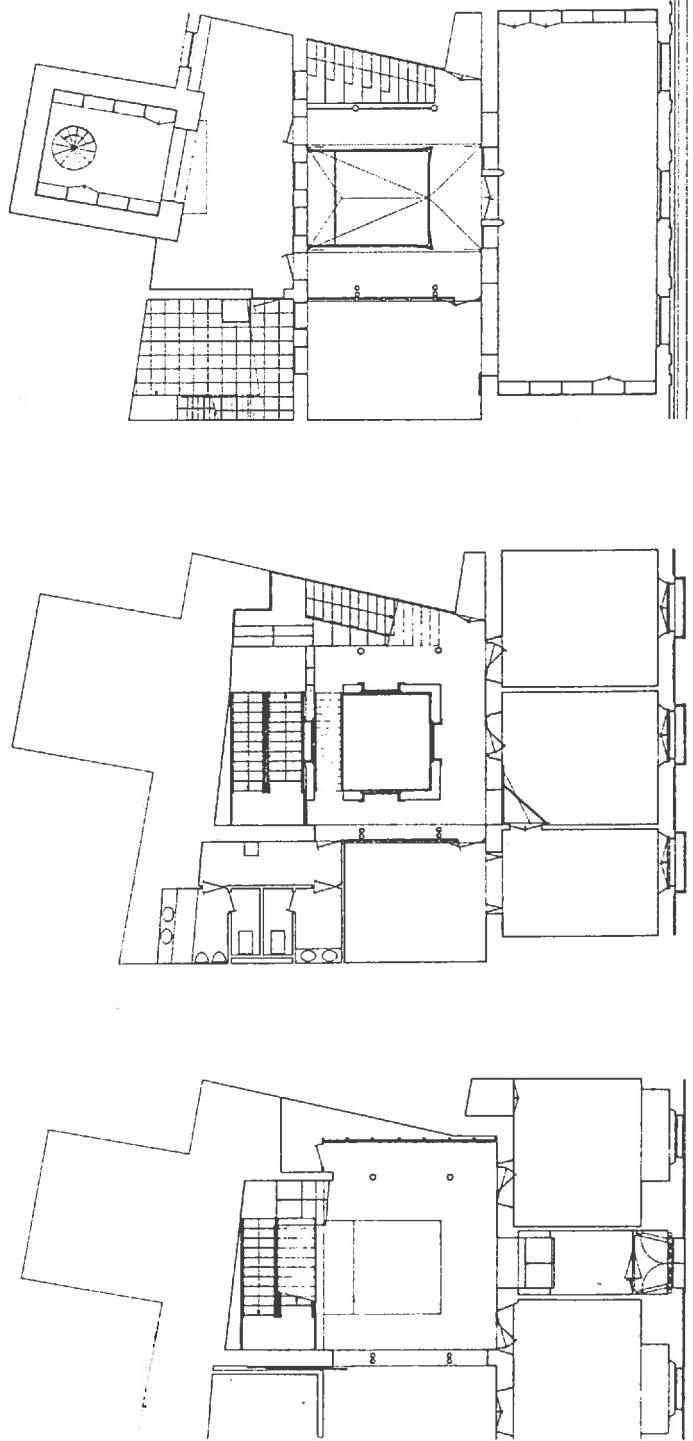
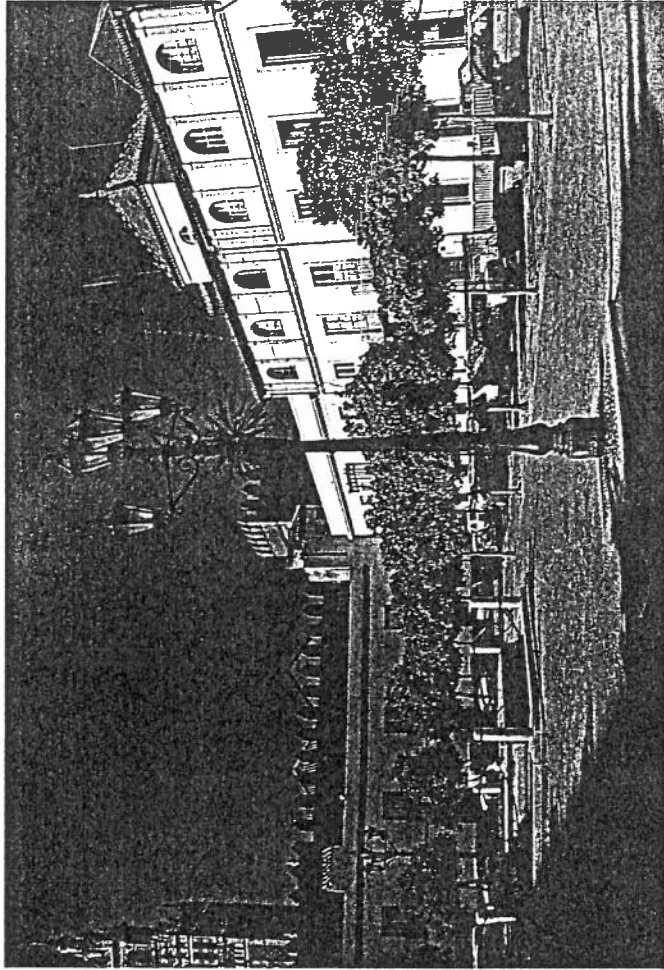
En líneas generales, el programa del Centro comprende:

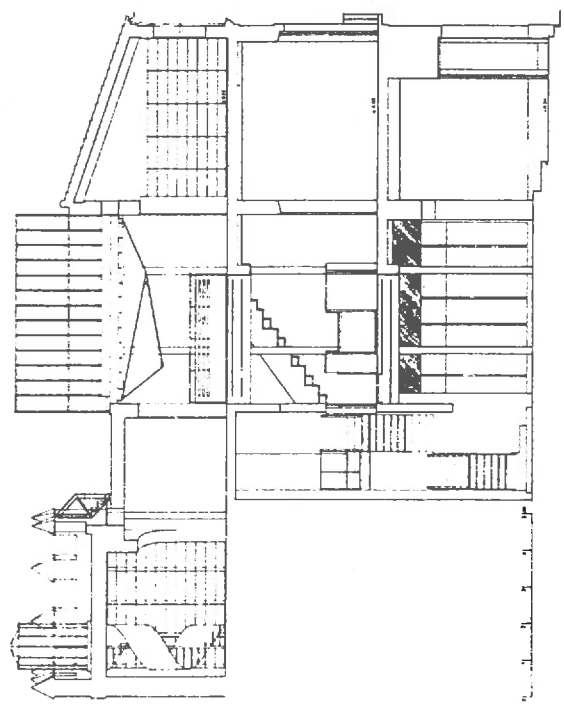
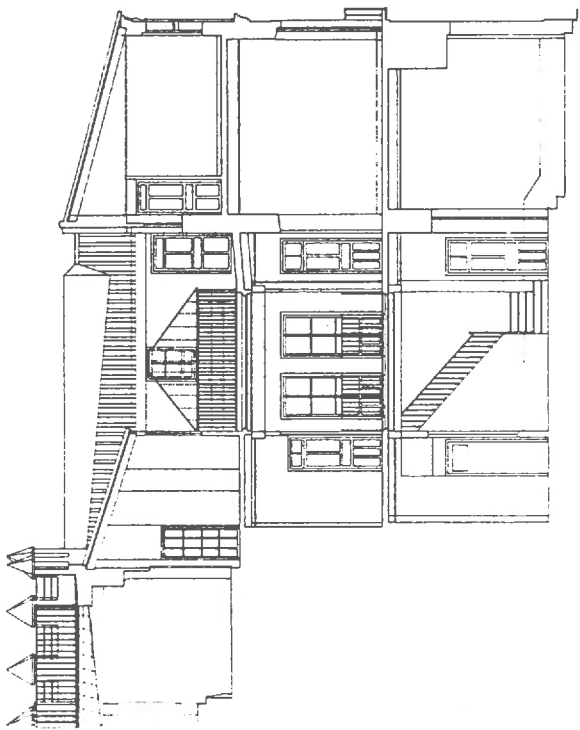
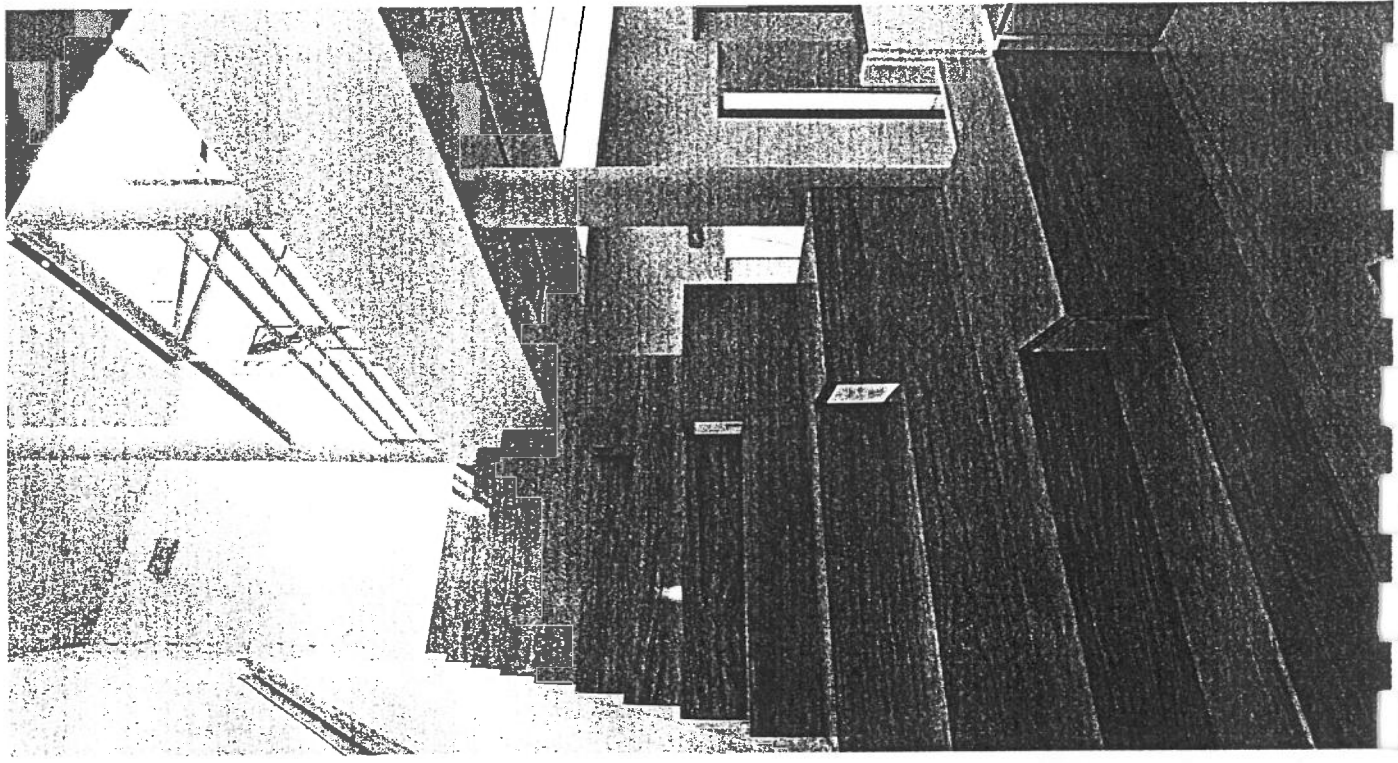
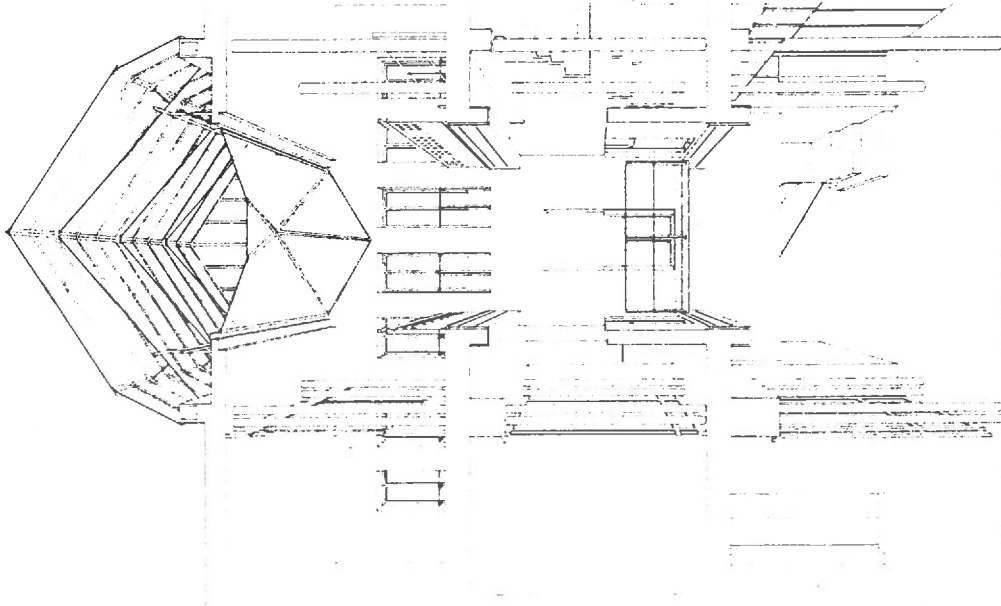
Cinco o seis seminarios de trabajo, una sala de reuniones para quince personas, biblioteca, despacho del Secretario General, Secretaría, pequeño almacén de material de oficina, servicios y aseos.

El proyecto fija a dos puntos de decisión la operación de reutilización: uno de ellos se refiere al cambio de situación de las escaleras y el otro a la construcción de la segunda planta, al mismo nivel que las plantas baja y primera.

Para cubrir los objetivos de este segundo punto, el patio se cubrirá a la cota de cubierta del edificio, aumentado por tanto su sección vertical y, por ello, la entrada de luz; de esta forma se recuperará igualmente la galería en la planta 2 que permitirá registrar a cubierto todas las piezas de esta planta, ahora las de mayor tamaño de la casa.

En la planta baja, la escalera se trasladó al frente del mismo, donde se encontraba la cocina. El muro de carga, perpendicular a la fachada que cierra el patio por su lado izquierdo, se sustituye por soportes metálicos.

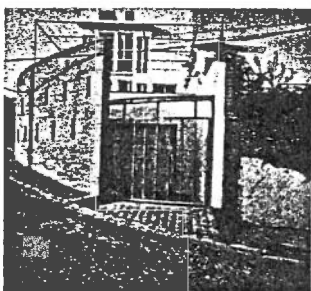
SECTION A

Guillermo Vasquez Consuegra

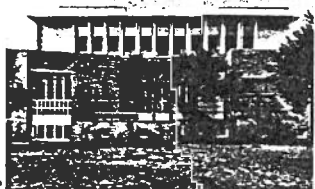
Set in an olive grove that is beginning to be slowly swallowed by suburbia, Casa Rolando abstracts archetypes and alludes to others by analogy to root itself in region and history. Because of its setting and because it combines house and workplace (a studio for the artist/owner) the house has been conceived as an analogue of the traditional Andalusian manor, that in turn has its roots in the archetypal courtyarded Roman villa or farmstead. The architect of the house, Guillermo Vasquez Consuegra, is—to a foreigner at least—another Andalusian archetype, tall and courteous, a bullfight *aficionado* researching bull-ring typologies and even a co-owner of a *caseta* in the Seville *feria*. Trained in history, he also teaches there.

Gathered around the courtyard of the Casa Rolando are abstract versions of such Andalusian—in fact Mediterranean—archetypes as: boxy plain and parapeted house, monopitch-tile-roofed barn, pergola and pond (both still unbuilt), belvedere, tower (for watertank) and gatehouse. These types though are as much urban as rural—besides manor/farmstead the composition could be an analogue of village or even city with the court, not as patio, but as plaza and the verandahs before house and studio as civic arcades.

Though the urban allusions are intended, the complex does address the countryside: the house faces it

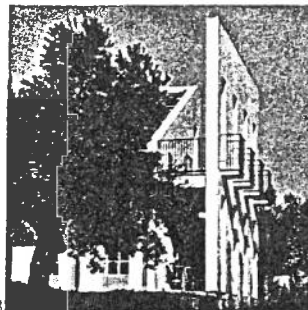
1, 2, two recent projects near Seville.
1, two houses mix modern and traditional elements.
2, *Uhtna Hus* abstracts motifs from Lutyens.

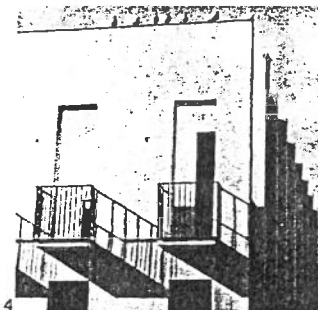
from across the court while the pergola reaches out to interlock buildings and olive grove. And though the studio is rather introvert, taking light from a clerestory above its gallery and looking into the courtyard alone, the attached belvedere again addresses the countryside. Around a corner and out of the way, as suits a place of retreat and contemplation, this curious appendage consists of a free-standing wall with balconied but un-windowed openings, and floors but no roof. From the grove the openings reveal the sky. Ruins are evoked . . . and the still blank stare of the buildings in a De Chirico painting. Suggested here is that the house is more than just an objective and Neo-Rationalist distillation of the past; it is also the product of the same aching nostalgia that motivated the 'metaphysical' painter. Perhaps the nostalgia is for a time when city and country were polar opposites, unblurred by suburbanisation, when country houses were like cities confronting and so enhancing the countryside.

Chirico-esque nostalgia is not comforting, but chilling. The house too is somewhat frigid with its austere stripped forms—tall narrow openings set, like the columns and piers, in rigid rhythm—and its minimalist detail. The architect concedes that the house is designed for and at its best in summer. In bright light its forms may be sharp, but they are enlivened by the play and insistent patterns of shadows (and inside by shafts of sunlight) while the doors are all flung open to cooling breezes and the continuous promenades (*architecturale* that is) that pass through and around both levels of the house and even on to the roof.

Inside, the house is again traditional devices abstracted, but the effect is cosier. The kitchen/dining room is warm-tiled and friendly. Off it the nearly square living room is a calmly static space though, opening on one side to a covered terrace and on another into a closed patio. The stairs rise into a blind and top lit gallery while along the front of the house is another contrasting gallery used, like those of old houses, as another living room. Between the two lie the bedrooms, entered from the stair-side with shuttered windows along the front gallery. Womb-like bedrooms, set deep in the body of the house, and sunny serene front gallery are again powerfully evocative, triggering waves of nostalgia, this time not only for the historical but also for the personal past, for deep long nights and days when time stood still.

3

4

5

3-11, Casa Rolando, Mairena del Aljarafe, Seville.

3, 4, Chirico-esque belvedere.

5, kitchen/dining room.

6, upper floor plan.

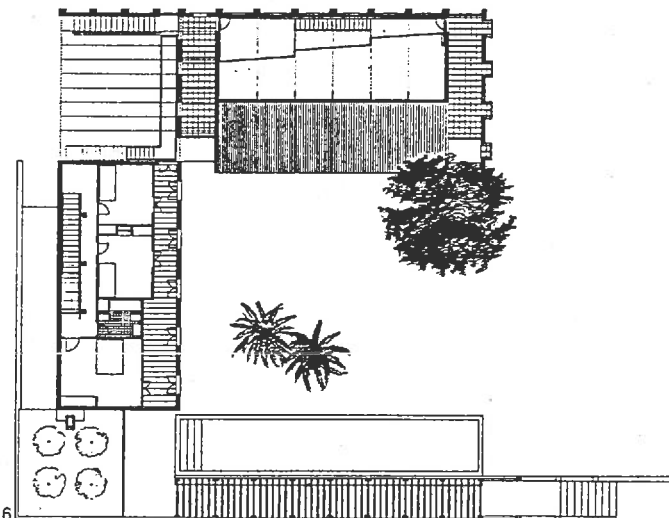
7, ground floor plan.

8, house on left and studio on right of unpaved patio.

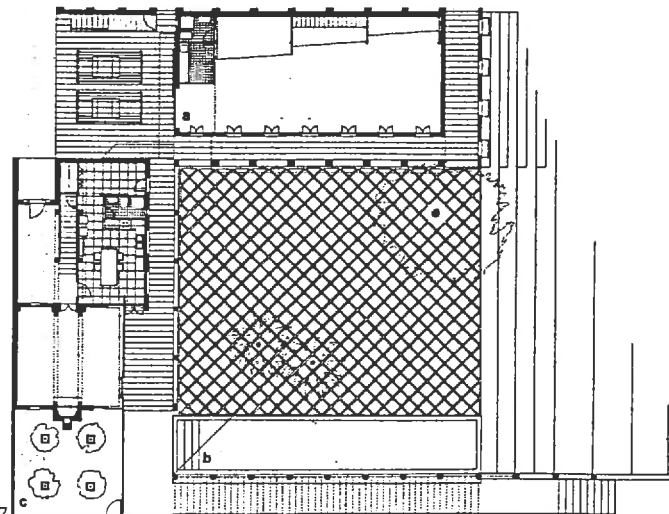
9, studio viewed from gallery.

10, looking into studio and large patio from carport patio.

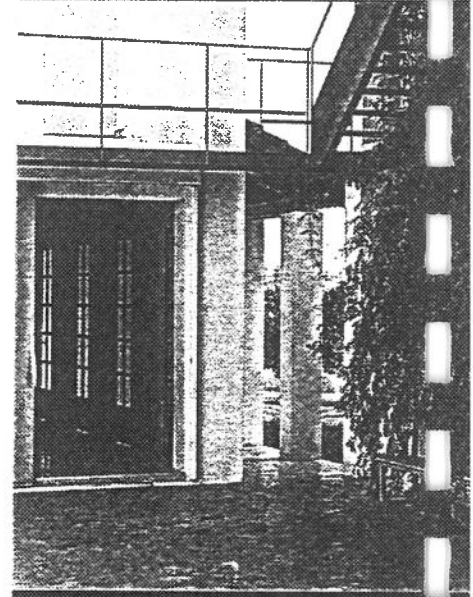
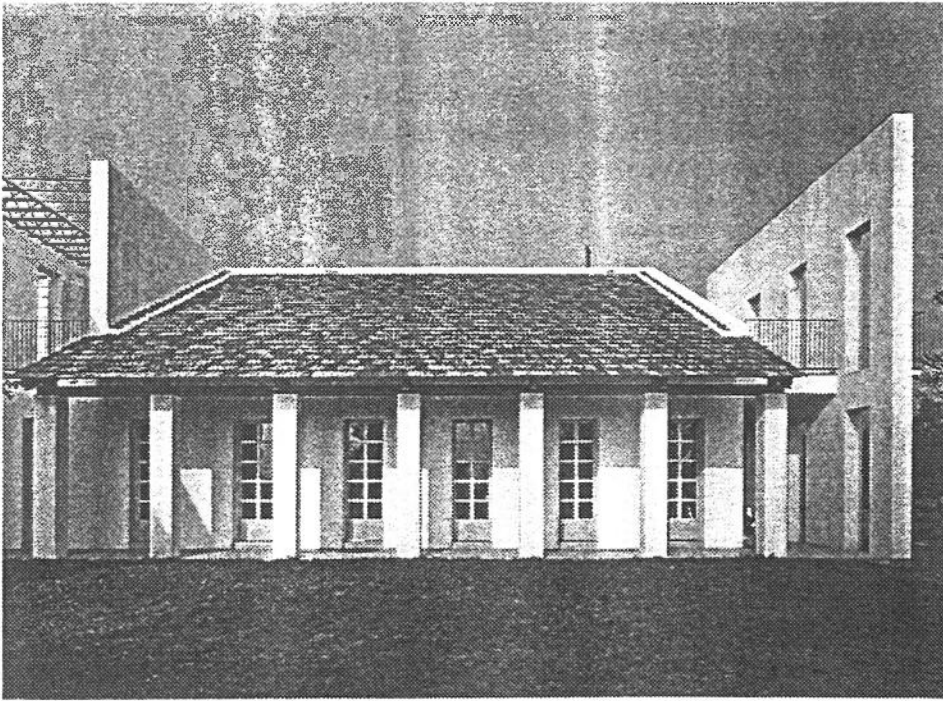
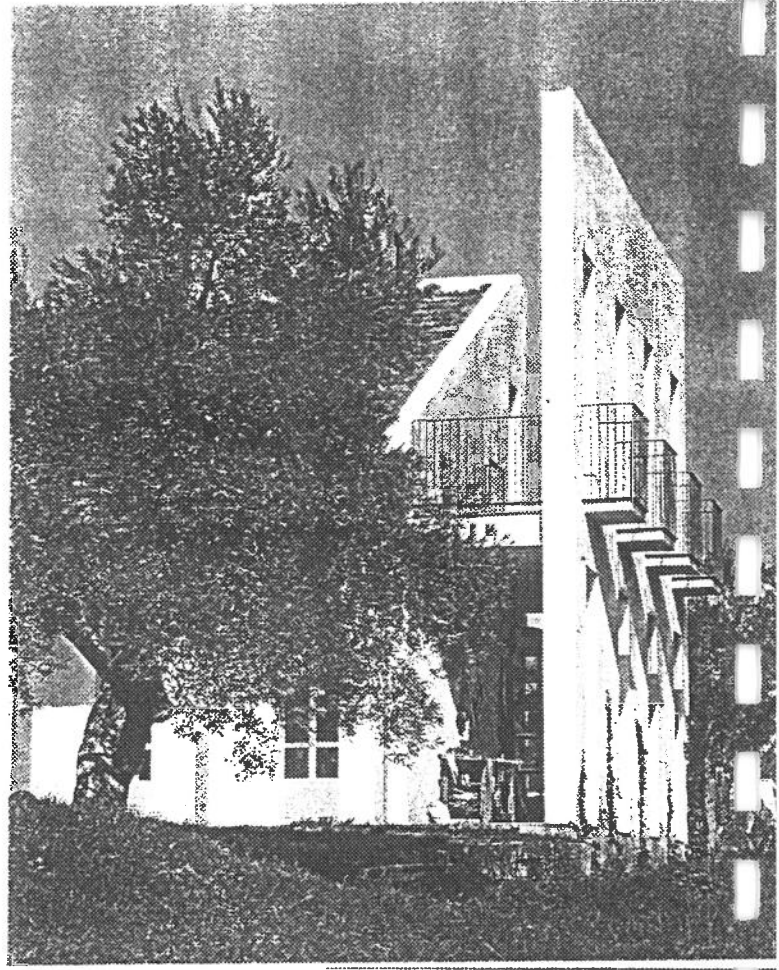
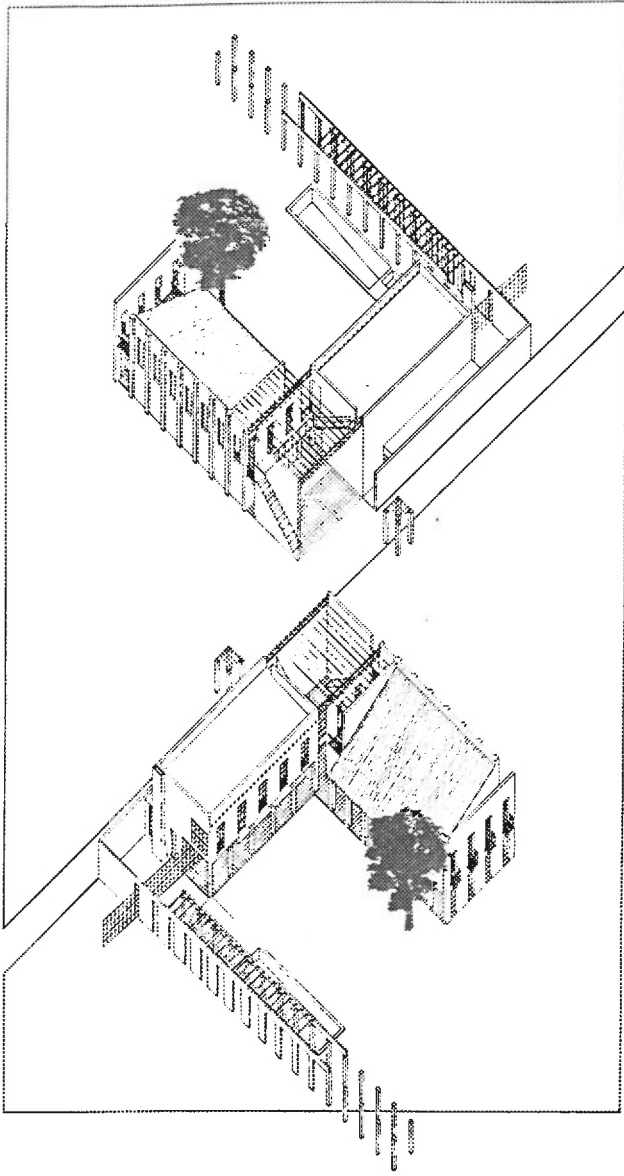
11, sunny gallery in front of bedrooms.

6

7

vrijdag 28 oktober

8.45 uur :

bus vertrekt naar

projekt Alejandro de la Sota
294 : Wiskunde faculteit aan de Avda.
Reina Mercedes

projekt Rafael Moneo
310 : Edificio de la Prevision aan de
Paseo de Colon

12.00 uur :

bus vertrekt bij de deur van 'Palacio
de la Cultura' (in aanbouw) op de Paseo
de Colon naar woonwijk 'La Corsa'

(als er tijd is, bekijken we vóór ' La Corsa':

309 : Colegio de Aparejadores aan de
Avda. de Manuel Siurot
(Marin en Del Pozo)

middag:

projekten Luiz Marin en Aurelio del Pozo

314 : Woonwijk La Corsa (en andere
architekten)

projekten Antonio Barrionuevo, Jose
Ramon Sierra en Francisco Torres

318 : Woonwijk Pino Montano

Facultad de Ciencias Exactas, Edificio de Aulas y Seminarios

Arqto. Alejandro de la Sota Martínez

Realización: 1972-73

Sevilla

Avda. de Reina Mercedes s/n

Propietario:

Universidad de Sevilla

Fuentes y Bibliografía:

INV-SE-125

IA-AEC-SE-79

HyA 115 (1974)

NF 107 (1974)

Baldellou (1975)

Vázquez (1985) P. Guía 294

AR 1071 (1986)

Observaciones:

Estilísticas:

Moderno funcionalista

Tipológicas:

Organización sobre patio interior lineal

Constructivas:

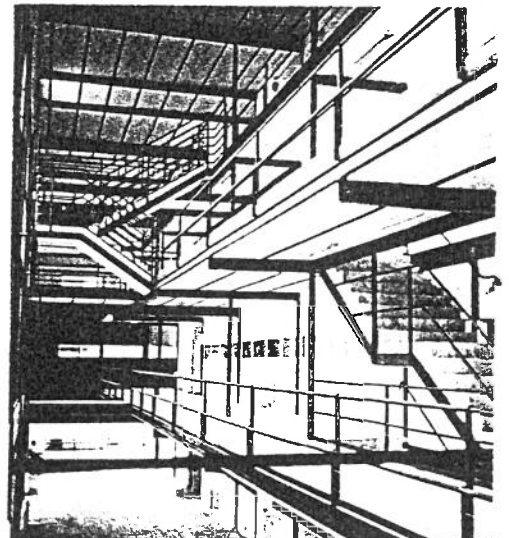
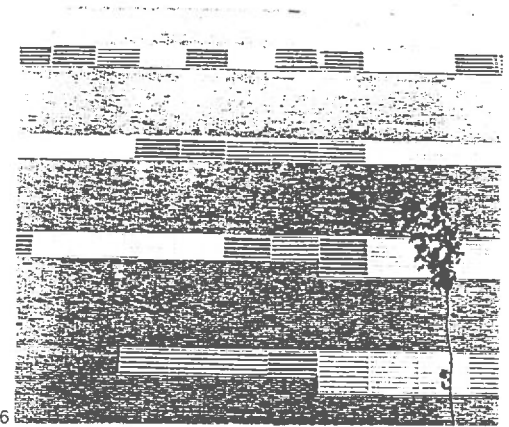
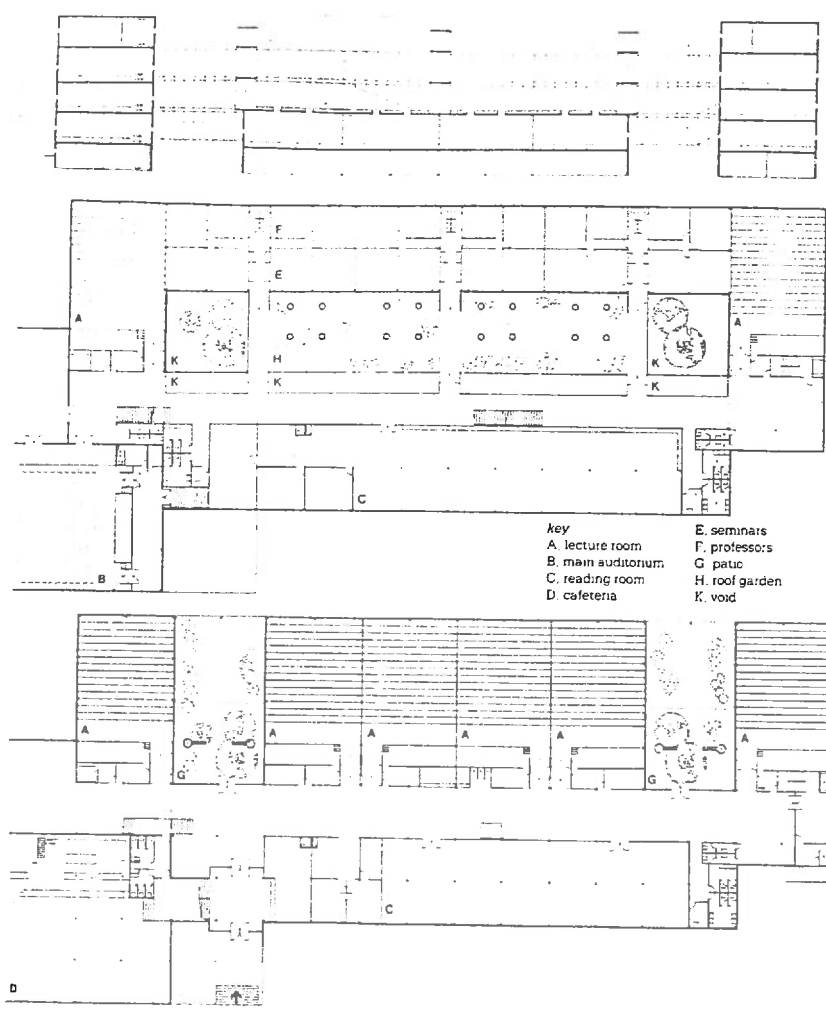
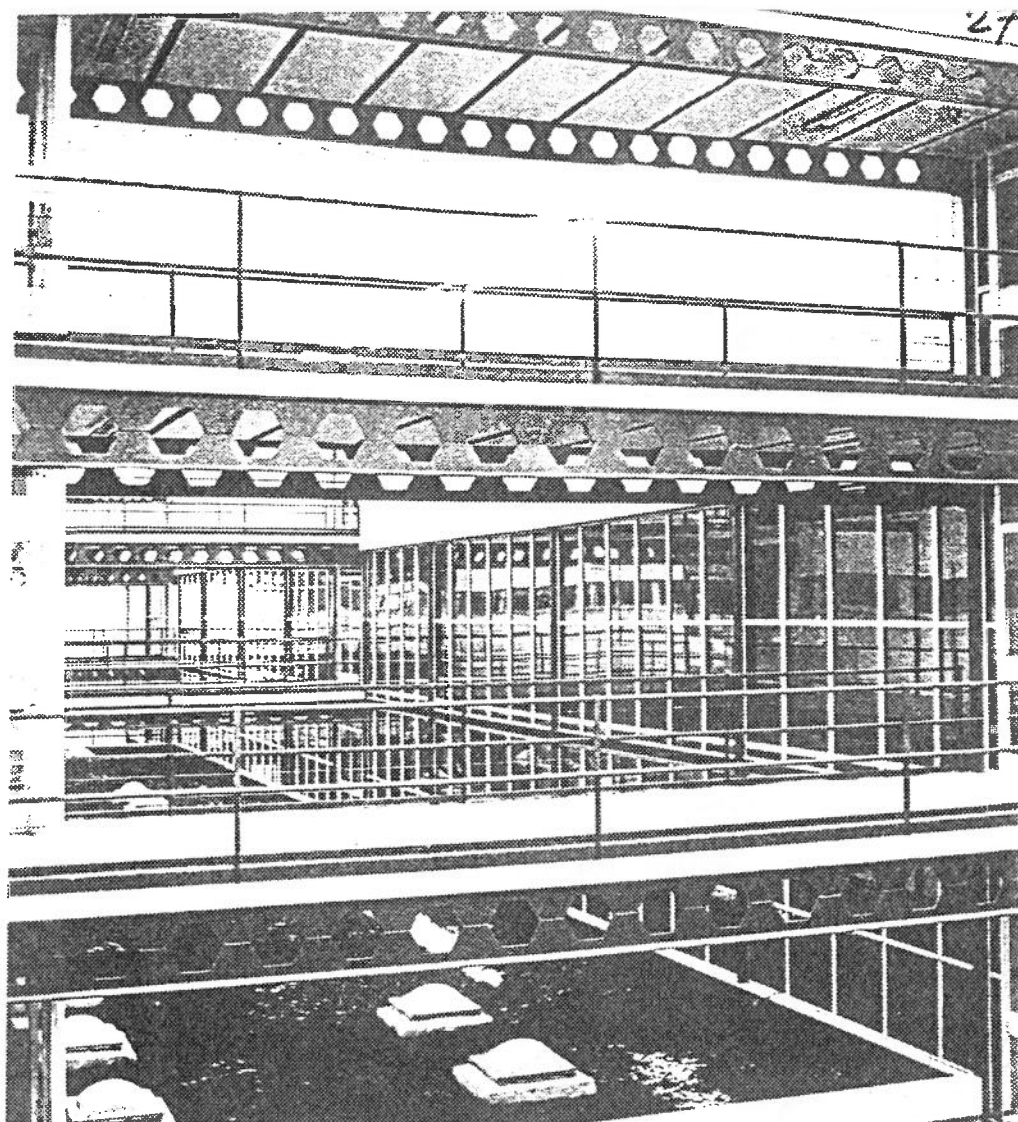
Estructura metálica, cerramientos exteriores de ladrillo visto y ventanas protegidas por persianas. Interiores contruidos de bloques de hormigón pintados sin enfoscar

Conservación:

Regular

Otras:

Premio Nacional de Arquitectura 1973

Rafael Moneo

For Rafael Moneo the architect should be guardian and connoisseur of culture, as well as its creator; without roots in the past, it is impossible to fashion a firmly founded future or a culture sufficiently substantial to support truly civilised life. So while his mentor Olza is alert to each momentary shift in the Zeitgeist, Moneo gives the impression (probably false) of studiously ignoring these, preferring instead the longer perspective of history, even pondering that which is habitually overlooked to reveal its topical relevance.

In spite of this, indeed because of it, Moneo is very much a man of the moment. For in Spain, and particularly in Madrid which has not only lost some of its identity as a capital, but is now just another capital in the Common Market, what it means to be Spanish today is a burning issue. In particular the more ambitious—and many in Madrid come across as overweeningly ambitious—are worried about whether it is possible to be uncompromisingly Spanish without being provincial, indeed while still being good enough to achieve international recognition. Moneo is triumphant proof that this is possible. Locally he is amongst the most esteemed of architects and teachers, and his architecture—for all its foreign references—is utterly Spanish. Yet the buildings receive international acclaim and he is now Chairman at Harvard Graduate School of Design.

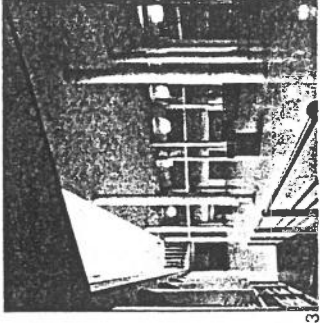
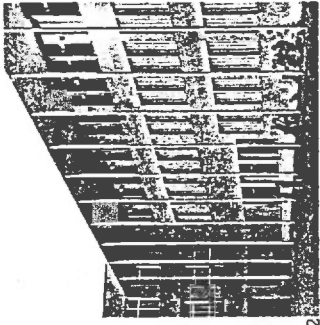
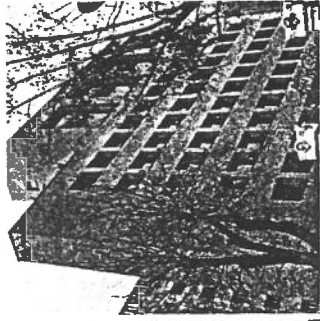
Like many Madrileños, Moneo came from elsewhere, from Tudela in Navarre. Studying in Madrid he came under the influence of both Olza, for

whom he worked, and Torres Balbas the historian; then followed a period in Denmark working for Jorn Utzon and after that a Rome scholarship. All these influences amalgamated in his approach to architecture.

This approach could be said to centre around two notions, propriety and presence. Propriety to Moneo is much more than just affecting an appropriate style and timid deference to context. This results in the rapid, emasculated twee buildings that are now unfortunately both ubiquitous and ultimately parasitical, returning nothing to their context. Instead Moneo's buildings take a well-judged stand in their context, entering into a dialogue with it rather than just being dictated to. And his eclecticism—if it could be called that—is not a borrowing of styles, forms or ready-made solutions but rather the making of deliberate references that dignify and deepen the meanings of the building. Post-Modernism of course proceeds from similar motives. But unlike Post-Modernism, Moneo's

quotes are neither just *appliqué* nor caricature; they are both integral to the architecture and tend to be played down or rendered abstract. The result is not tacky buildings with tacked on signs but an architecture that feels authentic and is resonant with allusion. These qualities contribute immeasurably to a building's presence.

Moneo desires more than just a certain density of ideas and integrity in his buildings, he wants them to have a presence that transcends function and fashion so that they will be cherished long after they have fulfilled their original purpose. He wants them even to exude a sense of their own being, quite independent of man's relationship to them. This sense of quiet presence is sought in many ways. Formal and spatial interlocking of these two, are clearly critical; typology can be a useful, though by no means necessary, means to achieve this—even if the composition is an accretion of self-

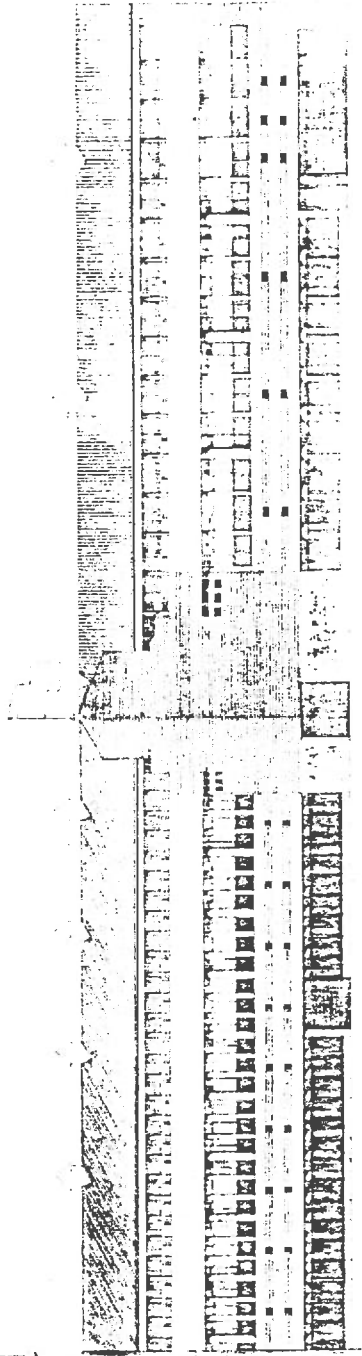
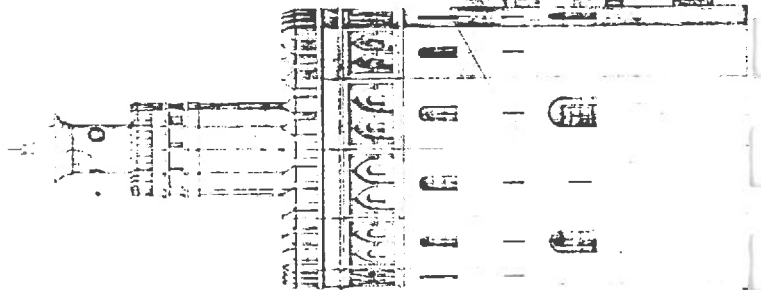

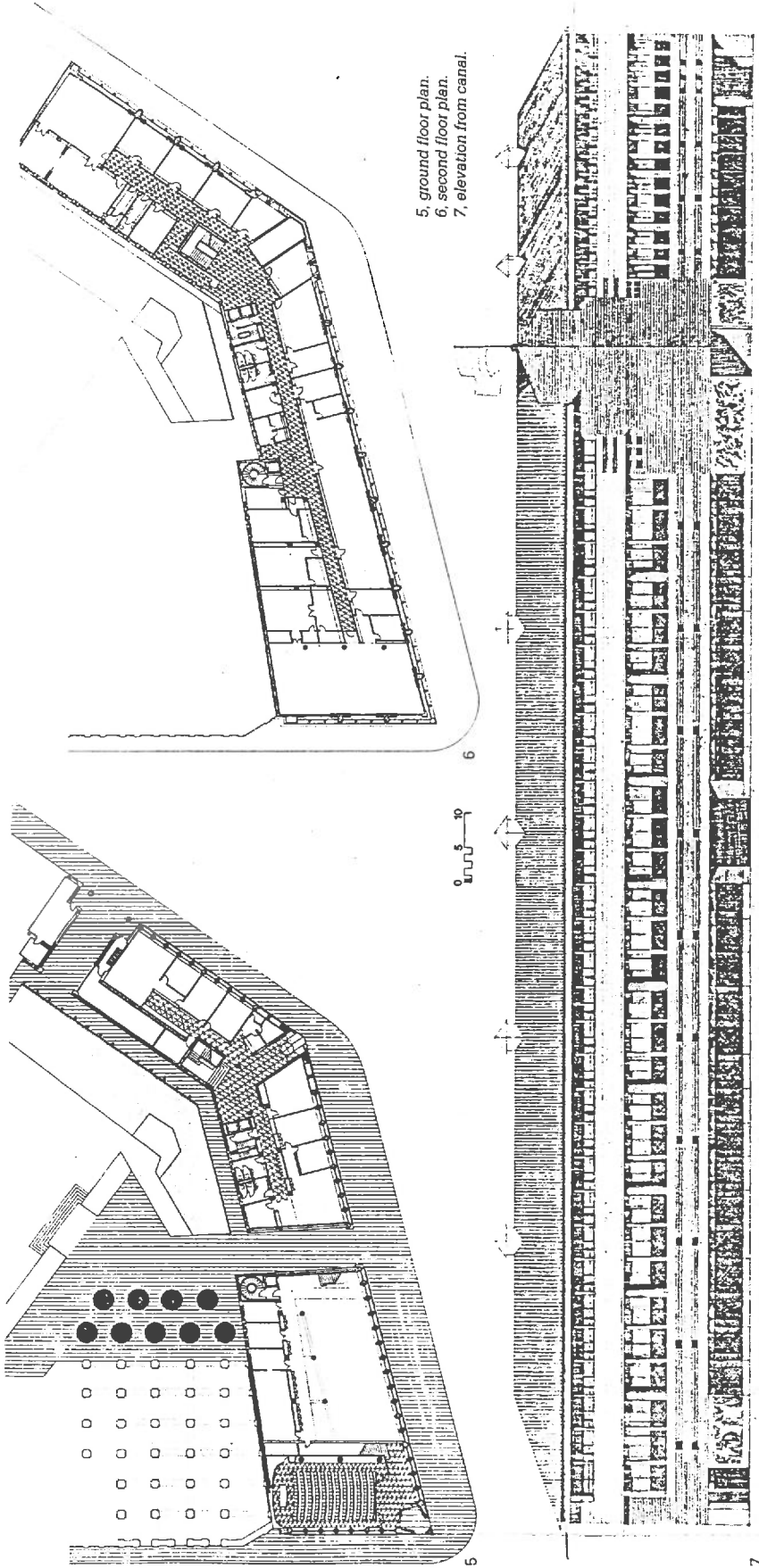
1. contextualism and allusions to Sullivan; Bankinter, Madrid.
2. spindly stoa of Logroño town hall.
3. internal court at Logroño with allusions to Asplund.
4. office building, Seville; elevation to street with Torre del Oro on left.

invented types as in the Merida Museum (AR November 1985). As that same building shows, construction and materials are important too: construction that reveals without fuss how things are put together and what they are made of; materials of character, used to show off that character.

As well as at Merida, the concern with propriety and presence can be seen in the earlier Bankinter in Madrid and Logroño Town Hall. But the formal dialogue that the former sustains with the buildings before and behind it seems over-contrived and unconvincing unless seen for real. Yet what should come across in pictures are: the sensuous satisfaction of what seem sheer cliffs of glazed clay (mortar is hidden in deep frogs between the bricks) into which windows are cut in stepped recesses; and the references in the decorative panels—though used in a most un-Sullivan-esque way—to Louis Sullivan's skyscrapers, still the most dignified ever built.

Like Merida, Logroño plays out flat

5, ground floor plan.
6, second floor plan.
7, elevation from canal.

slabs and minimal steel railings against heavy unreinforced masonry—this time in stone not brick. Here though the evocation is not of Rome, but of Greece and Scandinavia, homes respectively of the democratic polis and what seems a particularly humane form of democracy. To take only the more obvious references: the spindly arcade is a stoa rendering the new plaza into the agora; yet it also recalls Arne Jacobsen's spindly loggia to the Aarhus town hall and more generally some of the flavour of Gunnar Asplund, the internal court of whose Law Court extension to the Copenhburg Town Hall is clearly though obliquely being referred to in the triangular internal courts here. Especially in contrast to the discipline and intellectuality of these buildings Moneo's latest, now nearing completion in Seville, seems somewhat baffling—highly mannered and decorative and seemingly instinctual in design. For some it verges on the sentimental.

The building is to be a corporate branch office and local headquarters. It is on a key and conspicuous site, overlooking the broad Canal de Alfonso XIII just where the moorish Torre del Oro guards it at that point where the contiguous fabric of the old town breaks into large free-standing buildings and open spaces. The new building attempts a visual bridging between these elements. Though sited as part of the old town its materials and forms are closer to those of some of the larger buildings nearby and in its own way it acknowledges the tower. It is also extraordinarily richly worked to emulate in a more abstract—and so modern—idiom the scale and intricate detail of the old buildings, and even capture some of their intimate atmosphere. Stretched along the street, frontages of the corner site the building is not as big as it looks in the drawings; nor is the middle floor a *piano nobile*—the ground floor has much the highest

ceiling. So as to neither defer too much nor compete (arrogantly or hopelessly?) with the Torre del Oro, the entrance is pushed away from mid-elevation to the corner, around which a stepped gable has been folded, both to announce the entrance and set up a counterpoint with the tower. Though the gable is entirely in pale shallow Seville brick the elevations otherwise make liberal use also of marble and iron—both cast and wrought. Capping this rich concoction is a tile roof and instead of a cornice a broad shallowly pitched *chugga*—an Islamic device, but an Indian not Spanish one. This *chugga* shades the continuous windows on the top floor and is supported on cast-iron columns from the white marble-faced spandrel. The floor below has pairs of marble-faced columns between round brick ones and the lower portions of the windows are screened for shade and privacy by wrought-iron lattice-work. On the ground floor, square

brick columns are turned on the diagonal—another Moneo motif. Here more wrought-iron lattice-work is stretched across their outer corners to shade and give privacy to the big windows behind. Tiny windows punched into the tall spandrel above, which is ornamented with horizontal grooves and marble strips let into the brickwork, shed intense but infrequent shafts of light into the upper volumes of these ground floor rooms. Entrances are accentuated and decorated with *bas reliefs*. The combination of brick and stone, the division into bays (even if only read on the middle floor), and a reading of the ground floor lattice-work as a substitute for a rail fence, all suggest some intended resonance with the nearby San Telmo palace. But the overall effect, though lush, is insistently and uniformly graphic without the mixture of plain wall and local detail that is more characteristic of Seville, and that is horizontal

emphasis, where the windows are bands rather than vertical openings, seems out of place here. Yet for all its strangeness this is a building of calm and commanding presence, that feels substantial enough to occupy this key site, not just because of its visual intricacy and interest but also because of its sheer materiality. In this it is markedly different to the insubstantiality of most modern architecture with both its paucity of ideas and physical firmness. But then that is to be expected of Moneo. His quest is for propriety and presence, for buildings that tease the mind in both their dialogue with neighbours and wide-ranging allusions, yet which are also satisfyingly substantial constructed beings. The result is an architecture that both engages and caters for the visitor or user yet also seems aloof—paradoxically reassuringly so because it is less manipulative—from any user or even generative of users.

**Sede del Colegio Oficial de
Aparejadores y Arquitectos
Técnicos**

**Arqts. Luis Marín de Terán y
Aurelio del Pozo**

Proyecto: 1979

Realización: 1981-82

Sevilla

Avda. de la Borbolla

Propietario:

Colegio Oficial de Aparejadores y
Arquitectos Técnicos

Fuentes y Bibliografía:

Marín y Del Pozo (1984)

Observaciones:

Estilísticas:

Moderna

Tipológicas:

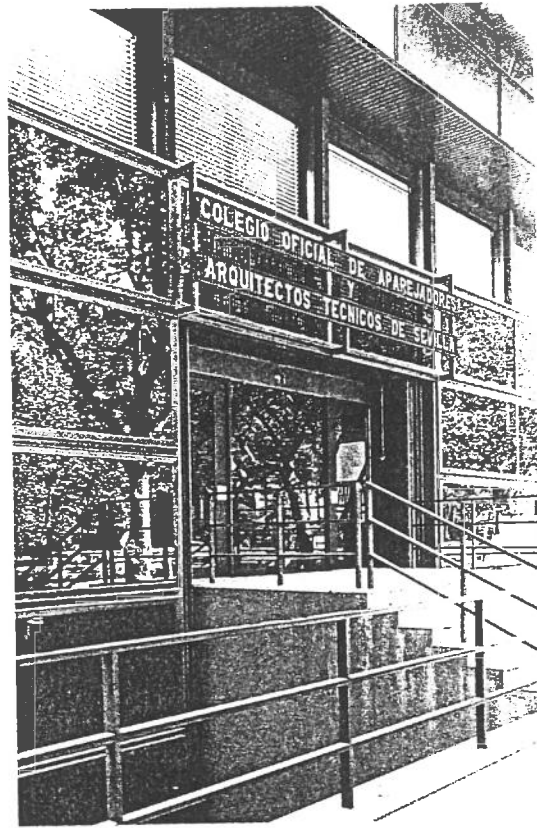
Edificio completando manzana

Constructivas:

Estructura metálica

Conservación:

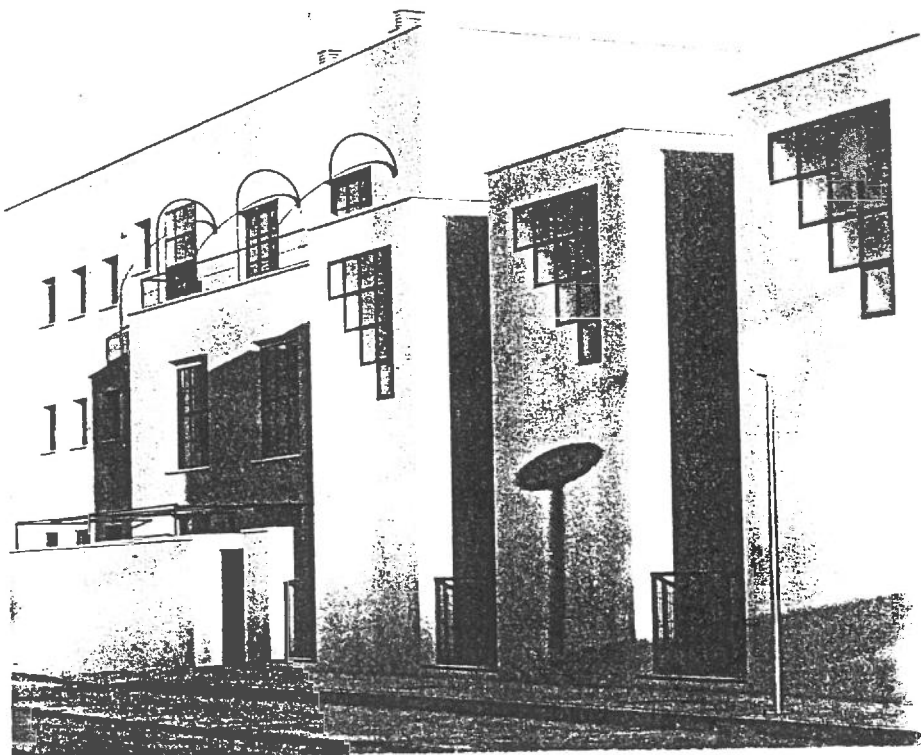
Buena

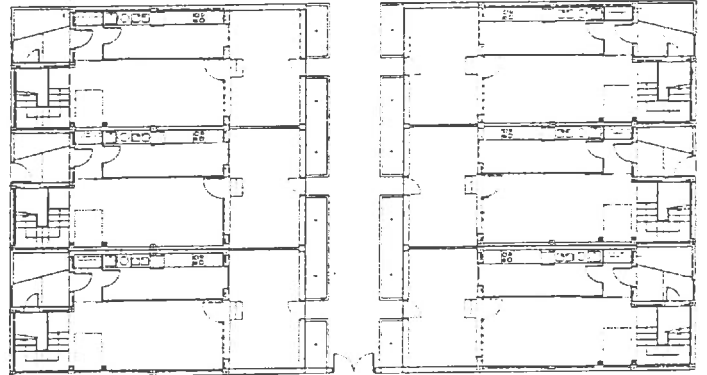
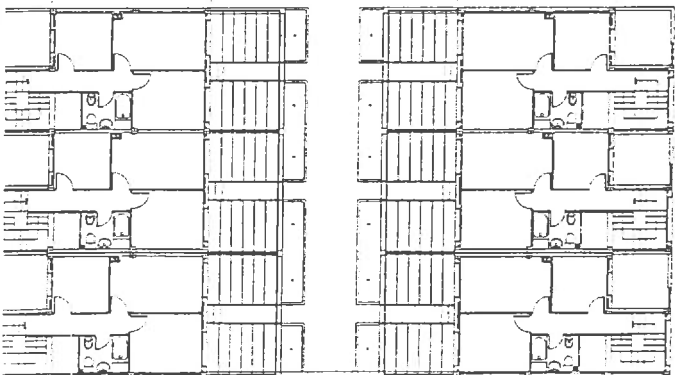
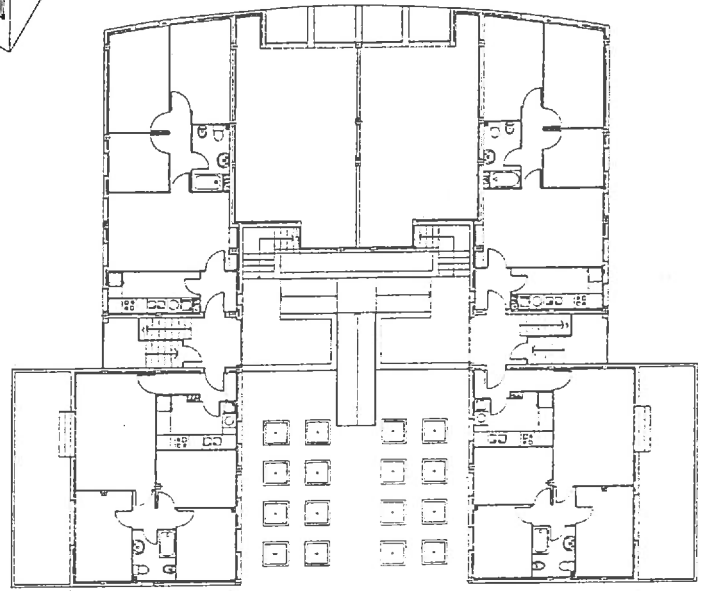
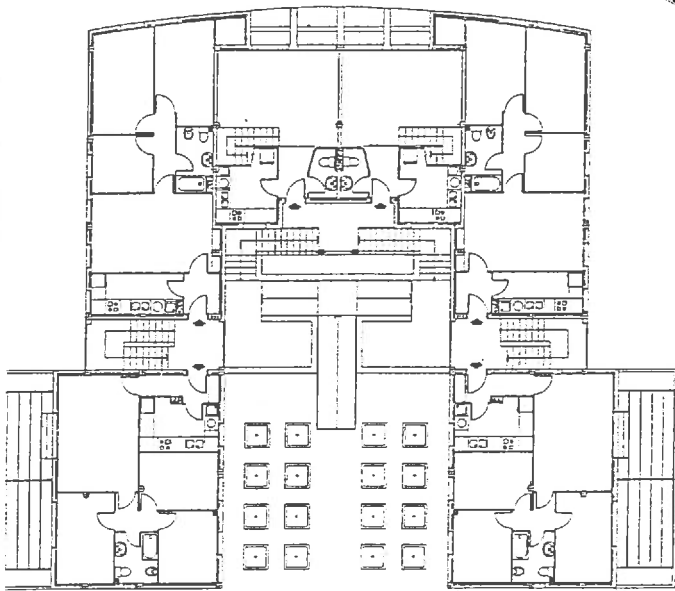
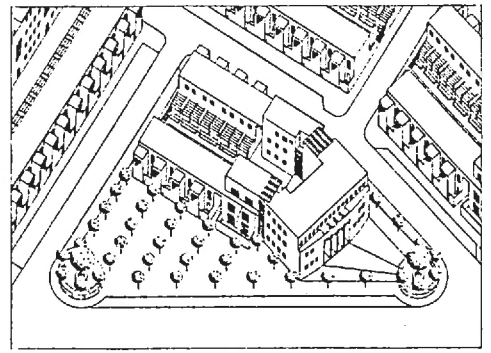
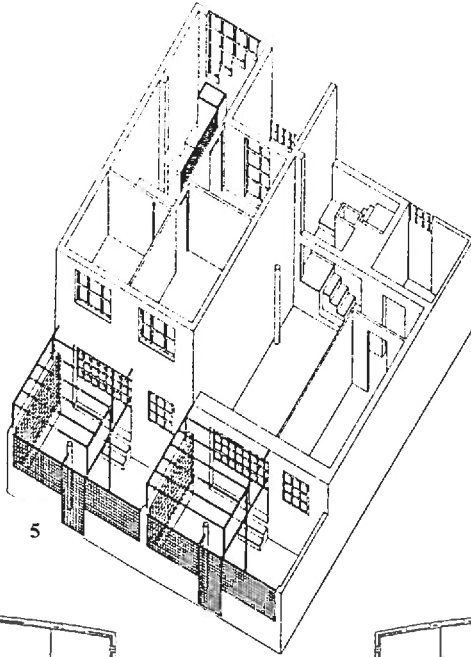
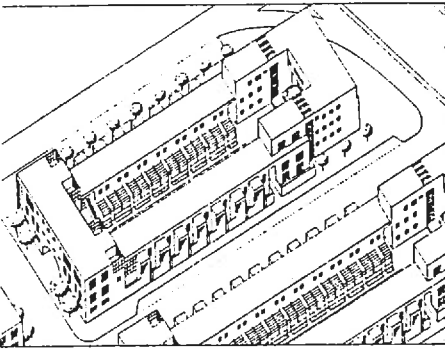
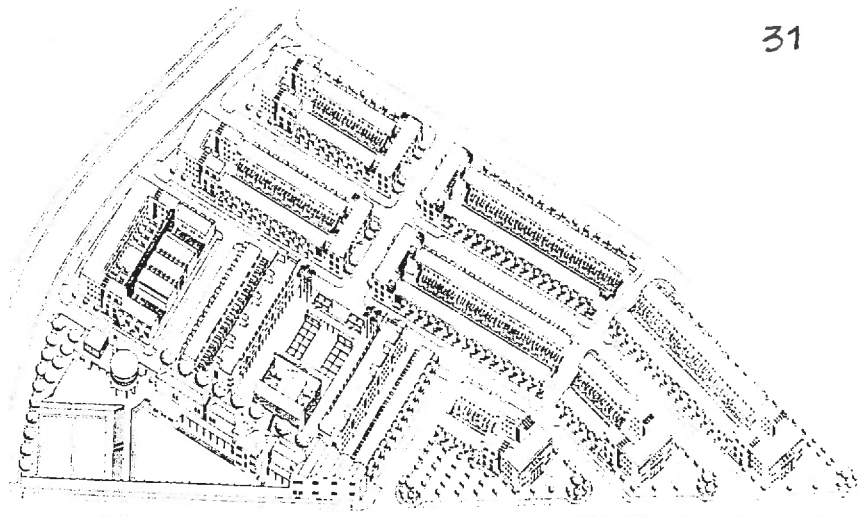
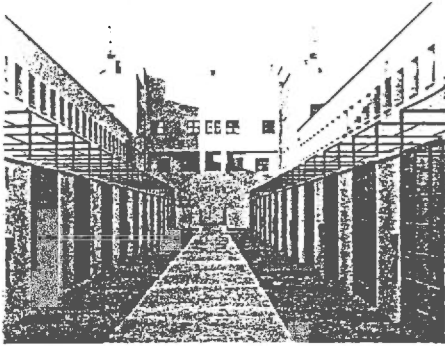

Una opción diferente en la periferia

La Corza

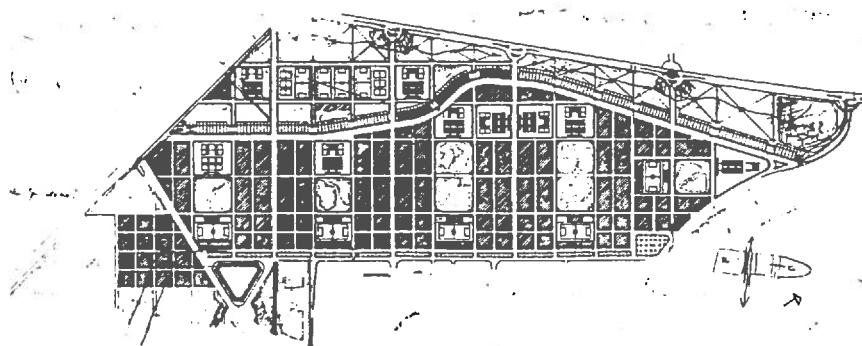
Arquitectos: Luis Marín de Terán y Aurelio del Pozo

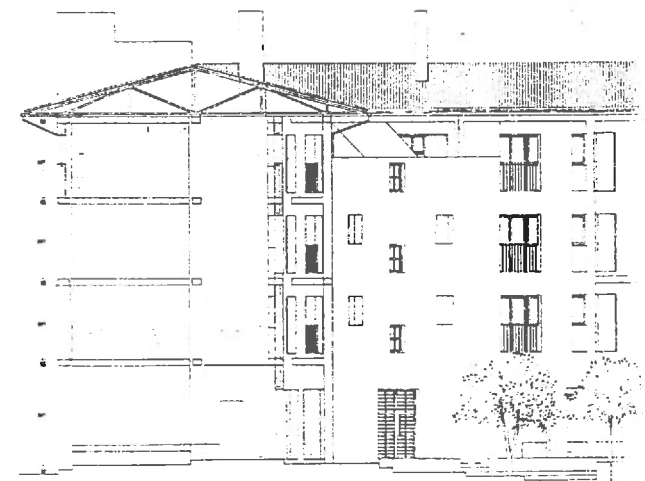
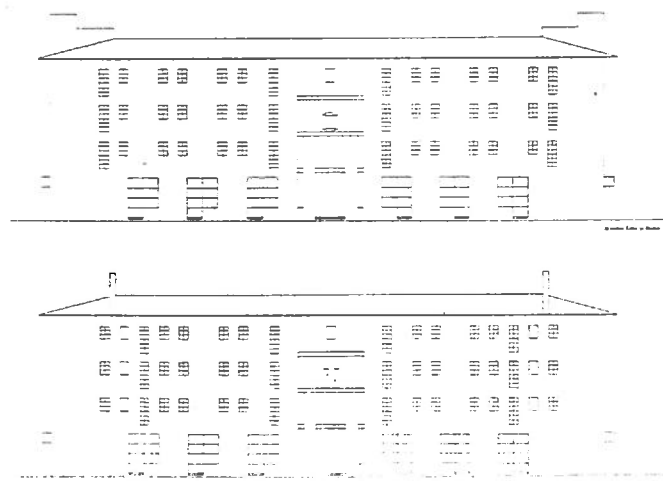
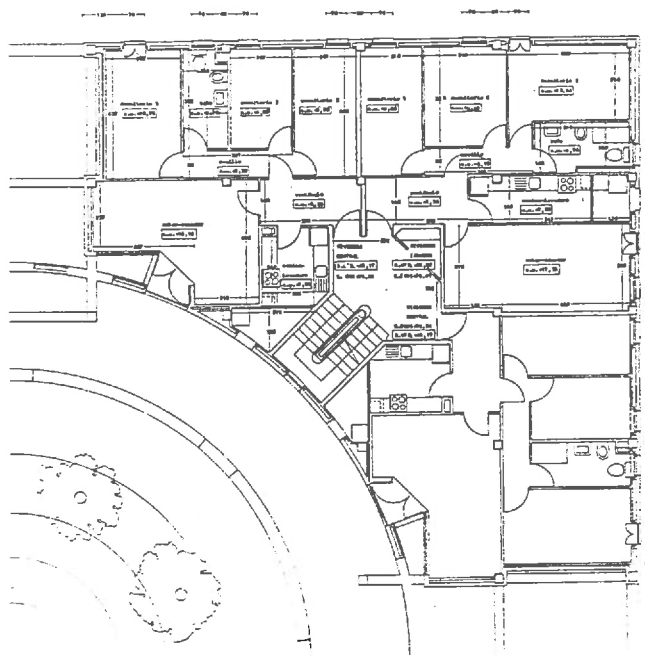
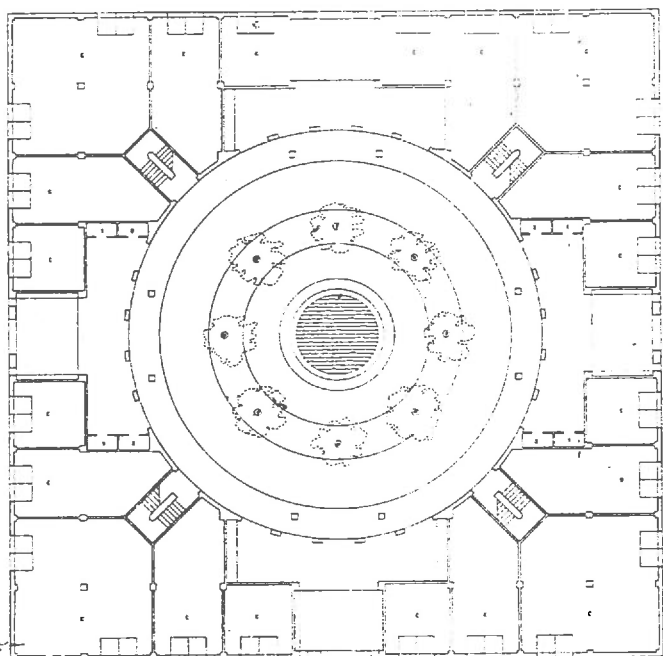
Grupo de 480 Viviendas en Pino Montano.

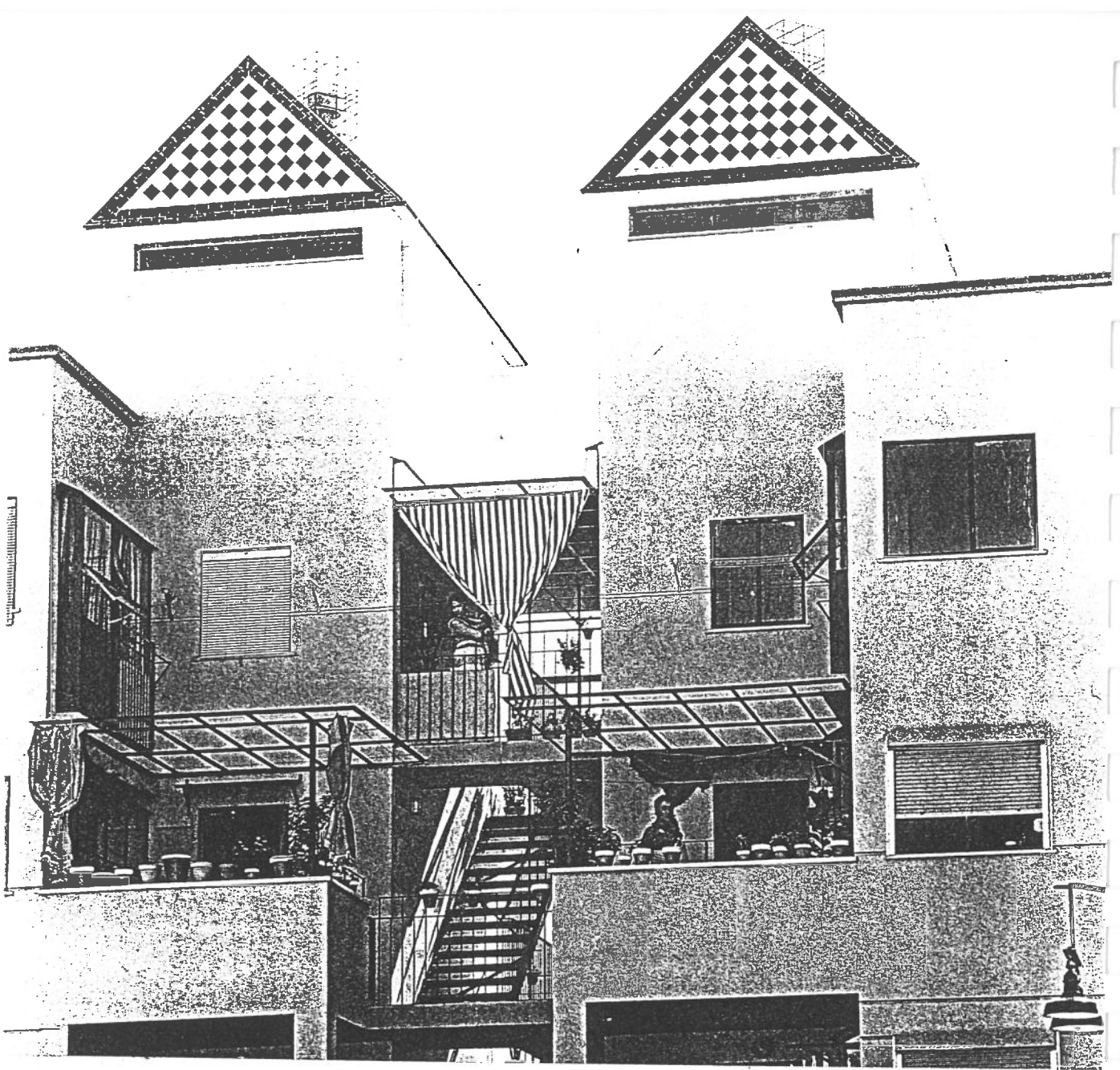
Arq̄tos. J. R. y R. Sierra (B-2), SE-92
A. Hernández Cruz y J. A. Sánchez Rodríguez (B-1),
R. Lucas, J. Morales Alcalá y M. J. Muñoz (A-1),
A. Barrionuevo (A-2-2) y M. V. Durán y F. Torres (A-2-1).
Sevilla. 1981-84.

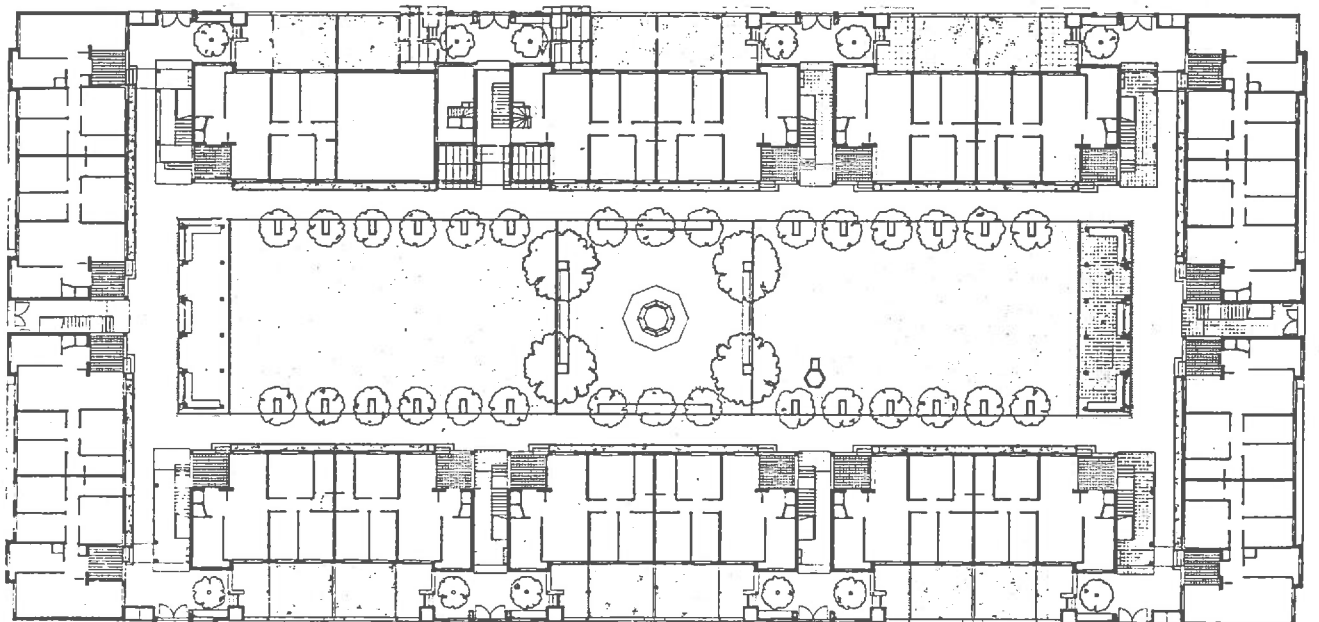
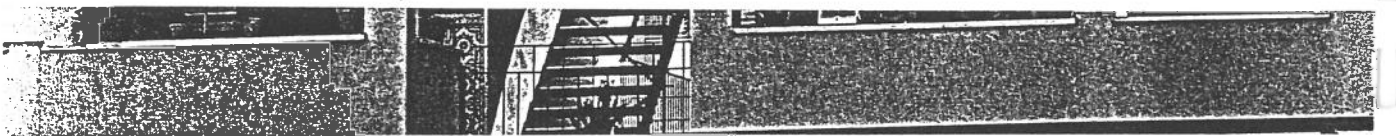
Dos manzanas en Pino Montano

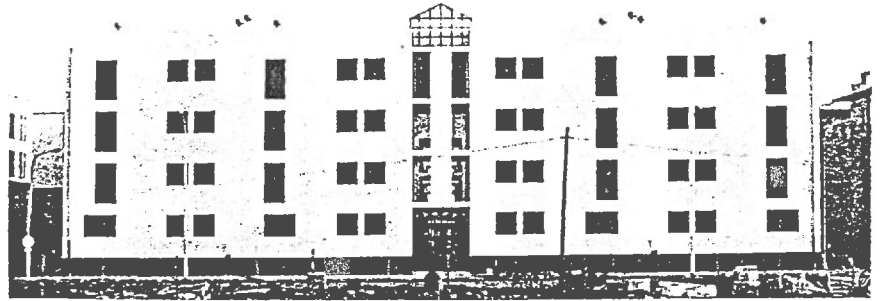
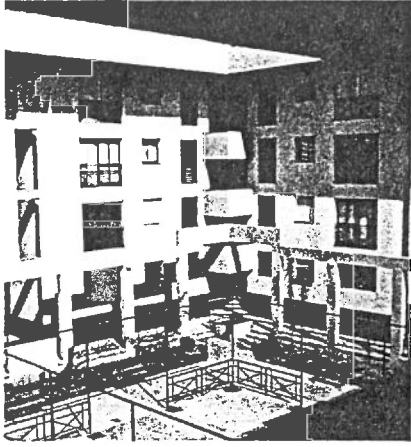
Arquitectos: José Ramón Sierra Delgado
y Ricardo Sierra Delgado

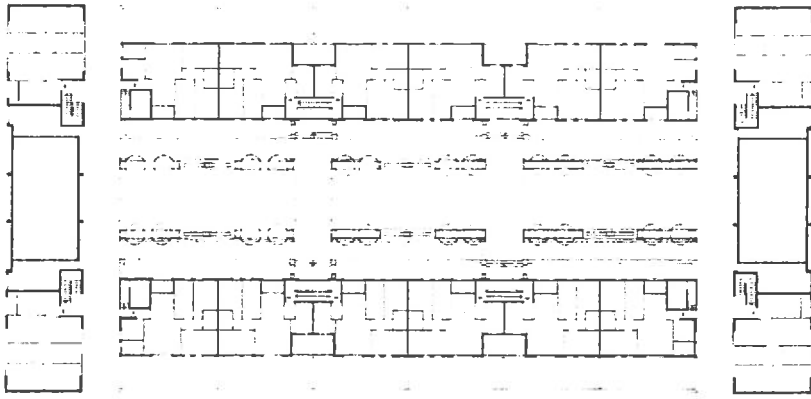

Una manzana en Pino Montano
Arquitecto: Antonio Barrionuevo Ferrer.

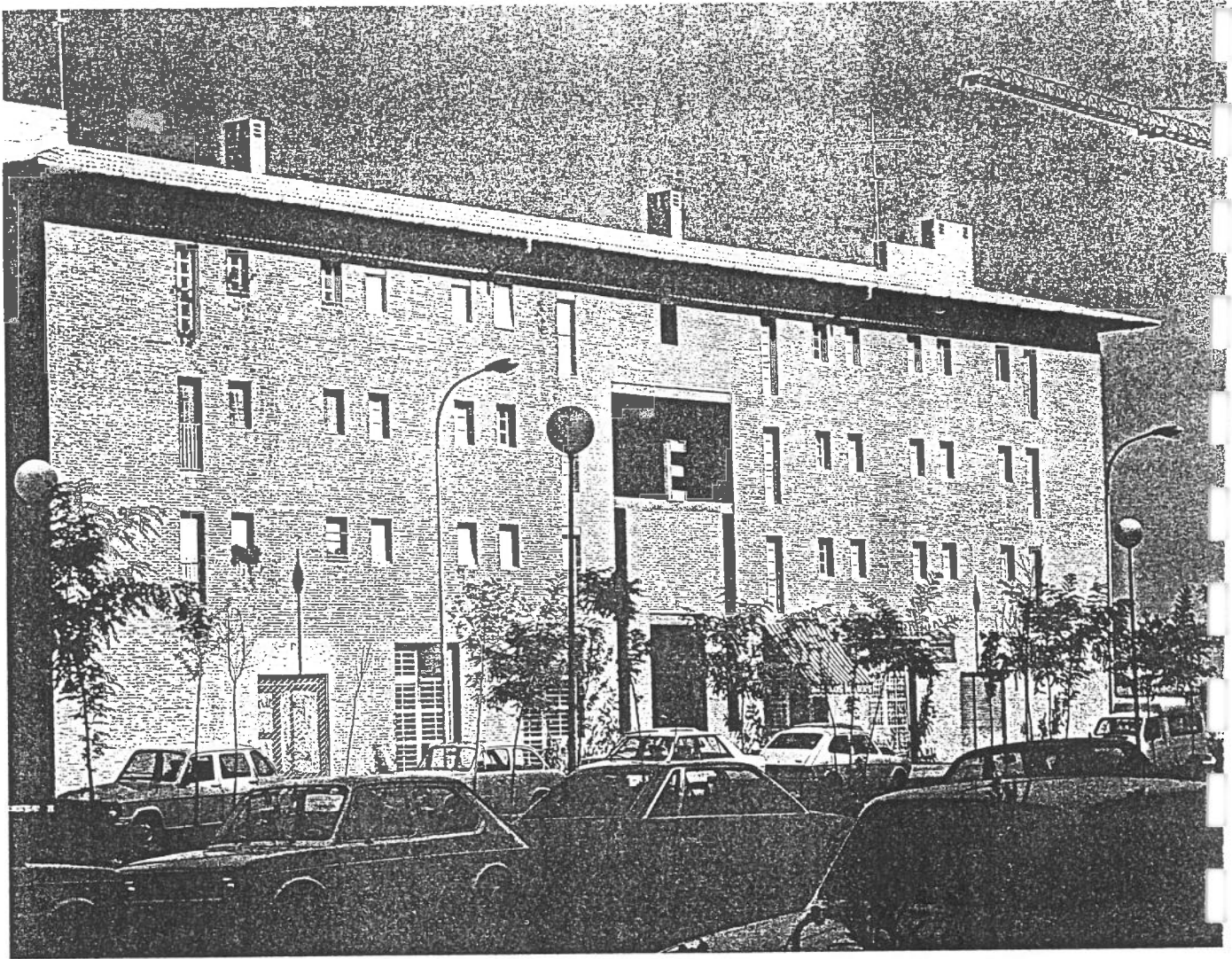

Izquierda y arriba, vista y alzado frontal de la manzana de Antonio Hernández Cruz y J. Antonio Sánchez Rodríguez.

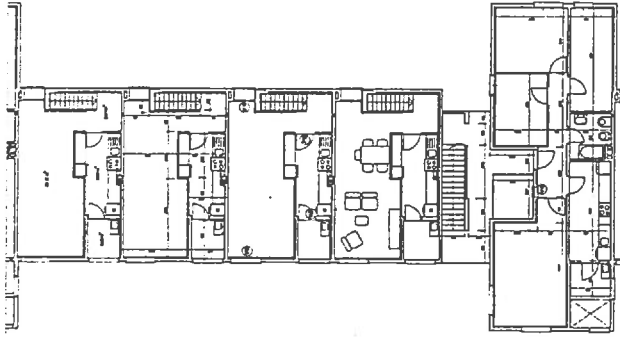
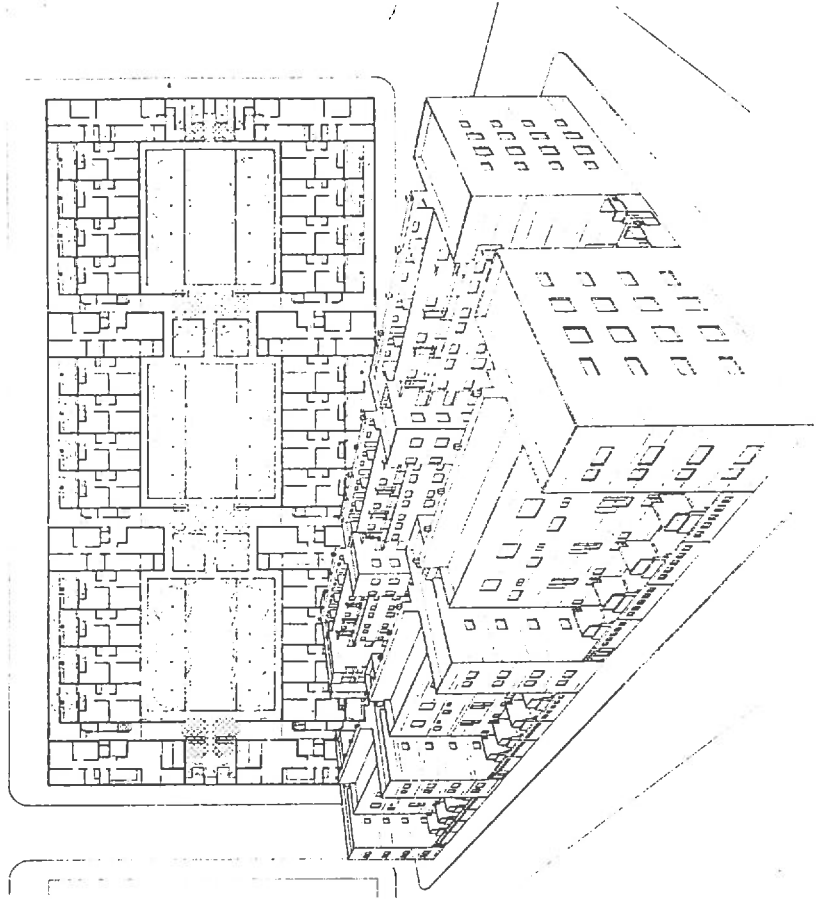
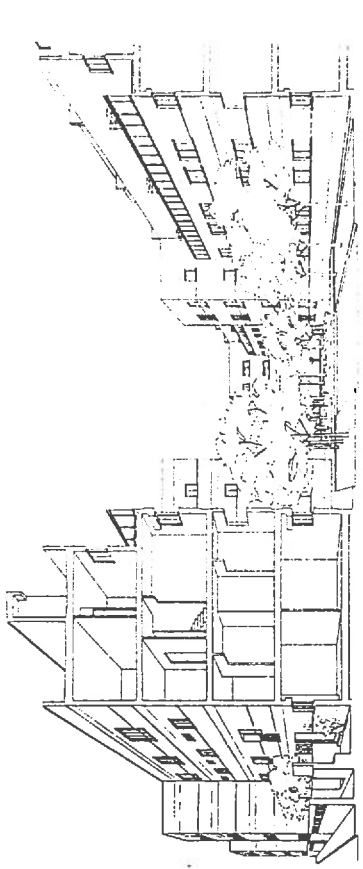
Arriba, plantas 3 y 4; abajo, vista de la manzana de José Morales Alcalá, Rafael Lucas Ruiz y M.ª José Muñoz Muñoz.

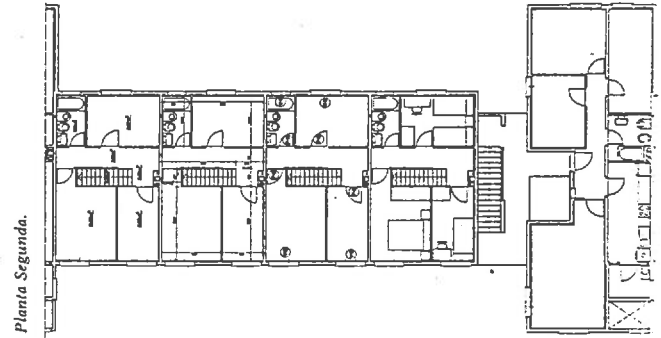

Aparejadores: Setafín Falla Moreno y Pedro Canavaya de Juan.
72 viviendas y locales comerciales.
Empresa constructora: VICONSA, S.A.
Proyecto: 1981. Construcción: 1982-83.

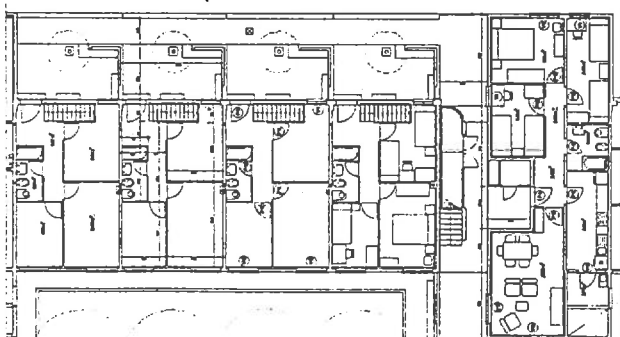
Una manzana en Pino Montano
Arquitectos: Victoria Durán Nieto
y Francisco Torres Martínez

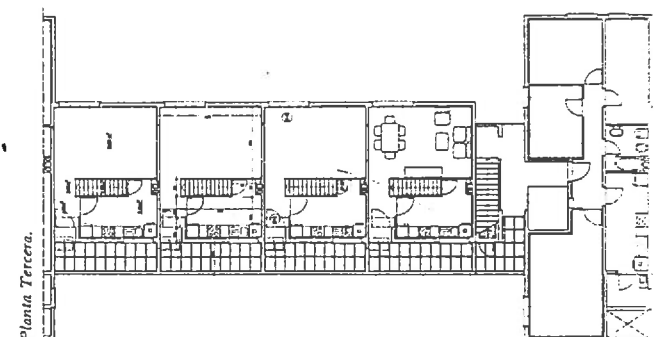
Planta Primera

Planta Segunda.

Planta Baja

Planta Tercera.

zaterdag 29 oktober

ochtend vrij

12.00 uur : bus vertrekt vanuit het hotel naar het vliegveld

13.55 uur : vertrek Sevilla (vlucht IB 322)

14.55 uur : aankomst vliegveld Madrid

16.25 uur : vertrek Madrid (vlucht IB 714)

18.25 uur : aankomst schiphol